

Täysistunto

Keskiviikko 17.6.2026 klo 14.00—18.21

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.21.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00), toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.00—17.56) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (17.56—18.21).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 16.6.2026 antanut hallituksen esitykset HE 117, 118/2026 vp.

3. Välikysymys nuorisotyöttömyydestä ja nuorten tulevaisuudenuskon heikkenemisestä

Välikysymys VK 4/2026 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotukset 16.6.2026 Liite 3A

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Hilkka Kempin ynnä muiden välikysymyksestä nuorisotyöttömyydestä ja nuorten tulevaisuudenuskon heikkenemisestä. Keskustelu asiasta päättyi 16.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa ovat edustaja Hilkka Kemppi edustaja Markku Siposen kannattamana, edustaja Elisa Gebhard edustaja Jani Kokon kannattamana, edustaja Alviina Alametsä edustaja Inka Hopsun kannattamana ja edustaja Pia Lohikoski edustaja Mai Kivelän kannattamana tehneet ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotukset on toimitettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 3A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin äänestetään edustaja Pia Lohikosken ehdotuksesta edustaja Alviina Alametsän ehdotusta vastaan, sitten

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

voittaneesta edustaja Elisa Gebhardin ehdotusta vastaan ja sen jälkeen voittaneesta ehdotuksesta edustaja Hilikka Kempin ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Alviina Alametsän ehdotus ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 49; poissa 14 (äänestys 1). Tässä äänestyksessä voitti Alviina Alametsän ehdotus.

2) Elisa Gebhardin ehdotus ”jaa”, Alviina Alametsän ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 22; poissa 14 (äänestys 2). Tässä äänestyksessä voitti Elisa Gebhardin ehdotus.

3) Hilikka Kempin ehdotus ”jaa”, Elisa Gebhardin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 124, ei 61; poissa 14 (äänestys 3). Tässä äänestyksessä voitti Hilikka Kempin ehdotus.

4) Luottamuslause valtioneuvostolle ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 83; poissa 14 (äänestys 4).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 182/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Eveliina Heinäluoma on edustaja Juha Viitalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Käsittelyn pohja

Mietintö ”jaa”, Eveliina Heinäluoman ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 62; poissa 12 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 182/2025 vp sisältyvien 1.—10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2026 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 13/2026 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotus

41 f §

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 22; poissa 14 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 108/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Vesa Kallio on edustaja Timo Mehtälän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

13 a §

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 63; poissa 13 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

13 b §

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 124, ei 63; poissa 12 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

100 §

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 23; poissa 13 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

101 §

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 23; poissa 12 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

104 a §

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 75; poissa 12 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

134 §

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 23; poissa 12 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 91/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2026 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Mika Kari on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 61; poissa 13 (äänestys 13).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 72/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaannpanosta sekä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 16/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Juha Viitala on edustaja Lauri Lylyn kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 99/2026 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Juha Viitalan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 62; poissa 12 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 8/2026 vp

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Minja Koskelan kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 93/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 44; poissa 12 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tullilain 9 luvun otsikon ja 61 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa edustaja Minja Koskela on edustaja Alviina Alametsän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 21; poissa 12 (äänestys 16).

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 28/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 66/2026 vp
Valiokunnan mietintö StVM 9/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Hanna-Leena Mattilan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 85; poissa 12 (äänestys 17).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 66/2026 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 24/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 15.6.2026 Liite 12A

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa edustaja Minja Koskela on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Lisäksi keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Juha Viitalan kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on toimitettu edustajille. (Liite 12A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 61; poissa 12 (äänestys 18).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 24/2026 vp sisältyvät 1.—15. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 16. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa” Lauri Lylyn ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 62; poissa 12 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2026 vp

Lakialoite LA 21/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.6.2026 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa edustaja Juha Viitala on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 85; poissa 12 (äänestys 20).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 74/2026 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 21/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

14. Kimmo Kiljusen vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 29/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan maanantaina 22.6.2026 kello 12 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 22.6.2026 kello 9.

15. Pinja Perholehdon vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 30/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan maanantaina 22.6.2026 kello 12 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 22.6.2026 kello 9.

16. Karoliina Partasen vapautuspyyntö Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 31/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

17. Valtioneuvoston ajankohtaiselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2026 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 7/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 7/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ulkoministeri Elina Valtoselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään tunti. — Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Keskustelu

14.25 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät edustajat! Eräänlaisena yhteenvetona ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä on se, että yhdyimme pääosin selonteon johtopäätöksiin ja toivomme valtioneuvostolta jatkuvaa strategista arviointia yhdessä eduskunnan kanssa. Valiokunnan kokonaisarvio on, että Suomen turvallisuusympäristön muutos on syvempi kuin mitä yksittäiset kriisit antavat ymmärtää. Rakenteellinen epävarmuus on syventynyt, kun Euroopan turvallisuusjärjestys, transatlanttisten suhteiden ennakoitavuus ja kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä ovat aiempaa voimakkaammin koetuksella. Venäjältä on tullut pitkäkestoinen strateginen uhka, minkä lisäksi teknologinen kilpailu ja taloudelliset riippuvuudet ovat muodostuneet osaksi turvallisuuspolitiikkaa. Kyse ei ole tilapäisestä turvallisuuspoliittisesta häiriöstä, vaan Euroopan turvallisuusympäristön pitkäkestoisesta rakenteellisesta muutoksesta.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa jatkuvan strategisen tilannekuvan ylläpidon merkitystä. Tämän selontekomenettelyn ohella tarvitaan säännöllistä eduskuntakeskustelua ja pitää seurata ja avata kansainvälisen politiikan keskeisiä kysymyksiä niin eduskuntakeskusteluun kuin laajemmin julkiseen keskusteluun.

Valiokunta pitää tärkeänä selonteon johtopäätöstä siitä, että Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiset perustavoitteet säilyvät muuttumattomina. Tärkein tavoite on turvata Suomen itsenäisyys, alueellinen koskemattomuus, kansalaisten turvallisuus ja yhteiskunnan toimintakyky.

Valiokunta muistuttaa edustustoverkoston olevan keskeinen väline Suomen etujen edistämiseksi maailmalla, ja sitä pitää tukea riittävän kattavana.

Venäjän aggressiivinen ja imperialistinen toiminta muodostaa edelleen vakavimman uhan Suomen ja Euroopan turvallisuudelle. Euroopan on kannettava aiempaa suurempi vastuu omasta puolustuksestaan. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka rakentuu toisiaan täydentävistä elementeistä, kuten vahvasta kansallisesta puolustuksesta osana Naton pelotetta ja puolustusta, Euroopan unionin poliittisesta ja taloudellisesta vaikutusvallasta, pohjoismaisesta integraatiosta, yhteiskunnan kriisinkestävydestä sekä toimivista kansainvälisistä kumppanuuksista.

Selonteon arvio Venäjältä on synkkä. Siinä todetaan, että Venäjä muodostaa pitkäkestoisien uhan euroatlanttiselle turvallisuudelle. Valiokunta tähdentää Ukraina-tuen jatkamista sekä painostuksen lisäämistä Venäjää kohtaan pakottein ja muin taloudellisin keinoin. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Lisäksi on tärkeää vahvistaa toimia Venäjän varjolaivaston aiheuttamien turvallisuus- ja ympäristöriskien torjumiseksi sekä Venäjän energiatulojen rajoittamiseksi.

Ulkoasiainvaliokunta on huomionnut eurooppalaisten liittolaisten parissa alkaneen keskustelun Venäjä-suhteiden rakentamisesta osana rauhanratkaisua sekä hyökkäyssodan päätyttyä. Suomen tulee olla vaikuttamassa tähän keskusteluun ja myös siihen, että Eurooppa on mukana niissä pöydissä, joissa ratkaisuja tehdään. Myös eduskunta tulee kytkeä keskusteluun oikea-aikaisesti mukaan aikanaan.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Selonteossa todetaan, että Ukrainan selviäminen on koko Euroopalle merkittävä turvallisuuspoliittinen intressi. Ulkoasiainvaliokunta pitää tätä arviota keskeisenä. Ukrainan tukeminen ei ole Suomelle ainoastaan solidaarisuuskysymys tai ulkopoliittinen arvovalinta, vaan myös välitön turvallisuuspoliittinen intressi. Valiokunta pitää tärkeänä selonteon kirjausta, että Ukraina päättää itse hyväksyttävissä olevista rauhan ehdoista eikä Euroopan turvallisuusjärjestystä koskevia ratkaisuja voida tehdä Euroopan ohi. Valiokunta painottaa myös EU:n yhtenäisyyden merkitystä maanosan kannalta olennaisia ratkaisuja tehtäessä. Sellainen rauhanjärjestely, joka käytännössä palkitsisi hyökkäyssodan aloittajan, heikentäisi kansainvälisen oikeuden uskottavuutta ja loisi vaarallisen ennakkotapauksen. [Ben Zyskowicz: Kyllä!]

Rauhan ehtojen ohella valiokunta korostaa olevan olennaista, että Ukraina säilyi elinkelpoisena ja toimintakykyisenä valtiona, jolla on kyky huolehtia omasta puolustuksestaan myös sodan jälkeen. Muistutamme, että Ukrainan EU-jäsenyysperspektiivi on strategisesti merkittävä Euroopan turvallisuudelle, vaikka jäsenyysprosessi tulee olemaan pitkä ja institutionaalisesti vaativa. EU:n tulee säilyttää poliittinen sitoutumisensa tähän tavoitteeseen.

Valiokunta pitää selonteon analyysia transatlanttisen toimintaympäristön muutoksesta perusteltuna. Tämä Atlantin ylittävä suhde on edelleen Suomen ja Euroopan turvallisuudelle keskeinen. Samalla transatlanttiseen toimintaympäristöön on tullut arvaamattomuutta, ja sitä värittävät nopeat muutokset sekä koventunut retoriikka. Yhdysvaltojen nykyhallinnon politiikka on vauhdittanut pidemmän aikavälin kehitystä, jossa Eurooppa ja transatlanttisten suhteiden vahvistaminen eivät valitettavasti kuulu Yhdysvaltojen tärkeimpiin painotuksiin. Amerikka ensin -lähestymistavassa korostuu transaktionaalisuus ja kansallisten etujen edistäminen, keinoina esimerkiksi taloudellinen protektionismi ja valmius kovaankin voimankäyttöön. Valiokunta yhtyy selonteon kirjaukseen siitä, että transatlanttista suhdetta lähestytään omista arvoista ja intresseistä käsin keskittyen Suomen vahvuuksiin.

Kiinan osalta valiokunta pitää globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi välttämättömänä sitä, että Suomi ja Kiina käyvät dialogia niin kahdenvälisistä kuin kansainvälisistäkin kysymyksistä. Kiina on Suomelle tärkeä kauppakumppani. Samalla Kiinan tavoitteet kriittisten tuotanto- ja toimitusketjujen kontrolloimiseksi haastavat myös Suomea, ja Kiina-riippuvuutta on määrätietoisesti vähennettävä.

Lähi-idästä: Valiokunta pitää Lähi-idän turvallisuustilanteen heikkenemistä merkittävänä Euroopan ja Suomen turvallisuusympäristöön vaikuttavana tekijänä. Alueen selkkaukset lisäävät kansainvälisen järjestelmän epävakautta ja kasvattavat energiaturvallisuuteen, maailmantalouteen ja merikuljetuksiin kohdistuvia riskejä. Valiokunta toteaa olevan tärkeää, että EU kaikilla toimillaan edistää rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä ja edistää humanitaarisen avun esteetöntä perillepääsyä koko Gazassa, Etelä-Libanonissa ja muutoinkin Lähi-idän alueella. YK:n roolia alueen rauhan edistämässä tulisi valiokunnan näkemyksen mukaan vahvistaa.

Naton osalta valiokunta jakaa selonteon arvion eurooppalaisen vastuunkannon vahvistamisen tärkeydestä Natossa. Eurooppalaisempi Nato ei tarkoita vaihtoehdon rakentamista transatlanttiselle yhteistyölle, vaan eurooppalaisen sotilaallisen ja teollisen ja poliittisen kantokyvyn vahvistamista. Valiokunta korostaa koko liittokunnassa puolustusmenositoumusten ja suorituskykytavoitteiden täysimääräistä toimeenpanoa. Valiokunta muistuttaa lisäksi, että eurooppalaisemman Naton kehittäminen on myös

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

riskienhallintaa tilanteessa, jossa Yhdysvaltojen strateginen huomio kohdistuu kasvavasti muihin toimintaympäristöihin. Selonteossa todetaan, että Suomi on sitoutunut täysimääräisesti yhteiseen pelotteeseen ja puolustukseen sekä osallistuu Naton ydinpelotetta koskevaan työhön. Valiokunta muistuttaa Suomen liittyneen Natoon vuonna 23 ilman rajoitteita ja ennakkoehtoja. Valiokunta pitää tärkeänä selonteon kirjausta Suomen jatkuvasta sitoutumisesta ydinsulkusopimukseen ja muihin kansainvälisiin velvoitteisiinsa.

Tässä ydinasepolitiikassa oli tunnetusti ainoa isompi erimielisyys selonteon eduskuntakäsittelyssä, ja siitä jätettiin sitten kolme vastalauseetta, ja sieltä löytyvät tarkemmin nuo erot koskien juuri äsken äänestettyä asiaa ydinaseiden sallimisesta Suomen alueella.

Saadun selvityksen mukaan Suomi jatkaa pitkäaikaista ja aktiivista politiikkaansa asevalvonnan ja aseriisunnan edistämiseksi ja kansainvälisen turvallisuuden vahvistamiseksi. Suomi painottaa asevalvontasopimusten noudattamista ja luottamusta lisääviä toimia.

Ulkoasiainvaliokunta noteerasi kriisinhallinnan pitkäaikaisen aseman Suomen ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspolitiikan välineenä ja pitää tärkeänä myös jatkossa pyrkiä riittävään osallistumistasoon sekä sotilaallisessa että siviilikriisinhallinnassa.

EU:n merkitys kasvaa myös turvallisuuspolitiikassa. Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että tarvitsemme ripeämpää päätöksentekoa, ja valiokunta kannattaa määräenemmistöpäätöksentekoon siirtymistä unionin yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi edistää EU:n jäsenyyskriteereihin perustuvan ja uskottavan laajentumispolitiikan toimeenpanoa ja EU:n omaa valmistautumista uusien maiden vastaanottamiseen. Valiokunta pitää edelleen tärkeänä EU:n työtä arktisen alueen vakauden, turvallisuuden ja kestävä kehityksen vahvistamiseksi ja sitä, että edistetään EU:n arktista politiikkaa, ja sitten tietysti arktisten maiden välistä yhteistyötä ja Grönlannin osalta kansainvälisen oikeuden kunnioittamista.

Pohjoismainen yhteistyö myös turvallisuuspolitiikassa on tiivistynyt Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden myötä, ja entistä useammalla alalla näemme, että pohjoismainen integraatio menee entistä syvemmälle ja on meille eduksi. Suomi edistää myös laajemmin pienten ja keskisuurten maiden välistä yhteistyötä. Muuttuvassa maailmanjärjestyksessä vaikutusvalta syntyy yhä enemmän kyvystä rakentaa verkostoja, yhdistää osaamista ja luoda yhteisiä ratkaisuja.

Valiokunta edelleen korostaa, että muuttuneessa toimintaympäristössä kauppa, teknologia ja turvallisuus kytkeytyvät aiempaa tiiviimmin toisiinsa ja tarvitsemme Euroopan unionissa sitä vahvempaa strategista kilpailukykyä ja myös autonomian kehittämistä.

Lopuksi valiokunta korostaa vahvasti sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. Se on tärkeä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle. Pienenä valtiona Suomi hyötyy kansainvälisestä järjestyksestä, jossa suhteet perustuvat sääntöihin eivätkä voimakkaimman oikeuteen. Suomi puolustaa johdonmukaisesti kansainvälisen oikeuden toteutumista kansainvälisen yhteisön jäsenenä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä, viisi minuuttia.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

14.37 **Ulkoministeri Elina Valtonen:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitän eduskuntaa ja valiokuntia ajankohtaisessselonteon käsittelystä kuluneen kevään aikana. Selonteko laadittiin vastaamaan nopeasti muuttuneen geopoliittisen tilanteen haasteisiin. Se täydentää vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Ulkoasiainvaliokunta kiteyttää tilanteen osuvasti: Kyse ei ole vain turvallisuusympäristön tilapäisestä heikkenemisestä, kyse on laajemmasta kansainvälisen järjestyksen murroksesta. Suomen turvallisuuspolitiikkaa palvelevat realismi, pitkäjänteisyys, kansallinen toimintakyky, liittolaisuus, alueelliset kumppanuudet, eurooppalainen vaikuttaminen ja strateginen ennakointi. — Emme ole sokeita maailman muutokselle, emme myöskään ole sen armoilla. Suomi on aktiivinen toimija, Suomi on vaikuttaja, ja Suomi pitää huolta omista eduistaan.

Arvoisa puhemies! Suomen tärkeimpänä tavoitteena on itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, sotilaalliseen konfliktiin joutumisen estäminen ja suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaaminen. Ulkopolitiikkamme perustuu demokratiaan, oikeusvaltioon, ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Nämä eivät ole vain arvoja, ne ovat myös turvallisuutemme perusta. Venäjän aggressiivinen toiminta on edelleen merkittävin uhka Suomelle, Euroopalle ja koko transatlanttiselle turvallisuudelle. Siksi Ukrainan tukemista on jatkettava pitkäjänteisesti ja päättäväisesti. Kuten ulkoasiainvaliokunta toteaa, turvallisuuspolitiikkamme ei voi perustua oletukseen nopeista suunnanmuutoksista. Tulitauko tai rauhansopimus ei poista Venäjän uhkaa. Ratkaisevaa on yhteinen tilannekuva liittolaisten ja kumppaneiden kanssa. Myös Lähi-idän tilanne vaikuttaa Euroopan ja Suomen turvallisuuteen. Se lisää epävarmuutta, siirtää huomiota Ukrainasta ja hyödyttää Euroopan turvallisuutta haastavia toimijoita, kuten Venäjää.

Arvoisa puhemies! Transatlanttinen suhde on keskeinen Euroopan turvallisuudelle ja pohjautuu pitkäaikaiselle kumppanuudelle. Suomen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on monella saralla läheisempää kuin koskaan. Yhdysvallat tuntee vahvuutemme ja tunnistaa luotettavuutemme liittolaisena. Se on hyvä lähtökohta niin käytännön yhteistyölle kuin monelle muullekin arvopohjaiselle työlle. Samalla Yhdysvaltain muuttuvat ulkopolitiittiset painopisteet korostavat vahvemman Euroopan unionin ja eurooppalaisemman Naton merkitystä. Myös Euroopan unionin on toimittava aiempaa strategisemmin. Euroopan on kannettava suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan. Kuten puolustusvaliokunta huomioi, turvallisuus ei synny ainoastaan sotilaallisesta puolustuksesta. Se rakentuu myös taloudellisesta kestävydestä, teknologisesta kilpailukyvyistä, huoltovarmuudesta ja yhteiskunnan kriisinkestävydestä. Näillä aloilla Euroopan unionilla on keskeinen rooli täydentämässä kansallisia kykyjä.

Det arktiska området är en central del av Finlands säkerhetsmiljö. Samtidigt är de nordiska länderna tydligare än någonsin våra närmaste partner, särskilt Sverige. Den nordiska dimensionen framträder allt starkare inom försvar, övergripande säkerhet, transporter och infrastruktur samt även inom arktiskt samarbete och teknikfrågor.

Yhteistyö tiivistyy myös Itämeren alueella Pohjoismaiden, Baltian maiden, Saksan ja Puolan kanssa. Samalla rakennamme kumppanuuksia maailmanlaajuisesti. Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän tukeminen on Suomelle keskeinen tavoite.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Emme ole tässäkään yksin. Suuri osa maailman valtioista menestyy parhaiten semmoisessa ympäristössä, jota tahdittavat säännöt, ei vahvimman oikeus.

Arvoisa puhemies! Viittasin ulkoasiainvaliokunnan tärkeään huomioon, että Suomen turvallisuusympäristön muutos on yksittäistä kriisikäännettä syvempi ilmiö. Suomi ei ole yksin eikä vailla keinoja selvittää myös epävarmuuksien leimaamassa tilanteessa. Puolustusvaliokunnan lausunto kiteyttää, että muuttuvassa maailmassa jatkuvuuden merkitys korostuu. Suomen ja suomalaisten etujen puolustaminen edellyttää johdonmukaista, pitkäjänteistä ja muuttuvissakin olosuhteissa toimintakykyistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Epävarmuuden ja epävakaa toimintaympäristön keskellä Suomi on varautunut, ja ennen kaikkea Suomi ei ole yksin. Meillä on kaikki hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja... — Pieni hetki. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.43 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteon päivitys ja sitä tukeva valiokunnan mietintö kantavat vastuuta Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Teemme kaikkemme Suomen ja suomalaisten pitämiseksi turvassa. Haluamme, että Suomi pysyy jatkossakin rauhan ja vakauden maana. Päämäärämme on Suomen itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen sekä suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistaminen. Lähtökohdan tässä selonteon päivityksessä ja tarkastelussa on koko ajan oltava kirkkaana se, että Venäjä on Suomelle ja Euroopalle suurin turvallisuusuhka. Se pyrkii suurvalta-asemansa palauttamiseen ja etupiiriin palauttamiseen. Meidän täytyy olla valmiita laajamittaiseen työhön Venäjän sotilaallisen uhan torjumiseksi myös tulevaisuudessa.

Kokoomus haluaa, että kukaan ei voi painostaa Suomea sotilaallisesti ja ettei kukaan hyökkää Suomeen. Siksi ajamme myös tässä ajankohtaiselonteossa mainittua ydinaselain muutosta. [Puhemies koputtaa] Ydinasepelotteen tehtävä on estää sotilaallinen painostus ja pitää hyökkäämisen kynnyksen niin korkealla, että hyökkäystä ei koskaan tapahdu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

14.44 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä selonteon päivityksessä käy ilmi se, kuinka Venäjä on historiallisesti ollut ja tulee aina olemaan maamme suurin turvallisuusuhka. Tämän faktan valossa ydinenergialain päivitys on oikea ja oikeansuuntainen toimi, ja tässä kohtaa minun on pakko tuoda esille se, kuinka vakavaa on se, millaisia täysin totuudenvastaisia asioita oppositio on tästä muutoksesta esittänyt aiemmin sekä esittää valitettavasti vielä myös vastalauseissaan, puhumattakaan siitä, että kun asiaa lähdettiin käsittelemään, niin sieltä opposition puolelta asia vuodettiin heti mediaan. [Mikko Savola: On myös vastuullinen oppositio!] Tämä on erittäin vakava asia, ja toivoisin, että jatkossa, kun keskustelua käydään, pitäydettäisiin niissä faktoissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

14.45 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti ministeri joutui juuri poistumaan. — Tässä tuotiin esille se, että kansallinen konsensus on rikottu nyt eksistenssikysymyksessä, eli ydinaseiden osalta meidän ydinenergialakia juuri muutettiin. Kaikki jäsenvaltiot, jotka ovat liittyneet Pohjois-Atlantin puolustusliittoon, ovat ydinpelotteen piirissä, kyllä, mutta kaikki liittyvät myöskin omalla kansallisella lainsäädännöllään ja Pohjoismaat ovat kaikki lähtökohtaisesti Naton jäseninä ydinaseettomia. Tämä on valtiosopimuksella vahvistettu myöskin DCA-sopimuksen puitteissa Norjan ja Tanskan osalta, ja Suomi liittyessään Natoon, niin kuin Ruotsikin, ja tehdessään DCA-sopimuksen sitoutui siihen, että ydinenergialaki on voimassa, tehtiin viittaus siihen. Tästä myöskin sovittiin tehtäessä DCA-sopimusta hallituksen ja oppositionkin kesken, että tämä ydinenergialaki pidetään voimassa, ja eduskunta hyväksyi DCA-sopimuksen yksimielisesti. Valitettavasti tämä sopimus on nyt rikottu. Olisin kysynyt ministeriltä: miksi näin tehtiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.46 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me keskustana olemme tämän selonteon takana ja ymmärrämme myös lisäykset ydinenergialakiin. Tosin olemme kritisoineet sitä tapaa, miten tämä vietiin eduskunnassa eteenpäin, ja se ei todellakaan ollut eduksi demokratialle.

Haluan nostaa tässä esille puolustusvaliokunnan lausunnosta kohdan, jossa puhutaan maanpuolustustahdosta, että se rakentuu myös yhteiskunnalliselle oikeudenmukaisuudelle. Olin tänä aamuna Sitran järjestämässä pyöreän pöydän keskustelussa, missä käytiin asiaa läpi. Siellä olivat sisäministeriö, puolustushallinto, Sitra ja Huoltovarmuuskeskus, ja siellä kannettiin kyllä suurta huolta meidän yhteiskuntamme ja kansalaisten kriisinsietokyvystä ja siitä, miten voisimme sitä parantaa. Kansalaisten vahvuus on meidän Suomen vahvuus, ja kriisinsietokykyä ei voida pitää itsestäänselvyytenä. Varsinkin näinä muuttuvina aikoina on erittäin tärkeää miettiä, miten me saamme pidettyä kaikki suomalaiset yksilöinä mukana. Tässä meillä on kyllä yhteiskunnan vastuu, ja kantaisinkin myös tästä huolta, että kuka johtaa tätä prosessia tulevaisuudessa ja kenellä on isännyys meidän kansalaisistamme huolehtimisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.48 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreille selonteon poliittinen sitoumus olla sijoittamatta ydinaseita alueellemme rauhan aikana ei ole riittävä. Poliittinen sitoumus on liian helppo muuttaa hallitusten muuttuessa ja vaihtuessa. Olisimme halunneet säilyttää laintasaisen kirjauksen, johon oltiin myös DCA-sopimusta tehtäessä sitoutuneita. Lisäksi esitimme ponsiosassa, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee kiireellisesti Palestiinan valtion tunnustamisen — valitettavasti tästä ei vielä yksimielisyyttä löytnyt — ja että valtioneuvosto toimii EU-vaikuttamisessa aktiivisesti Israelin palestiinalaisiin kohdistuvan kansanmurhan estämiseksi, Länsirannan laittoman miehityksen purkamiseksi sekä kahden valtion mallia haastavien toimien torjumiseksi. Ilmeisesti näitä vastalauseita pitää esittää varsinaisessa puheenvuorossa, mutta tässä avattuna vihreiden esitykset.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.49 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan käsittely oli perusteellinen, varsinkin tämä Yhdysvallat-osio. Meillä oli pitkät tutkijakuulemiset, ja nämä tutkijoiden lausunnot olivat erittäin hyviä ja kriittisiä, joten valiokunnan jäsenille kävi todellakin selväksi se, kuinka dramaattisesta muutoksesta on kyse Yhdysvaltojen hallinnossa ja politiikassa sekä sisäpoliittisesti että ulkopoliittisesti. Siksi onkin yllättävää, että tämä viesti ei tullut tänne valiokunnan mietintöön asti. Melkoinen ristiriita oli siinä, kun tämän valiokuntakäsittelyn jälkeen osallistuin tasavallan presidentin Kultaranta-keskusteluihin, joissa sekä tasavallan presidentti että kansainväliset vieraat suoraan totesivat tämän kritiikin ja hallinnon politiikan muuttumisen ja kansainväliset asiantuntijat olivat myös sitä mieltä, ettei Yhdysvaltoihin voi enää luottaa — tämä täysin selväsanaisesti. On kummallista, että ulkoasiainvaliokunnalta ei löydy rohkeutta kirjoittaa samaa faktaa omaan mietintöönsä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.50 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansanedustajien tärkein tehtävä on tietenkin pitää suomalaiset turvassa. Siksi pidänkin erittäin tärkeänä ja hyvänä, että myöskin tämä ulko- ja turvallisuuspoliittinen ympäristö ja se, mitä muutoksia siinä on tapahtunut, käydään säännöllisin väliajoin läpi, niin kuin nyt on tehty.

Maailman ja Euroopan turvallisuustilanne on ollut jo vuosia muutoksissa, ja meidän suomalaisten kannalta tietenkin kaikkein keskeisin muutos on se, että meidän itänaapurimme Venäjä on käynyt jo yli neljän vuoden ajan aggressiivista hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan. Pidän erittäin tärkeänä, että tukea Ukrainalle jatketaan niin kauan kuin sille tarvetta on täältä Suomen puolelta sekä pidämme myöskin asiaa esillä Euroopan unionissa ja tietenkin meidän kumppaneillemme myös muualla maailmassa.

Todettakoon vielä se, että Yhdysvallat on tietenkin erittäin tärkeä kumppanimaa Suomelle myöskin jatkossa sekä Naton että DCA:n sisällä ja tietenkin kahdensivulaisestikin. Vaikka Yhdysvaltojen ulkopoliittinen toiminta [Puhemies koputtaa] on jossain määrin vaikeammin ennakoitavaksi muuttunut, niin tämä [Puhemies koputtaa] ei kuitenkaan muuta Suomen ja Yhdysvaltojen suhdetta.

Haluan, arvoisa puhemies, vielä korostaa sitä, [Puhemies koputtaa] että pidän erinomaisena, että myös ydinenergialaki on nyt saatettu ajan tasalle, että saamme Naton ydinpelotteen täysimääräisesti käyttöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan kaikkia edustajia puheajasta. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.52 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että tämä ajankohtaisselonteko nyt päivitetään myöskin tämän ydinenergialain osalta. Ei Suomeen ole tarkoitus tehdä, rakentaa mitään, tuoda ydinaseita, mutta jos ajat tiukkenevat, niin on syytä olla, että meillä on laki ajan tasalla. On hyvin tärkeää huomioida tällainen asia myöskin siinä mielessä, että meillä on yhteistä rajaa Venäjän kanssa 1 343,6 kilometriä, ja kun tällä hetkellä Venäjä on varsin sotaisa valtakunta ja heillä on selkeitä

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

ajatuksia mahdollisesti myöskin tänne Suomen suuntaan, meidän on kaikin tavoin pidettävä huolta Suomen ja suomalaisten kokonaisturvallisuudesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

14.52 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten selonteosta tuli ilmi, elämme aikaa, jolloin kansainvälisen oikeuden, demokratian ja yhteistyön merkitystä koetellaan enemmän kuin vuosikymmeniin. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan on perustuttava johdonmukaisesti sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolustamiseen. Se tarkoittaa sitä, että tuomitsemme Venäjän laittoman hyökkäyssodan Ukrainassa, mutta se tarkoittaa myös sitä, että kansainvälistä oikeutta on puolustettava kaikkialla ja kaikkien kohdalla. Me sosiaalidemokraatit katsomme, että Suomen tulee toimia aktiivisesti rauhan, diplomatian ja ihmisoikeuksien puolesta. Siksi myös Lähi-idän kriisissä on palattava neuvotteluihin ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen.

Suomen vahvuus ei ole suurvaltapolitiikassa vaan siinä, että olemme luotettava, johdonmukainen ja arvopohjainen toimija. Siksi tuemme YK:n vahvistamista ja sen turvallisuusneuvoston uudistamista ja Suomen ehdokkuutta turvallisuusneuvoston jäseneksi. Maailmassa, jossa voimapolitiikka vahvistuu, tarvitaan enemmän yhteistyötä, ei vähemmän. Suomen tulee olla rauhan, oikeuden ja kansainvälisen yhteistyön ääni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.54 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen tilanne turvallisuuspolitiikassa ja ulkopolitiikassa on totta kai muuttunut. Olemme täysivaltainen Nato-jäsen, Euroopan unionin jäsen, ja tärkeintä on huomata se, että kuulumme tähän läntiseen yhteisöön sataprosenttisesti, mikä, aivan kuten näissä alustuspuheenvuoroissa kuulimme, nojaa siihen, että nämä valtiot kunnioittavat kansainvälisiä sopimuksia ja kansainvälistä lakia ja ennen kaikkea toimivat yhdessä sillä keinoin, että voidaan rauha ja hyvä kehitys läntisessä maailmassa säilyttää.

On totta, että meillä on uhkakuvia edessämme. Kukaan ei voi sitä kieltää. Parhaillaan Ukrainan sodasta tiedämme kaikki, miten se menee, ja on aivan välttämätöntä, että pysymme yhtenäisenä tässä asiassa, niin että Venäjän käyttäytyminen, mikä onkaan tällä hetkellä, saadaan rauhoittumaan ja sitä kautta pikkuhiljaa yhteistyö sinnekin päin avattua.

Mutta välttämätöntä on se, että länsi pysyy yhdessä, ja kun kaikki Pohjoismaat ovat yhtä aikaa Natossa täysivaltaisina jäseninä, niin meidän on paljon helpompi elää täällä kuin pienenä saarekkeena yksinään jossakin keskellä. Kannattaa kaikkien muistaa, että 87 vuotta sitten Suomi oli talvisodan alla täysin yksin, ja sitä päivää enää ei saa tulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.55 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suomi on ollut Orpon hallituksen ja presidentti Stubbin johdolla hiirenhiljaa niistä kansainvälisen oikeuden raaoista rikkomuksista, joihin Israel ja sen johtaja Benjamin Netanjahu ovat syyllistyneet. Suomi on tätä politiikkaa jopa tukenut käymällä Israelin kanssa asekauppaa. Yhteistyön historia ulottuu vuosikymmenten taakse suomalaisen Tampellan asevientiin. Tästä

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

historiasta esiin nousee nimi, joka yhdistää tänäkin päivänä Benjamin Netanjahun ja Suomen ulkopoliittisen johdon. Se nimi on Poju Zabludowicz, suomalaismiljardööri, jonka omaisuuden sanotaan syntyneen asekaupalla. Pojun tiedetään rahoittaneen viime eduskuntavaaleissa ulkoministeri Valtosta ja presidentinvaaleissa Alexander Stubbia, viime mainittua 100 000 eurolla. Pojun tuesta on saanut nauttia myös hänen pitkäaikainen tuttavansa Benjamin Netanjahu. Nyt on herännyt kysymys, selittääkö hallituksen Israel-politiikkaa se, että sekä Suomen että Israelin valtiojohdon taustalla vaikuttaa sama mies, [Puhemies koputtaa] miljardööri Poju Zabludowicz.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.56 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ajankohtaisselonteon tarkoituksena on ollut täydentää vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Tämä tarve on ilmeinen, sillä maailmanpoliittinen tilanne on muuttunut nopeasti ja monin tavoin. Selonteossa tunnistetaan keskeisiä muutoksia: Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen, Lähi-idän tilanteen kärjistyminen, arktisen alueen merkityksen kasvu sekä Yhdysvaltojen ulkopoliittikan muutos.

Ongelma ei kuitenkaan ole siinä, mitä selonteossa mainitaan, vaan siinä, mitä siinä ei uskalleta sanoa ääneen. Siinä, missä Venäjän toimia kuvataan aivan oikein suorasukaisesti, Yhdysvaltojen osalta kielenkäyttö muuttuu varovaiseksi, jopa kiertäväksi. Puhutaan ennakoimattomuudesta ja koventuneesta retoriikasta, mutta vältetään sanomasta suoraan, että kyse on syvästä ja dramaattisesta muutoksesta Yhdysvaltojen politiikassa. Todellisuudessa Yhdysvaltojen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on Donald Trumpin johdolla muuttunut tavalla, joka vaikuttaa suoraan Euroopan turvallisuuteen, Ukrainan tilanteeseen ja Naton tulevaisuuteen. Asiantuntijat ovat tuoneet tämän esiin valiokunnassa, mutta heidän kriittiset huomionsa on käytännössä sivuutettu mietinnössä. Puhumme politiikasta, jossa Yhdysvallat kyseenalaistaa arvoyhteyden eurooppalaisten liittolaisten kanssa, viivästyttää Ukrainalle tarkoitettua tukea, uhkaa vetäytyä Natosta ja siirtää joukkojaan pois Euroopasta. Puhumme politiikasta, jossa Yhdysvallat on jopa äänestänyt YK:ssa samoin kuin Venäjä. Tämä ei ole pieni nyanssiero. Tämä on valtava suunnanmuutos. Yhdysvaltoihin ei voi enää luottaa.

Arvoisa puhemies! Selonteon ongelmat eivät rajoitu Yhdysvaltoihin. Lähi-idän osalta puhutaan iskuista, kun todellisuudessa kyse on hyökkäyksistä, jotka on tehty ilman liittolaisten konsultointia ja kansainvälistä oikeutta kunnioittamatta. Israelin toimista Libanonissa, Gazassa ja Länsirannalla vaietaan käytännössä kokonaan. Samaan aikaan humanitäärinen tilanne pahenee päivä päivältä, siviilit kärsivät, kansainvälisen oikeuden rikkomukset kasaantuvat — ja Suomi vaikenee. Tämä hiljaisuus heikentää uskottavuuttamme. Jos Suomi haluaa puolustaa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää, sitä on puolustettava johdonmukaisesti, ei valikoiden.

Arvoisa puhemies! Selonteossa korostetaan arktisen alueen merkitystä, mutta Grönlannin tilanne sivuutetaan lähes kokonaan. Tämä on erikoista, kun samanaikaisesti on esitetty vakavia uhkauksia Tanskan suuntaan Yhdysvaltojen toimesta. Myös alkuperäiskansojen oikeudet puuttuvat arktisen turvallisuuden tarkastelusta. Tämä on vakava puute.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Toinen keskeinen ristiriita liittyy ydinaseisiin. Hallituksen linja hämärtää tarkoituksella sitä, onko Suomessa tulevaisuudessa ydinaseita vai ei. Tämä ei lisää turvallisuutta, päinvastoin. Se lisää epävarmuutta, riskejä ja väärintulkintojen mahdollisuutta. Vasemmistoliiton näkökulmasta kirjaus siitä, ettei Suomi aio sijoittaa ydinaseita rauhan aikana, ei ole riittävä. Samanaikaisesti hallitus on purkamassa ydinaserajoitteita niin kuin tänään eduskunta päätti, mikä mahdollistaa ydinaseiden tuomisen maahan. Tämä kehitys vie Suomea väärään suuntaan. Ydinaseriisunta ei ole menneisyyden projekti. Se on tämän päivän kiireellinen turvallisuuskysymys.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei synny pelkästään puolustusmenoista tai sotilaallisista ratkaisuista. Se on laajempi kokonaisuus. Siihen vaikuttavat myös kehityspolitiikka, eriarvoisuuden vähentäminen, ilmastonmuutoksen torjunta ja kansainvälinen yhteistyö. Nyt Suomi on kulkemassa toiseen suuntaan. Kehityspolitiikan painopiste on siirtynyt köyhyyden vähentämisestä vientiin samalla, kun rahoitusta leikataan.

Arvoisa puhemies! Suomen ulkopolitiikan vahvuuksia ovat perinteisesti olleet sen johdonmukaisuus, oikeusperustaisuus ja uskottavuus. Näistä meidän on pidettävä kiinni. Siksi esitän tässä saman vastalauseen, jonka jätin myös valiokunnan käsittelyssä.

Lopuksi totean, että ulkopolitiikassa uskottavuus syntyy rehellisyydestä. Meidän on uskallettava sanoa tosiasiat ääneen myös silloin, kun ne ovat epämukavia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston ajankohtais selonteko kuvaa maailmaa, jossa turvallisuus ei ole palannut pysyvään vakauteen eikä ole palaamassa. Tämä koskee koko Suomea, mutta se koskee erityisesti, konkreettisesti meitä Pohjois-Suomessa. Pohjoisessa turvallisuus ei ole vain käsite, se on rajaturvallisuutta, arktista toimintaympäristöä ja lisääntyntä sotilaallista kiinnostusta lähialueillamme. Selonteko tekee selväksi sen, minkä pohjoisessa tiedämme: Venäjä on pitkäkestoinen, arvaamaton ja aggressiivinen turvallisuusuhka, ja tähän uhkaan on varauduttava pitkäjänteisesti myös tilanteessa, jossa sota Ukrainassa joskus päättyy.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Suomen merkitys korostuu entisestään Nato-jäsenyyden myötä. Suomen ja Ruotsin liittyminen Natoon muodostaa yhdessä arktisella alueella uudenlaisen turvallisuuspoliittisen kokonaisuuden. Ruotsin rooli Nato-rakenteissa ja Pohjois-Suomessa ja pohjoismainen puolustusyhteistyö vahvistavat pelotetta siellä, missä sitä eniten tarvitaan. Tämä ei lisää jännitteitä, vaan se lisää vakautta. Selonteko on myös selkeä siinä, että turvallisuus ei ole vain sotilaallista. Pohjoisessa huoltovarmuus, liikenteen ja energian rakenteet sekä toimitusketjujen toimivuus ovat kriittisiä koko Suomelle. Pitkät etäisyydet ja vaativa toimintaympäristö tarkoittavat, että varautumisen on oltava ennakoivaa ja realistista. Tässä suhteessa selonteon laaja turvallisuuskäsitys on aivan oikea.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa selkeästi ja vastuullisesti, että Naton pelotteen tarkoitus on säilyttää rauha. Pelotteen tehtävä on estää sotilaallinen painostus ja pitää hyökkäyksen kynnyksellä niin korkeana, että hyökkäystä ei synny. Tämä on myös pohjoisen Suomen turvallisuuden kannalta olennainen lähtökohta. Samalla tämä selonteko osoittaa, että pienelle maalle vahva EU ja tiivis pohjoismainen yhteistyö ovat paras turva. EU:n vahvistava rooli turvallisuudessa, puolustuksessa ja varautumisessa tukee Natoa ja

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

täydentää sitä. Eurooppalaisten suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan on tosiasia, ja Suomen on oltava tässä aktiivinen toimija.

Arvoisa puhemies! Tämä ajankohtainen selonteko antaa realistisen tilannekuvan ja osoittaa suunnan, joka on Suomen kannalta oikea. Myös ulkoasiainvaliokunnan kokonaisarvio on tässä asiassa selkeä. Turvallisuusympäristön muutos on syvä ja pitkäkestoinen, eikä kyse ole tilapäisestä kriisistä vaan laajemmasta kansainvälisen järjestyksen murroksesta. Tässä tilanteessa johdonmukaisen ja perustellun kokonaisuuden muodostavat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeiset linjat, kuten vahva kansallinen puolustus, Nato-jäsenyys sekä EU-vaikuttaminen ja muut kumppanuudet. Juuri siksi valiokunta katsoo, ettei selontekoon ole huomautettavaa, vaan linja vastaa realistisesti muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin. Rauha ja vakaus eivät synny toivomalla, ne syntyvät varautumalla ja panostamalla turvallisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.07 **Jessi Jokelainen vas:** Arvoisa puhemies! Jos tämän selonteon tarkoituksena on tosiaan ollut päivittää maailmanpoliittista tilannekuvaa, se tekee sen varsin vajavaisesti, mitä tulee kuvaukseen Yhdysvaltain roolista ja suhteestamme siihen. Selonteossa puhutaan kyllä aivan oikein ja suoraan Venäjistä, mutta Yhdysvaltain osalta selonteko lähinnä kritiikittömästi vakuuttelee Suomen pyrkimystä hyödyllisyyteen ja läheisiin väleihin. Pidän tätä merkittävän ongelmallisenä. Turvallisuus- ja puolustusstrategioissa kyllä tunnustetaan Yhdysvaltain epävakautuminen yhteistyökumppanina sekä se, ettei Yhdysvallat koe jakavansa samoja arvoja eurooppalaisten liittolaisten kanssa, mutta selonteossa näitä tosiasioita ei nimetä ääneen.

Pidän myös huolestuttavana hallituksen pyrkimystä hämärtää sitä tietoa, onko Suomessa ydinaseita vai ei. Vasemmistoliitolle tällainen ei käy, eikä meille käy myöskään selonteon silkka kirjaus siitä, että Suomi ei aio sijoittaa alueelleen ydinaseita rauhan aikana. Hallitus kuitenkin samaan aikaan ajaa lainsäädäntöä — ja tänään siitä äänestettiin — jolla sijoittaminen ja kauttakulku mahdollistetaan. Ydinaserajoitusten purkaminen ei lisää turvallisuutta vaan heikentää sitä. On käsittämätön ajatus, että asevarusteiden lisääminen ja rajoitusten purkaminen edistäisi rauhaa ja vähentäisi riskiä eskalaatioon. Koskaan maailmanhistoriassa voimakas aseistautuminen ei ole tuonut pois päin sodasta, vaan se on vienyt sotaa kohti.

Vasemmistoliitolle on prioriteetti huolehtia suomalaisten turvallisuudesta. Tämä on selvä asia. Me haluamme panostaa Suomen puolustukseen, mutta emme kiinnittäydy turvallisuuspolitiikassa vain aseisiin, vaan peräänkuulutamme kansainvälisen oikeuden noudattamista, monenkeskistä sopimista ja vahvaa rauhantyötä. Puolustuspanostukset on myös aina tehtävä tarveperustaisesti. Tässä militarisoituvassa ajassa emme voi antautua yksioikoiselle käsitykselle puolustuksesta, vaan meidän on kyettävä keskustelemaan kokonaiskuvasta ja panostettava kaikkiin turvallisuutta tukeviin rakenteisiin. Esimerkiksi hyvinvointivaltion rooli sisäisen turvallisuuden rakentajana jää näissä keskusteluissa aina huolestuttavalla tavalla jalkoihin.

Puhemies! Näin ollen kannatan edustaja Honkasalon tekemää kannanottoehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

15.09 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Maailmaa muokkaavat tällä hetkellä samanaikaisesti geopoliittinen murros, sääntöpohjaisen järjestyksen mureneminen, demokratian taantuma sekä ympäristö- ja ilmastokriisit. Näihin kaikkiin vastaamiseen tarvitaan laajaa turvallisuuskäsitystä ja aktiivista diplomatiata. Selonteon ensisijainen päämäärä oli päivittää Suomen kantoja ydinaseisiin. Valitettavasti perinteinen parlamentaarinen konsensuksen haku merkittävässä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä sivuutettiin tämän selonteon valmistelussa. Tämä erimielisyys laajeni valiokunnassa nyt myös muihin ulko- ja turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin. Pienen maan etu on mielestäni hakea mahdollisimman yhtenäistä linjaa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, ja toivottavasti näin jatkossa pystytään tekemään paremmin.

Arvoisa puhemies! Selonteon poliittinen sitoumus olla sijoittamatta ydinaseita alueellemme rauhan aikana ei ole vihreille riittävä. Poliittinen sitoumus on helppo muuttaa hallitusten vaihtuessa. Olisimme halunneet säilyttää laintasaisen linjauksen, johon oltiin myös DCA-sopimusta tehtäessä sitoutuneita. Tältä osin vastalauseemme yhtyy SDP:n vastalauseeseen — ja nyt siinä vastalauseeseen kannanottoesityksessä toivottavasti pystytään tekemään tekninen korjaus, koska tämä osuus siitä on nyt jäänyt puuttumaan.

Arvoisa puhemies! Erityisen vähälle käsittelylle selonteossa jää Lähi-idän tilanne. Valiokunnan mietintö ei myöskään juurikaan käsittele Palestiinan ja Lähi-idän kysymyksiä, vaikka niiden moraalinen ja poliittinen ja taloudellinen globaali vaikutus on ilmeinen. Israelin väkivalta palestiinalaisia kohtaan, Palestiinalaisalueen laitton miehittäminen ja Gazaan suunnatun humanitäärisen avun pääsyn estäminen, laittomat siirtokunnat ja palestiinalaisia epätasa-arvoisesti kohteleva apartheidpolitiikka, josta uusi, palestiinalaisten kuolemantuomiot salliva laki on tuorein esimerkki, ovat jatkuneet Israelin Gazaan kohdistamien sotatoimien ja tulitauon jälkeen. Gazaan kohdistettujen sotatoimien mahdolliset sotarikokset sekä rikokset ihmisyyttä vastaan, kuten kansanmurha, ovat vieläkin tutkimatta. Ainoa tie väkivallan lopettamiseksi ja kestävän rauhan saavuttamiseksi on konfliktin juurisyiden selvittäminen. Tämä tarkoittaa Palestiinalaisalueen laittoman miehityksen lopettamista ja palestiinalaisten itsemääräämisoikeuden tunnustamista. Suomen ja Euroopan unionin tulee käyttää kaikki mahdolliset poliittiset ja taloudelliset keinot painostaakseen Israelia lopettamaan jo vuosikymmeniä jatkunut Gazan saarto ja palestiinalaisiin kohdistuva väkivalta. Niiden tulee toimia päättäväisemmin painostaakseen osapuolia käynnistämään neuvottelut, joiden tulisi tähdätä alueella kahden valtion malliin, johon Suomikin on ollut pitkään sitoutunut.

Yhdysvaltojen ja Israelin kansainvälisen oikeuden vastainen hyökkäys Iraniin on aiheuttanut Hormuzinsalmen kriisin. Maat hyökkäsivät Iraniin ilman YK:n turvallisuusneuvoston oikeutusta, konsultoimatta liittolaisia ja välinpitämättöminä kansainvälisen oikeuden edellytyksistä. Hyökkäyksen jälkeen Israel on hyökännyt myös Libanoniin. Israelin hyökkäykset ovat tappaneet tuhansia libanonilaisia sekä ajaneet yli miljoona ihmistä kodeistaan pommituksia pakoon. Libanonin jo alkujaan hauras yhteiskunta on joutunut yhä syvenevään kriisiin.

Sen lisäksi, että sotatoimet niin Gazassa, Länsirannalla, Iranissa ja Libanonissa ovat oikeudettomia ja moraalisesti tuomittavia, ne ovat myös räikeästi vastoin kansainvälistä monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää, jonka puolustaminen on Suomen selkeä etu. Suomen tulisi ajankohtaista maailmanpoliittista tilannetta käsittelevässä selonteossa ja sen mietinnössä ottaa kantaa kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Suomi on vihreiden mielestä myös aivan liian kauan pantannut palestiinalaisten valtion tunnustamista, ja tässä selonteko olisi antanut tähän luontevan tilaisuuden hallituksen erimielisyyksistä huolimatta.

Valtioneuvoston ajankohtaista ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutosta käsittelevä selonteko nostaa useita tilanteessa tapahtuneita muutoksia. Globaalien kriisien ja konfliktien tunnistamista ja Suomen roolia kriiseihin vastaamisessa tulisi kuitenkin selonteossa vahvistaa. Mittavat kehitysyhteistyön, ulkoasiainhallinnon ja kriisinhallinnan leikkaukset haastavat Suomen mahdollisuutta vastata näihin. Valtioneuvoston näkemys jää Yhdysvaltoja koskevalta osaltaan myös liian kapeaksi. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemys transatlanttisen suhteen ja Yhdysvaltojen nykytilasta ja tulevaisuudesta on selontekoa skeptisempi. Yhdysvaltojen liittolaisuuteen sisältyy tällä hetkellä huolestuttavan paljon epävarmuuksia ja ennakoimattomuutta.

Teen vastalauseen 3 mukaisen kannanoton, ja todellakin toivomme, että siinä huomioidaan tämä tekninen korjaus, [Puhemies koputtaa] että yhdyimme vastalauseen 1 perusteluihin ja päätösehdotuksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.15 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Pidän minäkin valitettavana sitä, että hallituksen toistuva yksipuolinen sooloilu ja sanelu ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla on johtanut tämän yhteisen linjan säröilyyn. Erityisen huolestuttavaa on se, että se tapahtuu juuri ydinaseiden kohdalla. Koen, että Suomen linjassa laajemminkin kokonaisvaltainen turvallisuuskäsitys on jäänyt jonkin sortin paitsioon. Lisäksi olemme ajautuneet kaksoisstandardien tielle. Suomen tulee puolustaa oikeusvaltiota ja sääntöpohjaista maailmanjärjestystä johdonmukaisesti, ei valikoiden. Selkeä ristiriita on nähtävissä koskien Israelin toimintaa Gazassa, Länsirannalla ja Libanonissa. Suomen ja kansainvälisen yhteisön tulee tuomita räikeät ja toistuvat kansainvälisen oikeuden rikkomukset ja käyttää painoarvoaan nykyistä huomattavasti voimakkaammin Israelin painostamiseksi lopettamaan nämä toimet ja kestävän rauhan rakentamiseksi. Palestiinan valtio tulee niin ikään tunnustaa.

Suomen turvallisuus on meille kaikille tässä salissa tärkeä asia. Ei voi olla kuitenkaan niin, että vain tietyt näkökulmat ja näkemykset turvallisuudesta hyväksytään ja muut leimataan epäisänmaallisiksi. Vahvassa demokratiassa myös kriittinen keskustelu on sallittua ja jopa suotavaa, eikä se ole myöskään ristiriidassa yhteisen linjan hakemisen kanssa. Kannatan edustaja Hopsun esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.17 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet ovat keskustan tuella tänään hyväksyneet päätöksen poistaa Suomen lainsäädännöstä kaikki ydinaseita koskevat rajoitukset. En valitettavasti usko, että tämä hallituspuolueiden ja keskustan johdon into todistaa ennen muuta Yhdysvalloille valmius niin sanotun ydinasepelotteen vahvistamiseen pysähtyy vain näihin lainsäädännöllisiin muutoksiin.

Keskustelussa ei ole oikeastaan lainkaan huomioitu sitä, että Suomi osallistuu jo nyt ydinasesotaharjoituksiin. Tiedossa on, että Suomella on muun muassa tehtävä suojata

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

nykyisillä Hornet-hävittäjillä Yhdysvaltain ydinasekuljetuksia Eurooppaan. Suomalaishävittäjät ovat jo olleet saattamassa Eurooppaan saapuneita strategisia B-52-ydinpommittajia. Tietääkseni jo hyväksytyt tehtävät ovat tätäkin laajempia. Suomalaishävittäjien toimivaltuuksiin osana Naton ydinasepelotetta väitetään kuuluvan myös niiden amerikkalaistukikohtien suojaaminen, joihin on sijoitettu USA:n taktisia ydinaseita. Tämäkään ei kuitenkaan riitä. Nyt kulisseissa keskustellaan myös siitä, pitäisikö Suomen itse ottaa käyttöön niin sanotut kaksikäyttöiset F-35-hävittäjät — eli hävittäjät, jotka konventionaalisten aseiden ohella voivat kuljettaa ja käyttää myös amerikkalaisia taktisia ydinaseita. Kyse olisi silloin osallistumisesta Naton niin sanottuun ydinaseiden jakopolitiikkaan. Se merkitsisi myös sitä, että osa suomalaislentäjistä koulutettaisiin Yhdysvaltain johdolla myös ydinaseiden kuljettamiseen ja käyttöön. Näinhän jo tehdään kaikissa niissä Naton eurooppalaisissa jäsenmaissa, joihin Yhdysvallat on sijoittanut taktisia ydinaseitaan.

Julkisuudessa vain yksi suomalaispoliitikko, sosiaalidemokraattinen pääministeri Sanna Marin, on viitannut siihen mahdollisuuteen, että Suomi osallistuisi Naton niin sanottuun ydinaseiden jakamiseen. Hän mainitsi asiasta vuonna 22, kun Suomi harkitsi liittymistä sotilasliitto Natoon. Jos tämä on Suomen tavoite Naton pelotepolitiikan vahvistamiseksi, edellyttää se tietenkin, että osa Suomen tilaamista F-35-hävittäjistä muutettaisiin kaksikäyttöhävittäjiksi eli kykeneviksi kuljettamaan ja käyttämään ydinaseita. Tietoni mukaan hävittäjät voidaan myös Suomessa muuttaa tähän tarkoitukseen sopiviksi, ja itse asiassa sitä muutosta ei pidetä teknisesti kovinkaan vaativana.

Puolustusministeri Antti Häkkänen on puheessaan viitannut F-35-hävittäjien mahdollisuuteen toimia kaksikäyttöisinä. Häkkänen, kuten ei koko muukaan hallitus, ei ole nyt paikalla, mutta hallituksen tulisi mielestäni mahdollisimman pian vastata kysymykseen, onko Suomi suunnittelemassa osallistumista Naton ydinaseiden jakopolitiikkaan ja onko hallitus jo pannut vireille suunnittelun, joka koskee Suomen hankkimien F-35-koneiden mahdollista muutosta hävittäjiksi, jotka kykenisivät kuljettamaan ja käyttämään myös taktisia ydinaseita. Nykyisen hallituksen vastauksen ohella olisi tietenkin mielenkiintoista kuulla myös SDP:n puheenjohtajan ja mahdollisen tulevan pääministerin Antti Lindtmanin kanta tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Honkasalon tekemää esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

15.20 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Selonteossa todetaan selvästi, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on muuttunut nopeasti ja perustavanlaatuisesti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Lähi-idän tilanne on kärjistynyt. Yhdysvaltojen ulkopolitiikka on muuttunut aiempaa vaikeammin ennakoitavaksi. Samalla kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää haastetaan nyt monesta eri suunnasta. Tällaisessa tilanteessa Suomen on oltava samaan aikaan vahva, realistinen mutta myös johdonmukainen.

Me sosiaalidemokraatit katsomme, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulee perustua kolmeen pilariin: vahvaan puolustukseen, eurooppalaiseen yhteistyöhön ja kansainvälisen oikeuden puolustamiseen.

Ensiksikin Ukraina: Ukraina taistelee paitsi omasta itsenäisyydestään myös koko Euroopan turvallisuuden puolesta. Suomen ja Euroopan on jatkettava Ukrainan tukemista

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

niin pitkään kuin se on tarpeen. Rauha voi olla kestävää vain silloin, jos Ukraina on mukana päättämässä omista ehdoistaan. Euroopan turvallisuudesta ei voida päättää Euroopan ohi.

Toiseksi Euroopan vastuu: On aivan selvää, että Euroopan on kannettava aiempaa enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan. Tarvitsemme vahvempaa eurooppalaista puolustusta, kilpailukykyä, teknologian osaamista ja kriittisten riippuvuuksien vähentämistä. Pienenä maana Suomi tarvitsee vahvan Euroopan unionin. Turvallisuus on sotilaallista voimaa, mutta se on myös huoltovarmuutta, teknologista omavaraisuutta, toimivia toimitusketjuja ja kykyä tehdä päätöksiä yhdessä.

Kolmanneksi kansainvälinen oikeus: Suomen on puolustettava kansainvälistä oikeutta johdonmukaisesti ja kaikkialla. Olemme aivan oikein tuominneet Venäjän hyökkäyssodan Ukrainassa. Samalla meidän on puolustettava kansainvälistä oikeutta myös Lähi-idässä.

Arvoisa puhemies! Maailma ympärillämme muuttuu nopeasti. Juuri siksi Suomen on pidettävä kiinni siitä, mikä on tehnyt meistä vahvan: uskottavasta puolustuksesta, vahvasta Euroopasta, kansainvälisestä yhteistyöstä ja siitä, että puolustamme oikeutta myös silloin, kun se on vaikeaa. Näillä periaatteilla Suomi on turvallinen myös tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto on poissa. Onko edustaja Savola aikeissa pitää lyhyemmän puheenvuoron sieltä? — Olkaa hyvä.

15.23 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Turvallisuusympäristön suhteen ajat eivät ole ainakaan helpompaan suuntaan menossa. On hyvä, että tätä meidän selontekoa nyt päivitettiin ja käytiin laaja asiantuntijakerros siitä, missä mennään. Eduskunta on nyt oikealla viivalla sen suhteen.

Kylmä tosiasia on, että Yhdysvallat vetäytyy ja Euroopan on kannettava suurempi vastuu Euroopan puolustamisesta. Näin on tehtävä. Näin on tehtävä koko Euroopan osalta. Natoa on eurooppalaistettava. Tämä tietenkin tarkoittaa myös Suomen osalta sitä, että sitä vastuunkantoa, jota me ollaan jo tähän saakka tehty, on jatkettava. Me pidetään kiinni meidän perusratkaisusta, yleisestä asevelvollisuudesta, koulutetusta reservistä, ja me ollaan myös listattu oman parlamentaarisen työn osalta niitä tarpeita, mitä meillä kotimaiseen puolustukseen on. Suomi tulee pitämään hyvin kiinni omasta turvallisuudesta osana tätä liittokunnan puolustusta. Meidän pitkäkestoinen uhkamme Venäjä on ja pysyy. Meillä on 1 340 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa, ja tähän on luonnollisestikin varauduttava. Sota Ukrainassa on kestänyt lähes 4,5 vuotta, ja näköpiiriä sen loppumisesta ei ole, joten tältäkin osin meidän on pidettävä mielessä tämä turvallisuusympäristön vakava tilanne, joka tällä hetkellä on. Lähi-itä on hyvä, että siellä nyt on rauhanaskelia, mutta oikeastaan on sanottava, että ne tavoitteet varmasti, jos sellaisia oli Yhdysvalloilla, eivät ole täyttyneet Iranin suhteen, ja siellä tämä jännittynyt tilanne tulee myöskin jatkumaan hyvin pitkään.

Tästä Yhdysvaltain ulkopolitiikasta ja Yhdysvalloistahan täällä jo debatissa oli keskustelua, ja totta kai se luo epävarmuutta, kun ei voi aina tietää, mitä maailman suurimman mahdin päämies tviiteissään kirjoittaa tai minkälaista linjaa hän tuo esiin. Tässähän korostuu hyvin se, kuinka sisäpolitiikka ja ulkopolitiikka siellä Yhdysvaltain politiikassa ovat menneet aika lailla limittäin, ja tällainen epävarmuus vallitsee nyt meillä täällä Euroopassa ja globaalisti myöskin. Mutta se on todettava, että käytännön yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa Suomen osalta toimii. Kahdenvälinen yhteistyö toimii

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

hyvin, poliittiset suhteet ovat kunnossa ja hyvät, ja sitten sotilaspuolella myöskin ihan käytännön harjoittelutoiminta ynnä muu toimii moitteettomasti. Eli tässä on enemmän tätä epävarmuutta koko Euroopan osalta, mutta Suomen osalta minä sanoisin, että tässä ollaan kuitenkin ihan hyvällä tiellä.

Herra puhemies! Nato-huippukokous tulee heinäkuussa, ja sen osalta ladataan varmasti hyvin paljon odotuksia. Tarvitaan ennen kaikkea vakautta, varmuutta ja sitten myös Euroopalta sitoutumista siihen, että tätä meidän yhteistä turvallisuuttamme vahvistetaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Skinnari poissa.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.27.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.02.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 17 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä. — Vielä mikrofoni.

18.02 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa puhemies! Tässä meillä on käsittelyssä ajankohtaiselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisesta toimintaympäristön muutoksesta, ja on hyvä, että se on tuotu meille tänne käsiteltäväksi. Siinä ovat nämä toimintaympäristön muutokset kyllä suuret kaiken kaikkiaan. Sitä kuvaavat minusta hyvin muun muassa nämä arktisen alueen muutokset ja Grönlannin asema. Siltä osin olisin toivonut ne tässä huomioitavan paremmin.

Ja tietenkin Palestiinan tunnustaminen on yksi semmoinen asia, mitä tulee tulevalle vaalikaudella edesauttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

18.03 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies, arvoisa edustaja Ojala-Niemelä! Muutama tunti sitten tässä salissa käytiin ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua, jossa muun muassa edustaja Honkasalo käytti puheenvuoron, ja ajattelin nyt jonkin verran kommentoida tätä edustaja Honkasalon puheenvuoroa:

Arvoisa puhemies! Olen sanonut tämän ennenkin, mutta sanon nytkin: On pakko olla silloin puhuneen edustaja Honkasalon kanssa pitkälti samaa mieltä hänen arviostaan Yhdysvaltojen nykyhallinnon politiikasta. Presidentti Trump on täysin arvaamaton toimija. Kun katsoo hänen hölmöilyjään, häntä olisi vaikea ottaa vakavasti, mutta pakko on, koska hän on USA:n presidentti. Nyt hänen ja Yhdysvaltain nykyhallinnon tulisi Ukrainan tilanteessa lopettaa häikäilemättömän hyökkääjän eli Venäjän ymmärtäminen ja asettua vahvasti tukemaan Ukrainaa ja painostamaan Venäjää, jotta rauhanprosessi voisi

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

edetä. Olen vakuuttunut siitä, että Suomen valtiojohto tekee parhaansa vaikuttaakseen Yhdysvaltoihin tämän käänteeseen aikaansaamiseksi. Tähän kovasti valtiojohtoamme kannustan. Toisin kuin edustaja Honkasalo, minä ymmärrän hyvin, että Suomen valtiojohto ja eduskunta virallisissa dokumenteissaan puhuvat USA:n nykyhallinnosta pehmeämmin ja diplomaattisemmin kuin me rivikansanedustajat, kuten edustaja Honkasalo ja minä — tosin edustaja Honkasalo ei taida olla ihan rivikansanedustaja, koska hän on puolueensa varapuheenjohtaja, mutta minä nyt ainakin olen rivikansanedustaja.

Tässä mainitsemassani puheenvuorossaan edustaja Honkasalo syytti Suomea ja Suomen johtoa ja hallitusta siitä, että se vaikenee Israelin toimista Gazassa ja Libanonissa. Tämähän ei ole totta. Ei tarvitse kuin perehtyä ulkoministeri Valtosen lausuntoihin, niin voi huomata, että Suomi ei todellakaan vaikene siitä, mitä Israel tekee Gazassa tai Libanonissa. Sen sijaan edustaja Honkasalo itse vaikenee visusti siitä, että nimenomaan Hamas aloitti Gazan sodan ja Hizbollah yhtyi tähän sotaan päivän sen jälkeen, kun Hamas aloitti sodan lokakuussa 2023 hyökkäämällä israelilaisten siviilien kimppuun ja surmaamalla yli 1 200 ihmistä. Näin ollen Hamas sodan aloittajana on ensisijaisesti vastuussa niistä kauhistuttavista kärsimyksistä, joiden kohteeksi Gazassa asuvat ihmiset ovat joutuneet. — Kiitos. Tässä oli puheenvuoroni, ja minäkin tässä toivotan kaikille oikein hyvää juhannusta ja kesää muutenkin. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari poissa — ai, on paikalla, anteeksi, enpä huomannut, että olette tullut. Selvä. Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

18.07 Ville Skinnari sd: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelut, jos olin niin näkymättömänä salissa. — Selonteot ovat aina olleet meille isoja asioita Suomena ja eduskuntana, ja oikeastaan ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä haluan kiittää siitä, että nytkin teimme ajankohtaisselonteon, mutta samalla haluan ehkä hieman analysoida sitä, että nyt kun maailma on muuttunut nopeasti ja maailmanjärjestys on muuttunut, niin miten meillä tämä oma järjestelmä, arvoisa puhemies, pysyy sen maailman muutoksen mukana tai perässä, puhumattakaan, että me katsoisimme eteenpäin, että meistä tulisi tietynlaisen isonkin reaktiivisuuden sijaan proaktiivinen toimija, joka tekisi avauksia ja edistäisi Suomen ja EU:n roolia. Joten muutamia huomioita tästä kokonaisuudesta.

Tietyllä tavalla ehkä itseäni vaivaa se, että se meidän kellotaajuus toimia, nähdä muutos, tehdä muutoksia ja muuttua itse on kyllä pahasti muuta maailmaa jäljessä. Minä olen itse ollut edellisellä hallituskaudella ministerinä ulkoministeriössä, TP-UTVAn jäsenenä ja esittelemässä useita eri selontekoja eri vuosina. Tietysti itse jo silloin kiinnitin huomiota siihen, miten paljon meidän virkakunta sitten kuitenkin, niin kuin pitääkin, lukee selontekoja ja katsoo niitä. Itse kaipaaisin siihen kyllä sellaista uudistamista, että meille aidosti tulisi selkeä toimenpidelista, ajatuksia, mitä me teemme, koska maailma on muuttunut, ja nyt jos koskaan, arvoisa puhemies, se on todella muuttunut.

Toinen asia liittyy siihen, mitä asioita me käsitelimme tässä selonteossa valiokuntatasolla. Kyllä mielestäni maailma on muuttunut niin monella tavalla, että se ei ole yksi ilmansuunta tai suhde yhteen valtioon tai yhteen maahan, vaan kysymys on nyt kokonaisuudesta, ja siksi olisin toivonut valmistelulta vieläkin monipuolisempaa lähestymistä ulkopoliittikkaan, globaaliin politiikkaan ja maailmantilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Maailmassa on enemmän sotia kuin koskaan ja samaan aikaan rahaa enemmän kuin koskaan, eli kyllä tämä epätasapaino on monella tavalla erittäin selkeä.

Yksi asia, mikä mielestäni jäi tosi ohuelle tässä selonteossa, on Euroopan unionin rooli. Me puhumme eurooppalaisesta Natosta, me puhumme vahvemmassa Euroopasta, mutta miten se tehdään? Kyllä se on tämänkin selonteon asia, että me kysymme ainakin itseltämme, että jos tämä nykyinen malli ei toimi, tämä nykyinen EU ei vahvistu, niin mitä pitää tehdä eri tavalla, että EU on globaalisti vahvempi, sisäisesti vahvempi, taloudellisesti vahvempi, teknologisesti vahvempi ja sitä kautta turvallisuudessa vahvempi, koska kuten selonteko toteaa, perinteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on muuttunut. Se on entistä enemmän teknologiaa, se on entistä enemmän taloudellista kestävyyttä, ja se on oikeastaan sitä, millä Suomen pitäisi profiloitua sen sijaan, että me katsomme tietyllä tapaa ehkä niillä 90-luvun laseilla tätä kokonaisuutta ja teemme samalla tavalla kuin aina silloin ennenkin, kun selontekoja on tehty. Eli jos maailma muuttuu, niin Suomenkin pitää muuttua ja EU:n pitää muuttua, ja mikään ei muutu, jollet itse muutu.

Iso näkökulma, mitä halusin itse nostaa enemmän tähän selontekoon, on pienten ja keskisuurten maiden välinen yhteistyö. Me puhumme pohjoismaalaisesta yhteistyöstä, se on tärkeää, mutta miten sitä kehitetään? Kanadan pääministerin puheen jälkeen täälläkin toisteltiin, että olipa hieno puhe. Mutta mitä sitten? Miten ne pienet ja keskisuuret nyt toimivat paremmin yhdessä? Ajattelemmeko me liikaa maailmaa vain suurvaltapolitiikan, suurvaltalogiikan kautta ja katsomme uutisia, kun Kanadasta tulee viestiä, että nyt voisimme tehdä yhdessä enemmän ja kehittää yhdessä enemmän? Lasken tähän Japanin, Pohjoismaiden lisäksi Kanadan, ehkä Ison-Britannian, ehkä Hollannin. Ne ovat maita, mihin me voimme luottaa, vaikka maailma muuttuisi kuinka, ja viime kädessä tässä on kysymys, arvoisa puhemies, luottamuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

18.12 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Tässä selonteko kuvaa osuvasti turvallisuusympäristön nopeaa muutosta, kuten edustaja Skinnarikin tuossa edellä totesi. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, suurvaltakilpailu kiristyy, ja Euroopan turvallisuusjärjestys on murroksessa. Näissä oloissa Suomen on pidettävä kiinni vahvasta puolustuskyvystä, kansallisesta yhtenäisyydestä sekä tiiviistä yhteistyöstä liittolaistemme kanssa.

Selonteon keskeinen viesti on, että Suomen turvallisuus rakentuu entistä vahvemmin Nato-jäsenyyden, pohjoismaisen yhteistyön, Euroopan unionin sekä oman uskottavan puolustuksen varaan. Samalla meidän on huolehdittava kokonaisturvallisuudesta ja huoltovarmuudesta sekä yhteiskunnan kriisinkestävyydestä, siitä kuuluisasta resilienssistä.

Pidän tärkeänä, että Suomi jatkaa vahvaa tukeaan Ukrainalle. Ukrainan menestys on samalla koko Euroopan turvallisuuden puolustamista. Meidän tulee myös aktiivisesti vahvistaa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja puolustaa demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko antaa realistisen kuvan toimintaympäristön haasteista, mutta samalla se osoittaa, että Suomella on vahvat lähtökohdat vastata niihin. Yhteistyö liittolaisten kanssa, oma puolustuskykymme sekä kansalaisten luottamus yhteiskuntaan muodostavat turvallisuutemme perustan myös tulevina vuosina.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari. — Mikrofoni, kiitos.

18.14 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän maailmanjärjestykseen ja sen muutokseen ja selontekoon:

Kyllähän tässä helposti tulee myös sellainen olo ja kuva, että miksi me puhumme niin vähän siitä, miten muut näkevät maailman. Tänäkin tämän istunnon jälkeen tapaam afrikkalaisia, tälläkin viikolla ihmisiä eri puolilta maailmaa, ja samaan aikaan Suomi on haluamassa ja hakemassa YK:n turvaneuvoston jäseneksi, ja kyllä se meidän perinteinen vahvuus, se kyky ymmärtää muuta maailmaa ja miksi he näkevät jollain tavalla tietyn asian, on tietysti sen tulevan ja nykyisenkin maailmanjärjestyksen ydintä. Silloin tietysti pitää nähdä asioita muutenkin kuin vain sen oman avaimenreiän kautta, ja ehkä sellaista ajattelua ja sellaista kunnianhimoa meillä on nyt entistä vähemmän ulkopoliitikassa. Samaan aikaan kun katsoo näitä julkisen talouden suunnitelmia, niin nyt näyttää siltä, että esimerkiksi ulkoministeriön hallinnonalalta leikataan jopa 30 prosenttia. Se tarkoittaisi jotakuinkin 30 prosenttia vähemmän Suomen edustustoja maailmalla, ja samaan aikaan täällä oikeastaan salin kaikilta puolilta halutaan ja huudetaankin talouskasvua, että sitä tarvitaan. No, se ei täältä Suomesta tule, sen me tiedämme, eli siinäkin mielessä peräänkuulutan sitä, että pitää ymmärtää maailmaa, jotta maailmalle voi tarjota ratkaisuja.

Olisin toivonut tähän selontekoon myös selkeämpää näkemystä siitä, että kun kuitenkin tavoite Suomella on aina ollut välittää rauhaa ja dialogia, luoda tasapainoa ja tuoda ratkaisuja, mutta me ei ehkä tässä nyt lähdetä katsomaan niitä elementtejä sillä tavalla. Mutta eniten korostan tätä Euroopan unionin osion ohuutta ja sen kehittämisen puutetta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Valtioneuvoston selonteko liiallisen alijäämän korjaamisesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2026 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 16/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Markus Lohen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Valtioneuvoston edustajalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään tunti. — Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Keskustelu

15.27 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien valtioneuvoston selontekoa liiallisen alijäämän korjaamisesta.

Euroopan unionin neuvosto päätti 20. tammikuuta 2026 liiallisen alijäämän olemassaolosta Suomessa ja antoi samalla suosituksen sen korjaamiseksi. Suosituksen sisältämä korjaava nettomenopolku koskee vuosia 2026—2028. Julkisen talouden hoitamisesta annetun lain 6 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston tulee ryhtyä Suomelle annettujen EDP-suositusten mukaisiin tai niitä julkistaloudellisilta vaikutuksiltaan vastaaviin toimenpiteisiin suositusten mukaisessa määräajassa sekä antaa asiasta eduskunnalle selonteko. Selonteon tulee sisältää selostus tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Hallitus antoi käsittelyssä olevan selonteon eduskunnalle 21.5.2026 edellä todetun lain 6 §:n korjausmekanismin niin sanottua toista vaihetta koskevan säännöksen mukaisesti.

Valtiovarainministeriön kevään 2026 ennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä pieneni 3,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2025. Alijäämän arvioidaan kasvavan 4,6 prosenttiin tänä vuonna ja pysyvän noin 4,5 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen vuosina 27—30. Julkisen velan kasvun suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioidaan jatkuvan, ja julkisyhteisöjen velkasuhteen ennustetaan nousevan lähes 100 prosenttiin vuoden 2030 lopussa.

Neuvoston Suomelle antaman EDP-suosituksen mukaan nettomenojen vuotuinen kasvu ei saa ylittää 1,3:a prosenttia vuonna 26, 1,5:tä prosenttia vuonna 27 ja 1,8:aa prosenttia vuonna 28, jolloin alijäämän tulisi jälleen alittaa kolmen prosentin viitearvo.

EDP:n suosituksen noudattamista arvioitaessa otetaan huomioon kansallinen puolustuspoikkeuslauseke, joka on aktivoitu vuosille 2025—2028. Jos jäsenvaltio poikkeaa korjaavalta nettomenopolulta, komissio tekee kokonaisarvion, jonka pohjalta komissio ja neuvosto voivat tehdä päätöksen, että jäsenvaltio ei ole ryhtynyt tuloksellisiin toimiin. Tämä voi johtaa menettelyn etenemiseen aina sakkoihin saakka. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuotuinen poikkeama ei saisi ylittää 0,3:a prosenttiyksikköä ja kumulatiivinen poikkeama 0,6:ta prosenttiyksikköä. Ylitys ei kuitenkaan johda automaattisesti liiallisen alijäämän menettelyn etenemiseen, sillä tarkastelussa voidaan ottaa huomioon mahdollisia korjaavia nettomenopolun asettamisen jälkeen syntyneitä tilannetta lieventäviä merkityksellisiä tekijöitä.

Valiokunta toteaa, että nettomenojen laskenta perustuu pysyviä julkisyhteisöjen menoja ja tuloja koskevien päätösten vaikutuksiin kansantalouden tilinpidon mukaisesti. Nettomenot jättävät näin ollen lähtökohtaisesti huomiotta taloussuhdanteen vaikutukset ja toimenpiteiden dynaamiset vaikutukset.

Valiokunnalle toimitetussa valtiovarainministeriön lisäselvityksessä nettomenojen määritelmä avataan yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi valtion maa- tai kiinteistöomaisuuden myyntiä ei oteta pysyvänä muutoksena huomioon, koska julkinen valta voi myydä tietyn fyysisen omaisuuserän vain kerran. Budjettivaikutus on silloin väistämättä yksittäinen, eikä se voi toistua.

Arvoisa puhemies! Suomelle asetettu korjaava nettomenopolku perustuu komission vuoden 2025 ennusteeseen. Valtiovarainministeriön mukaan Suomi noudattaisi korjaavaa nettomenopolkua vuonna 26, kun otetaan huomioon vuoden 2025 nettomenojen

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

supistuminen sekä puolustuspoikkeuslauseke. Tällöin laajennetun korjaavan valvontatilin kumuloitunut poikkeama olisi miinus 0,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Sen sijaan vuonna 2027 korjaavalta nettomenopolulta poikettaisiin puolustuspoikkeuslauseke huomioon ottaen, ja vuonna 2028 kumuloitunut poikkeama olisi jo selvä 0,9 prosenttia. Vuosien 27 ja 28 poikkeamien toteutuessa on olemassa riski, ettei Suomen katsota ryhtyneen tuloksellisiin toimiin liiallisen alijäämän korjaamiseksi.

Valiokunta toteaa, että komission, valtiovarainministeriön ja talouspolitiikan arviointineuvoston arvioiden mukaan hallituksen toimenpiteet ovat olleet riittäviä vuoden 26 osalta. Tähän mennessä linjatut toimenpiteet julkisen talouden vahvistamiseksi eivät kuitenkaan ole riittävän korjaavia nettomenopolun noudattamiseksi vuosina 2027—2028.

Selonteon mukaan liiallisen, yli kolmen prosentin alijäämän korjaamiseen on mahdollista saada lisää aikaa, jos korjaavaa nettomenopolkua on noudatettu. Tämä edellyttää vuonna 28 myös mahdollisen aiemman kertyneen kumulatiivisen poikkeaman korjaamista, mikä tarkoittaisi valtiovarainministeriön mukaan noin 2,7 miljardin euron sopeutusta vuodelle 2028. Ministeriö arvioi, että lisää aikaa tarvitaan todennäköisesti kaksi vuotta ennen kuin alijäämä saadaan kestäväälle alle kolmen prosentin tasolle.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että puolustusmenojen kasvu on pysyvää, joten niiden rahoittamiseen on löydettävä ylivaalikautiset ratkaisut.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallituksen päätösperäisten toimien kokonaisuuden mittaluokkaa voi tarkastella eri tavoin ja erilaisilla määrittelyillä. Kun tarkastellaan toimien vaikutusta EDP-menettelyssä eli liiallisen alijäämän menettelyssä seurattaviin nettomenoihin, on tärkeää huomata, että kaikki hallituksen julkista taloutta vahvistavat ja kasvua tukevat toimet eivät näy lyhyellä aikavälillä myönteisenä vaikutuksena nettomenojen kehityksessä. Tällaisia ovat esimerkiksi rakenteelliset työllisyystoimet. Lisäksi linjattujen kasvutoimien lyhyen aikavälin kustannukset ja verokertymää heikentävät vaikutukset näkyvät nettomenolaskennassa menoina, kun taas näistä saatavat hyödyt ilmenevät vasta tulevaisuudessa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on osin kritisoitu sitä, ettei hallituksen tekemiä nettomenotasoa kasvattavia toimia ole tuotu selonteossa selkeästi esille. Useat asiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että vuoden 2027 yhteisöveron kevennyksen veromenetys näkyy välittömästi nettomenolaskennassa mutta dynaamisten vaikutusten hyödyt saadaan vasta pidemmällä aikavälillä. Esiin tuotiin, että vuodelle 2027 tarvittava lisäsopeutus, noin 600 miljoonaa euroa, olisi vähemmän kuin yhteisöveron kevennyksen staattinen vaikutus, yli 800 miljoonaa euroa. Lisäksi esiin nostettiin, että Suomessa nettomenot kasvavat automaattisesti vuosittain ilman päätösperäisiä toimia, sillä suureen osaan menoista liittyy indeksidonnaisuutta.

Valiokunta yhtyy talouspolitiikan arviointineuvoston lausunnossaan esittämään johtopäätökseen siitä, että hallituksen toimet ovat olleet oikeansuuntaisia mutta riittämättömiä takaamaan EDP-menettelyn mukaisen korjaavan polun noudattamista vuoden 26 jälkeen. Niin nykyisen kuin seuraavankin hallituksen tehtävä on valiokunnan mielestä haastava. Julkisen talouden tasapainottaminen on kuitenkin välttämätöntä, ja samalla on otettava huomioon, ettei talouskasvun edellytyksiä heikennetä.

Lopuksi valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, että Suomen julkisen talouden rakenteelliset haasteet ovat pidemmän aikavälin kuluessa syntynyt ongelma. Niiden korjaaminen ja EDP-menettelystä pois pääseminen vaativat ylivaalikautista työtä. Valiokunta korostaa parlamentaarisen finanssipoliittisen sopimuksen sekä vallitsevan

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

yhteisen tilannekuvan ja tahtotilan tärkeää merkitystä. Julkisen talouden vahvistamista on edelleen jatkettava parlamentaarisen finanssipoliittisen työryhmän valmistelemien rahoitusasematavoitteiden mukaisesti.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös nykyinen hallitus seuraa tilannetta tarkasti ja arvioi suhdannetilanne huomioon ottaen tarvetta ja mahdollisuutta ryhtyä uusiin korjaaviin toimiin syksyllä 2026.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta, ja kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön on jätetty neljä vastalauseetta, jotka tullaan täällä keskustelussa erikseen esittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.38 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen julkisen talouden tila on rehellisesti sanottuna huolestuttava. Vaikka tämä hallitus on koko kauden tehnyt ankarasti töitä ja vaikeita päätöksiä, velka kasvaa silti edelleen nopeasti. On totta, että mitkään pikatoimet eivät riitä paikkaamaan sitä vuosien toimettomuutta ja viime hallituskauden velkarallia. Kaikesta huolimatta on yhtä tärkeää sanoa ääneen sekin, että kiitos nykyisen hallituksen hyvien toimien tilannekuva ei tänä päivänä ole enää yhtä yksipuolinen. Suomen taloudessa on nähtävissä käänne parempaan. Teollisuus kasvaa, vienti vahvistuu, ja talous on jälleen lähtenyt liikkeelle. Tänä keväänä olemme saaneet lukea useita uutisia siitä, kuinka Suomeen uskalletaan nyt investoida ja talous on alkanut osoittaa kasvun merkkejä. Tämä antaa meille tärkeän viestin siitä, että suunta voidaan vielä muuttaa. Se kertoo siitä, että olemme tehneet oikeita asioita vaikeassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Olemme tällä hallituskaudella tehneet mittavia päätöksiä velkaantumisen hillitsemiseksi. Ne ovat olleet miljardiluokan sopeutuksia sekä pysyviä rakenneuudistuksia, joiden vaikutukset näemme pitkällä aikavälillä. Yksittäinen päätös tai yksi vaalikausi on kuitenkin vaikutuksiltaan liian heikko, mikäli Suomi jatkaa entistä poukkoilun linjaa. Siksi keskeinen kysymys, jota tämä selonteko liiallisen alijäämän korjaamisessa peräänkuuluttaa, on se, löytyykö Suomelta pitkäjänteinen ja yli hallituskausien kantava sitoutuminen vastuulliseen talouspolitiikkaan. Juuri siihen perustuu kansalaisyhteiskunnan luottamus, ja ilman luottamusta velkaantuminen muuttuu nopeasti kalliimmaksi. Meidän on yhtä aikaa pidettävä menot hallinnassa, vahvistettava kasvua ja luotava ihmisille usko siihen, että huomien on parempi kuin tämä päivä. Ilman toivoa ei ole kestävää talouspolitiikkaa, ja se on totta, että ilman kestävää taloutta meillä ei ole kykyä vastata kriiseihin, ei kotimaassa eikä kansainvälisesti. Siksi talouden kuntoon laittaminen on yksi tärkeimmistä toiminnoista turvallisemman Suomen rakentamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopulta tässä asiassa kyse on myös sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Kun korkomenot kasvavat, jokainen korkoihin menevä euro on pois koulutuksesta, hoivasta ja turvallisuudesta — se on pois tulevaisuudelta. Siksi me emme voi himmentää tulevaisuuden toivoa elämällä velkarahalla tänään. Me emme voi siirtää tämän päivän laskua lastemme ja heidän lastensa maksettavaksi. Siksi tämän selonteon keskeinen viesti on tärkeä, ja valtiovarainvaliokunnan arvio siitä on yksimielinen. Se perustuu realistiseen tilannekuvaan. Hallituksen toimet ovat toistaiseksi

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

olleet riittäviä korjaavan polun noudattamiseksi, mutta julkisen talouden haasteet ovat pitkäaikaisia ja edellyttävät ylivaalikautista sitoutumista sekä lisätoimia tulevina vuosina.

Suomen talouden suunta on vielä meidän omissa käsissämme. Se ei käänny väittelemällä siitä, onko velkajarru tarpeellinen vai ei. Se edellyttää meiltä kaikilta vaikeita päätöksiä ja ennen kaikkea yhteistä poliittista tahtoa pitää Suomi vakaana, turvallisenä ja tulevaisuuteen luottavana yhteiskuntana. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.43 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Ensi alkuun korjauksena: Toisin kuin edellisessä puheenvuorossa väitettiin, valiokunnan mietintö ei ollut yksimielinen, vaan siihen jätettiin useita vastalauseita. Ainakin omasta ja vihreiden puolesta voin sanoa, että hallituksen toimet eivät ole olleet riittäviä eivätkä myöskään kovin järkeviä sen suhteen, miten tätä talouspolitiikkaa on hoidettu.

Arvoisa puhemies! Minä ajattelen niin, että tämä liiallisen alijäämän menettelyyn joutuminen itsessään on yksi osoitus hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisesta. Hallitushan on koko vaalikauden ajan perustellut talouspoliittisia valintojaan velkasuhteen vakauttamisella, työllisyyden vahvistamisella ja kasvun vauhdittamisella. Tulokset eivät ole kovin mairittelevia. Nyt valtiovarainministeriön antaman lisäselvityksen perusteellahan näyttää siltä, että hallituksen nettosopeutus on jäämässä vain noin 2,8 miljardiin euroon kaikista kovista puheista huolimatta. Hallituksen epäonnistunut talouslinja uhkaa siirtää merkittävän lisäsopeutuspaineen seuraavalle vaalikaudelle, mitä en pidä oikeudenmukaisena enkä myöskään järkevänä.

Hallituksen veropolitiikka on keskeinen osa tämän talouslinjan epäjohtamismukaisuutta. Hallitus perustelee näitä kovia leikkauksia julkisen talouden vaikealla tilanteella mutta on samaan aikaan tehnyt päätöksiä, jotka heikentävät julkisen talouden tulopohjaa merkittävästi. Erityisen ongelmallinen, ajankohtainen päätös on tämä päätös alentaa yhteisöverokantaa. Jos hallitus ottaisi velkasuhteen vakauttamisen ja tämän alijäämämenettelyn vakavasti, se luopuisi yhteisöveron alentamisesta. Vastuullinen veropolitiikka vahvistaisi veropohjaa, ei heikentäisi sitä, ja uudistaisi verotusta siten, että ihmisiä ja yrityksiä ohjattaisiin nykyistä voimakkaammin päästöjen ja luonnonvarojen ylikulutuksen vähentämiseen. Verotuksen tavoitteena tietenkin tulisi olla turvata hyvinvointivaltion rahoitus oikeudenmukaisella tavalla.

Minusta on erittäin tärkeätä, että tämä alijäämämenettelyyn joutuminen ei johda tämän epäonnistuneen leikkauslinjan jatkamiseen. Hallituksen leikkauksethan ovat kohdistuneet muun muassa sosiaaliturvaan, sote-palveluihin, järjestöjen ennaltaehkäisevään työhön, kuntiin, koulutukseen ja viranomaisten toimintakykyyn. Näissä ei ole kyse vain menokohteista, vaan kyse on myös yhteiskunnan toimintakyvystä, työllisyyden edistämisestä, osaamisesta, tuottavuudesta, turvallisuudesta ja sitten pitkän aikavälin julkisen talouden kestävyysedellytyksistä. Kestävä talouspolitiikka vähentäisi sitä talouden epätasapainoa pitkäjänteisesti sen sijaan, että kustannuksia siirretään seuraaville vuosille.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, johon tässä yhteydessä täytyy ottaa kantaa, liittyy EU:n finanssipoliittisten sääntöjen tulkintaan. Ajattelen niin, että Suomen tulee noudattaa vastuullista finanssipoliitiikkaa ja korjata tätä liiallista alijäämää uskottavalla tavalla ja aikataululla. Samaan aikaan Suomen tulisi vaikuttaa aktiivisesti EU:n finanssipoliittisten

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

sääntöjen tulkintaan ja toimeenpanoon siten, että tämä poikkeuksellinen turvallisuustilanne, jossa olemme, puolustusmenojen kasvu, toisaalta ekokriisiin vastaaminen ja varautuminen, fossiilisista polttoaineista irtautuminen ja Euroopan kilpailukyvyyn vahvistaminen, otetaan täysimääräisesti huomioon. Suomi saa tämän selonteon mukaan hyödyntää liiallisen alijäämän menettelyn aikana koko puolustuspoikkeuslausekkeen tarjoaman jouston, ja tämä mahdollisuus tulee hyödyntää täysimääräisesti.

Lisäksi Suomen tulisi hakea komission mahdollistamaa tilapäistä ja rajattua lisäjoustoja energiasilienssiä vahvistaviin toimiin. Suomen ei tule tyytyä passiivisesti sopeuttamaan talouspolitiikkansa sääntöjen ahtaimpaan mahdolliseen tulkintaan, vaan tulee hakea aktiivisesti kaikki sellaiset joustot, jotka tukevat kestävästä kasvusta ja vähentävät tulevia kustannuksia, tuottavat siis pitkässäkin juoksussa parempia tuloksia kuin esimerkiksi tämä hallituksen tähänastinen linja.

Arvoisa puhemies! Liiallisen alijäämän menettely osoittaa, että hallituksen talouspolitiikka ei ole saavuttanut keskeisiä tavoitteitaan. Julkisen talouden vahvistaminen on välttämätöntä, mutta sitä ei pidä tehdä tavalla, joka heikentää meidän veropohjaa, kasvattaa eriarvoisuutta, leikkaa tulevan kasvun edellytyksiä tai siirtää kustannuksia seuraaville vuosille. Suomi tarvitsee talouspolitiikkaa, joka vahvistaa julkista taloutta oikeudenmukaisesti, lisää kestävästä kasvusta, turvaa hyvinvointivaltion perustan ja hyödyntää aktiivisesti EU-sääntöjen mahdollistaman liikkumatilan puolustuksen, energiasilienssin ja vihreän siirtymän investointeihin.

Näin ollen teen vihreiden vastalauseen mukaisen kannanottoehdotuksen siitä, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin talouspoliittisen linjansa korjaamiseksi, luopuu tästä julkista taloutta merkittävästi heikentävästä yhteisöveron alentamisesta, edistää EU:n finanssipoliittisten sääntöjen puolustuspoikkeaman jatkoa myös vuoden 2028 jälkeen ja myöskin hakee EU-komissiolta kansallista lisäjoustoja energiasilienssiä vahvistaviin toimiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.48 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus lupasi suomalaisille parempaa elintasoa, lisää työtä ja velkaantumisen taittamista. Nyt on syytä katsoa tuloksia. Pienituloisuus, eriarvoisuus ja asunnottomuus ovat kasvaneet. Suomessa on EU:n pahin työttömyyskriisi, ja Suomi on joutunut EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn. Myös velkasuhde jatkaa kasvuaan. Hallitus on perustellut leikkauksia sillä, että velaksi eläminen on lopetettava. Velkaantuminen ei ole loppunut, ja tuossa valossa tehdyt leikkaukset ja niillä aikaansaatu jälki eivät tunnu perustellulta uhraukselta. Samaan aikaan hallitus on valmis antamaan lähes miljardin euron veronalennuksen suuryrityksille yhteisöveroa laskemalla — velka ei näytä olevan ongelma silloin, kun rahat ohjataan suuryritysten omistajille.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei hyväksy linjaa, jossa hyvinvointivaltiota puretaan EU-sääntöjen varjolla samaan aikaan, kun suurituloisille ja suuryrityksille jaetaan uusia veroetuja. Suomen pitää hakea EU-sääntöihin järkevää joustoa eikä rakentaa niiden päälle vielä tiukempaa kansallista pakkopaitaa. Talouspolitiikkaa pitää voida tehdä ajassa, ihmisten toimeentulo, palvelut ja työllisyys huomioiden. Vasemmistoliitto on valmis miljardiluokan sopeutuksiin, mutta niiden on oltava oikeudenmukaisia ja taloudellisesti

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

järkeviä. Meidän vaihtoehdossamme painottuvat verosopeutukset, kuten miljonäärivero ja yhteisöveron korotus, sekä ympäristölle haitallisten tukien karsiminen.

Arvoisa puhemies! Suomea ei nosteta leikkaamalla. Leikkaukset pienituloisilta heikentävät ostovoimaa ja jarruttavat taloutta. Kun niiltä ihmisiltä leikataan, jotka käyttävät lähes kaikki tulonsa arjen menoihin, myös kysyntä heikkenee. Siksi väärin toteutettu sopeutus voi jopa pahentaa velkaongelmaa. Suomi nousee oikeudenmukaisella ja suhdanteeseen vastaavalla talouspolitiikalla, joka vahvistaa ihmisten luottamusta tulevaan.

Ehdotan, että selonteon johdosta hyväksytään vastalauseen 4 mukainen kannanotto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.51 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Jokelainen edellä totesi, tosissaan oli aika lopettaa velaksi eläminen ja tällä hetkellä tulostaulu on aika karussa kunnossa. Tässä vaiheessa hallituskautta on selvää, että Orpon hallitus on epäonnistunut keskeisissä talouspoliittisissa tavoitteissaan. Hallitus lupasi parantaa suomalaisten elintasoa, nostaa työllisyyttä 100 000 työllisellä, pysäyttää velkasuhteen kasvun ja painaa alijäämän korkeintaan yhteen prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2027 mennessä. Mutta kyllä tämä todellisuus on aivan toinen: pienituloisuus, eriarvoisuus ja asunnottomuus ovat kasvaneet, työttömyys on paisunut, työllisyysaste laskenut, ja Suomi on joutunut EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn. Julkisen talouden alijäämä on ennusteiden mukaan vuonna 2027 noin 4,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Velkasuhde on nousemassa yli 90 prosenttiin.

Minun mielestäni tämä selonteko on jälleen yksi muistutus hallituksen epäonnistuneesta ja ennen kaikkea epäoikeudenmukaisesta talouspolitiikasta, jonka hintalappu siirtyy sitten seuraavan hallituksen ja hallituskauden päänvaivaksi. Siksi kannatan edustaja Jokelaisen tekemää kannanottoehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

15.52 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kun keskustellaan hallituksen selonteosta liittyen liiallisen alijäämän menettelyyn, niin on ehkä hyvä aloittaa siitä, miksi me täällä liiallisen alijäämän menettelyssä olemme. Juurisyyhän on siinä, että finanssikriisistä alkaen jokainen vuosi meidän julkiset menomme ovat kasvaneet nopeammin kuin julkiset tulomme. Tämän johdosta vuosittaiset alijäämät ovat paisuneet, ja sitä kautta julkinen taloutemme on velkaantunut raskaasti. Tämä tilanne oli tiedossa jo ennen viime eduskuntavaaleja. Viime eduskuntavaaleissa nykyiset hallituspuolueet todellakin lupasivat, että nyt tämä meno loppuu ja velkaantumiselle on syytä painaa stoppi. No, toisin on käynyt. Itse asiassa alijäämät ovat sittemmin tällä vaalikaudella entisestään syventyneet ja velkaantuminen on kiihtynyt. Kaikkien näiden tekijöiden summana olemme rikkoneet räikeästi näitä Euroopan unionin finanssipoliittisia sääntöjä, ja senpä johdosta nyt olemme joutuneet tänne alijäämämenettelyyn, jota myöskin talouden tarkkailuluokaksi on kansankielessä kutsuttu.

Arvoisa puhemies! Todellakaan kaikista asioista, niistä syistä, minkä takia tänne alijäämämenettelyyn on jouduttu, ei voi pelkästään tätä hallitusta syyttää, mutta sen voi sanoa, että kyllä tällä hallituskaudella nimenomaisesti suurin ongelma on liittynyt tähän

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

talous- ja työllisyyspolitiikkaan, jonka varaan hallitus aika paljon myös laski julkisen talouden vahvistamista. Toisin kuin kesällä 23 on luvattu, toisin on käynyt: työllisyydessä emme ole nähneet käännettä parempaan vaan entisestään huonompaan, ja myös työttömyys on suuresti noussut, mikä tietenkin tarkoittaa sitä, että julkisen talouden veropohja on siinä sitten sulanut ja työttömyyden menot ovat kasvaneet. Tämä tietenkin näkyy meidän vuosittaisessa alijäämässämme.

Nyt kun me tässä alijäämämenettelyssä olemme, niin hallitushan on todennut, että enää ei tarvitsisi uusia toimenpiteitä tehdä siksi, että ne poikkeamat siihen korjattuun nettomenopolkuun, jonka komissio on meille määrännyt, ovat niin vähäisiä. Tämäkin on syytä, arvoisa puhemies, käydä läpi, mistä tämä poikkeama siis syntyy. Hallitushan nojaa nyt siis siihen, että hävittäjähankinnan — josta siis edellinen hallitus on tehnyt päätöksen — menot eivät realisoituneet vuonna 25, vaan ne realisoituvat vuonna 26. Tästä syystä vuoden 25 menotaso jää alhaisemmaksi kuin on ennustettu, ja vastaavasti taas vuoden 26 menotaso nousee korkeammalle. Tästä syystä nyt tätä poikkeamaa, positiivista poikkeamaa, sieltä vuodelta 25 ja tätä puolustuspoikkeamaa vuodelta 26 hyödyntäen hallitus voi ajatella, että ei tarvitsisi tehdä mitään. No, silti vuonna 27 olemme nyt jo ennusteiden mukaan tästä nettomenopolusta siis poikkeamassa. Se poikkeama on noin 0,2 prosenttiyksikköä bruttokansantuotteesta, joka voidaan muuntaa euroiksi, ja se vastaa noin 600 miljoonaa euroa.

Nyt vähimmäisvaade olisi se, että kun tämän hallituksen kaudella olemme nyt alijäämämenettelyyn joutuneet, niin tämä hallitus nyt ainakin vastaisi niistä toimenpiteistä, että noudatamme näitä yhteisiä pelisääntöjä. Tältä osin se vuoden 27 poikkeama on helposti kurottavissa umpeen ihan jo sillä, että hallitus missään vaiheessa ei tuo eduskunnan käsittelyyn esitystä yhteisöveron laskemisesta. Se yhteisöveron laskeminen kahdella prosenttiyksiköllä pienentää verotuloja 830 miljoonalla, ja kun tämä poikkeama on siis 600 miljoonaa, niin ihan tällä yksittäisellä toimenpiteellä voisimme edelleen ensi vuonna pysyä tällä nettomenopolulla. Se olisi se vähimmäisvaade.

Muutoinkin, arvoisa puhemies, täytyy todeta, että tällä hallituksella on ollut taipumusta siihen, mihin varmasti on ollut aina jokaisella hallituksella aiemminkin, että vaikeita päätöksiä on helpompi myös siirtää eteenpäin. Niinhän tässä alijäämämenettelyssäkin on käymässä, että suurempi taakka ollaan nyt siirtämässä vuodelle 28 seuraavan hallituksen aikaan. Se liittyy itse asiassa näihin tulevien menojenkin korotuksiin esimerkiksi puolustuksen puolella, jossa nimenomaan menotasot nousevat vasta siellä seuraavan vaalikauden aikana. Tältä osin on kyllä todella vastuutonta heikentää viime töikseen tätä julkisen talouden veropohjaa.

Näistä syistä, arvoisa puhemies, esitän, että eduskunta hyväksyy sosiaalidemokraattien vastalauseen mukaisen kannanoton.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.58 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Räsästä edellä käytetystä, hyvin asiallisesta ja asiapitoisesta puheenvuorosta, jolla avattiin sitä, mistä johtuu tilanne, että Suomi on joutunut liiallisen alijäämän menettelyyn. Tämän hallituksen aloittaessahan kova talouspoliittinen tavoite oli se, että tällaiseen menettelyyn ei jouduttaisi. Tehtiin myös erittäin kovat arvonlisäveron korotukset juuri tämän takia, että perusteltiin, että se tehdään kesken vuoden syksyllä, jotta välttyttäisiin tältä. Toisin kuitenkin kävi.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön — siis mietinnön, jonka ovat hyväksyneet sellaisenaan hallituspuolueiden edustajat — yksi merkittävä sisältö on se, että siinä valiokunta toteaa ihan yksiselitteisesti, että tällä hallituksen talouspoliittisella linjalla ei tulla noudattamaan tätä EU-säännöistä lähtevää nettomenopolkua. Siis ei tulla noudattamaan, rikotaan sitä. Siis ollaan jouduttu tarkkailuluokalle ensin, kun ollaan käyttäytytty huonosti, ja nyt sitten, kun ollaan tarkkailuluokallakin, käyttäytyminen ei parane. Siinä on seuraava sitten, että otetaan huostaan, ja sehän tarkoittaisi sitä, että sieltä tulee sakkoja ja lopulta tulevat jo Suomen ulkopuolelta ihmiset sanomaan, miten pitää käyttäytyä. Sen takia ollaan aika vakavassa tilanteessa.

Toinen keskeinen sisältö on se, että tässä valiokunta toteaa, että jos jatketaan hallituksen linjalla, niin tämä johtaa siihen, että vuonna 28 — siis heti seuraavien eduskuntavaalien jälkeisenä vuonna, kun uusi hallitus joutuu alkamaan tekemään talouspolitiikkaa — jouduttaisiin yhden vuoden aikana tekemään suuruusluokaltaan saman verran sopeutuksia kuin mitä tämä hallitus on tehnyt koko neljän vuoden aikana. Siis yhtenä vuonna jouduttaisiin tekemään, tuleva hallitus, saman verran sopeutuksia suuruusluokaltaan, 2,7 miljardia euroa, kun tämä hallitus on vastaavalla menetelmällä laskien tehnyt 2,8 miljardia euroa sopeutuksia. Voidaanko puhua tämän jälkeen, että on taloutta hoidettu tällä vaalikaudella vastuullisesti? Jokainen tietää vastauksen: ei voida.

Miksi ollaan tässä tilanteessa? Yksi keskeinen selitys on se, mitä täällä jo edustaja Räsänen edellä totesi, että on tehty veronalennuksia. Mukana on hyviäkin alennuksia, ihan mukavia sellaisia, kun ihmisten veroja alennetaan. Monihan on tyytyväinen vaikkapa ansiotulojen alentamiseen, kun suuristakin tuloista ne laskevat. Niille on ollut omat perusteet, mutta sitten on tehty semmoisia, jotka ovat täysin vastuuttomia ja joista oikeastaan kukaan ei hyödy, ei kansantalous kasva, mutta julkinen talous kärsii. Otan kaksi esimerkkiä:

No, ensimmäistä ei tarvitse ottaa, kun tässä jo edellä on todettu ja valiokunnan mietinnössä todetaan, että pelkästään staattisesti tämä yhteisöveron alennus aiheuttaa julkiselle taloudelle murhetta enemmän kuin mikä olisi vuonna 27 tämä lisäsopeutustarve, eli tämä kahden prosentin yhteisöveron alennus, jota ei voi kasvutoimeksi kertoa, koska — kuten valiokunnan mietinnössä todetaan — se ei maksa itseään koskaan edes puoliksi takaisin. Pitkällä aikavälillä se voi hyvällä tuurilla jopa 46-prosenttisesti maksaa itsensä takaisin, mutta sitä ei huomioida tässä EU-menettelyssä, koska ei siinä huomioida mitään dynaamisia vaikutuksia, vaan tämä katsotaan kokonaan 830 miljoonan tappioksi, sellaiseksi toimeksi, joka heikentää Suomen asemaa.

Toinen esimerkki verotuspuolella, joka pakatoi nyt yhteen kaksi päätöstä, jotka ovat olleet päätösperäisesti todella huonoja, on se, että meidän liikenteen verotuksen tulot laskevat, jos emme tee mitään, viidessä vuodessa aina noin miljardin. Onko hallitus tehnyt jotain, että ne eivät laskisi? Ei ole tehnyt. Onko se tehnyt jotain, että ne lisääntyisivät? Ei. No, mitä se on tehnyt? Se on tehnyt päätösperäisiä toimia, joilla vuositasolla tästä eteenpäin liikenteen verot vielä tämän miljardin lisäksi laskivat 350 miljoonaa. No, kuka siitä hyötyy? Ei kukaan. Jos vanhasta dieselistä maksetaan ajoneuvoveroa kaksikymppiä vähemmän vuodessa, kukaan ei tule onnelliseksi ja kenenkään talous ei siinä parane, mutta julkinen talous heikkenee.

Kun tähän lasketaan mukaan vielä se erittäin onneton ja mahdottomasti perusteltavissa oleva puolen prosentin arvonlisäveron lasku 14:stä 13,5:een, jossa menetetään 150 miljoonaa, nämä ovat jo puoli miljardia yhteensä, nämä esimerkit — plus yhteisövero,

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

aletaan olla jo 1,3:ssa, 1,4:ssä miljardissa. Voiko vastuuttomammin veropolitiikkaa Suomessa hoitaa? Vastaus on: ei voi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

16.04 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tosiaan joutunut pääministeri Orpon hallituskauden aikana liiallisen alijäämän menettelyyn eli niin sanotulle EU:n talouden tarkkailuluokalle, ja kuten äsken edustaja Lohen erinomaisessa puheenvuorossa kuulimme, kaiken lisäksi tarkkailuluokalla on vieläpä käyttäytytty varsin kyseenalaisesti. Eli vaikuttaa siltä, että valitettavasti hallitus on niin sanotusti heittänyt hanskat tiskiinkin. No, tähän tarkoittaa nyt sitä, että valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin tämän hetkisten arvioiden perusteella nettomenopolulla pysyminen tarkoittaisi tämän hetkisten tietojen valossa noin 600 miljoonan euron lisäsopeutuksen tarvetta vuodelle 2027 eli ensi vuodelle, ja vuodelle 2028 korjausliikkeen tarve on valtiovarainministeriön arvion mukaan jo 2,7 miljardia euroa. Todella äsken kuullun mukaisesti tuo sopeutustarve yhdelle vuodelle osuvana on mittakaavaltaan aivan valtava. Todella se vastaa samaa sopeutusta, johon tämä hallitus on kyennyt koko hallituskauden kuluessa, ja siitä voi päätellä, että seuraava, tuleva hallitus on todella vaativan urakan edessä. Siksi meidän pitäisi nyt toimia tavalla, joka helpottaisi tuota urakkaa ja siten kaikkien suomalaisten tilannetta.

Jos hallitus ei usko oppositiota ja keskustaa, niin toivoisin, että talouden asiantuntijoiden näkemykset kuunneltaisiin huolella. Esimerkiksi Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn on todennut julkisuudessa, että hallituksen olisi perusteltua säätää finanssipolitiikan viritystä budjettiriihessä. Sen sijaan, että finanssipolitiikkaa siis kevennettäisiin, se olisi hyvä mitoittaa neutraaliksi. Rehnin mukaan voimistuva talouskasvu vuonna 27 antaa itse asiassa hyvän tilaisuuden toteuttaa julkista taloutta vahvistavia toimia eikä tätä mahdollisuutta nyt kannattaisi hukata. Mutta valitettavasti siltä näyttää, että hallitus on tuon tilaisuuden hukkaamassa, sillä julkisen talouden tervehdyttämisen sijaan hallitus on kertonut valmistelevänsä tätä yhteisöveron alentamista siten, että muutos tulisi voimaan vuonna 2027. EU:n seuraamassa nettomenopolussa otetaan tosiaan huomioon myös nämä päätösperäiset veromuutokset, joten yhteisöveron alentaminen lisää vastaavasti muun sopeuttamisen tarvetta, eikä hallitus ole tehnyt tällaisia tarvittavia päätöksiä.

Keskustan mielestä hallituksen pitäisi ottaa tämä julkisen talouden tilanne ja myös asiantuntijoiden näkemykset vakavasti ja tätä vasten jättää toteuttamatta tämä kallis yhteisöveron alentaminen ja päinvastoin tehdä lisää julkista taloutta vahvistavia päätöksiä budjettiriihessään tänä syksynä. Hallituksen on syytä toimeenpanna osa lisäsopeutuksista jo kuluvan vuoden seuraavassa lisätalousarviossa ja loput sitten tosiaan vuoden 27 talousarvioesityksessä, sillä Suomella ei nyt ole varaa väli vuosiin.

Suomella ei ole varaa siihen, että hallitus ikään kuin laskettelee tämän loppukauden ja kieltäytyy talouden tervehdyttämisestä vain vaalien vuoksi. Päättämällä tarvittavista uusista sopeutuksista varmistettaisiin, että Suomi ei ylitä tätä EU:n nettomenopolkua vuonna 2027, ja samalla jaksotettaisiin sopeutustarvetta useamman vuoden ajalle, jolloin myöskään tämä äärimmäisen vaativa vuoden 2028 sopeutustarve ei kasvaisi kohtuuttoman suureksi. Se olisi kyllä meidän kaikkien suomalaisten yhteinen etu.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän edellä olevan perusteella teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut erinomaisia puheenvuoroja — edustaja Räsäseltä ja Lohelta — joissa on perusteltu hyvin tätä nykyistä tilannetta, kun on jouduttu liiallisen alijäämän menettelyyn tämän hallituskauden aikana.

Arvoisa rouva puhemies! Nämä syyt ovat siinä, että hallitus itse on epäonnistunut keskeisimmässä talouspolitiikan tavoitteissaan: työllisyysasteen nostamisessa, velkasuhteen vakauttamisessa ja sitten alijäämän painamisessa korkeintaan yhteen prosenttiin. Alijäämässä mennään noin neljän prosentin tasolla tällä hetkellä, velkaa otetaan tällä hallituskaudella todennäköisesti yli 60 miljardia euroa — enemmän kuin mikään hallitus on koskaan ottanut. Tämä on tämänhetkinen tilanne. Nyt tämänkin vuoden kaksi lisäbudjettia ovat tarkoittaneet, että on tullut 1,6 miljardia euroa velkaa lisää. Tässä mielessä talouspolitiikan linja ei ole kyllä ollut kovin onnistunut, ja nyt ollaan tässä liiallisen alijäämän menettelyssä.

Kuten edustaja Lohi hyvin totesi, niin 2,7 miljardin sopeutustarve vuonna 28 on juuri se, mikä nyt on arvioitu tämän hallituksen nettosopeutuksen tasoksi, ja se voi kertoa siitä, että kun yhdessä vuodessa pitää tehdä näin iso sopeutus jatkossa, niin ollaan todella kovissa asioissa. Sen vuoksi pitäisi tehdä niin kuin asiantuntijakuulemisissa ja valiokunnan mietinnössä hyvin tuodaan esille, että vuodelle 2027 tarvittava lisäsopeutus, noin 600 miljoonaa euroa eli noin 0,2 prosenttia bkt:stä, olisi syytä huomioida ja tehdä sille tällöinen lisäsopeutustarve, niin että päästäisiin takaisin tälle nettosopeutuspolulle ja päästäisiin hoitamaan sitä. Yhdellä ainoalla toimenpiteellä, esimerkiksi pelkästään tällä yhteisöveron kevennyksellä — sen staattinen vaikutus on noin 800 miljoonaa euroa vuodessa — voitaisiin tämä hoitaa. Erityisen tärkeää siinä on huomioida, että tässä uudessa hallituksen esitysluonnoksessa tämän yhteisöveron alennuksen itserahoitusasteeksi arvioidaan 34—46 prosenttia, niin että se ei tule rahoittamaan itseään. Tässä mielessä ollaan sillä tiellä, että nyt ovat hanskat pudonneet, siltä näyttää, ja se on tässä ongelma. Me ollaan täällä kuultu alkoholiverotuksesta ja kaikesta muusta, missä olisi ollut veronkantoa mahdollista tehdä. Tällä hallituksella sana ”vero” tuntuu olevan semmoinen, että sitä ei pidä sanoa, ja he eivät siihen lähde ollenkaan mukaan, vaikka veroa olisi ihan tarpeellista kantaa tietyistä haitta-asioista.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Räsäsen tekemää vastalauseen 1 mukaista kannanottoehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

16.12 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko liiallisen alijäämän korjaamisesta nostaa esiin vakavan mutta välttämättömän kysymyksen julkisen talouden kestävydestä. Suomen velkaantuminen on jatkunut parikymmentä vuotta, eikä nykyistä kehitystä voida jättää tulevien sukupolvien kannettavaksi.

Orpon—Purran hallitus on täysin epäonnistunut talouspolitiikassa. Hallitus lupasi taittaa velkaantumisen noustessaan valtaan, mutta kehyskauden lopussa valtio ottaa velkaa jopa 17 miljardia euroa lisää. Nyt velkaa otetaan jopa enemmän kuin Marinin kaudella, vaikka silloin syynä oli korona, Ukrainan sota, energiakriisi ja korkea inflaatio. Nyt ei ole näitä ulkoisia tekijöitä, ja siitä huolimatta velkaantuminen kasvaa.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Julkisen talouden tasapainottaminen on tärkeää ennen kaikkea siksi, että pystymme turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan palvelut myös tulevaisuudessa. Kestävä talous luo perustan laadukkaalle koulutukselle, sosiaali- ja terveyspalveluille sekä turvallisuudelle. Talouden vahvistaminen ei ole itseisarvo vaan väline näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että se tapahtuu oikeudenmukaisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin ihmisiin ja alueisiin, joihin taloudelliset muutokset kohdistuvat voimakkaimmin. Tällä kaudella leikkaukset ovat liikaa kohdistuneet samoille ihmisille, ja tämä kumulaatio on ollut valtaisa sen kohdalla, kenelle se on sattunut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Skinnari.

16.13 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Tänään salissa on ollut myös ulko- ja turvallisuuspoliittinen ajankohtaisseminari. Kun sitä puhetta tuossa tein, huomasin, että aika moni asia liittyy myös tähän Suomen talouskeskusteluun. Ehkä valitettavan vähän me katsomme sitä, miten Suomi linkittyy Euroopan unioniin, sen heikkouteen tai vahvuuteen, kykyyn olla taloudellisesti vahva — puhumattakaan siitä, mitä EU ja Suomi ovat kansainvälisesti.

On ollut mielenkiintoista kuunnella tänään valtiovarainvaliokunnan jäsenten viisaita näkemyksiä, mutta samalla tietysti tässä isommassa kuvassa Suomen talouden koko supistuu koko ajan suhteessa globaaliin talouteen. Sitä vastaan kun tässä nyt taistellaan velkajarrulla, kysymys kuuluu: missä on kaasu, missä on kytkin? Siksi tietysti, jos tätä keskustelua katsoisi tai kuuntelisi Suomen ulkopuolelta, tämä saattaisi kuulostaa hieman yksipuoliselta. Minulla oli tilaisuus keskustella tässä pohjoismaisten kollegoiden kanssa, ja yksi kysyi minulta ihan suoraan: ”Kuule Skinnari, kerro yksi juttu: miten teillä Suomessa tuntuu siltä, että se, joka lupaa leikata eniten, voittaa vaalit? Te olette kyllä aika erikoinen kansa.” No, hän oli ruotsalainen poliitikko ja erittäin tunnettu sellainen. Puoluekantaa en nyt paljasta, mutta ei ollut sosiaalidemokraatti.

Eli kyllähän tässä meidän keskustelukulttuurissa valitettavasti — ymmärtäen tietysti meidän historian, EU-jäsenyyden ja kaiken, minä ymmärrän sen — me tykätään nyt keskustella siitä, mistä leikataan ja kuinka paljon. Mutta kyllähän tässä kaiken kaikkiaan ehkä kulminoituu se, mikä kuntataloudessa on ollut jo pidempään ja mikä itseäni on vaivannut myös valtiontaloudessa, että me teemme aina yhden vuoden budjettia. Siitä me täällä syksyllä väänämme, siitä me täällä syksyllä äänestämme, sen sijaan että me katsoisimme pidemmälle.

Ja kun katsoo sitten julkisen talouden pidemmän aikavälin kehitystä, mistä tietysti tänäänkin puhutaan, niin kyllähän meidän pitäisi puhua kysynnästä. Me puhumme kasvusta, vähän. Me ollaan iloisia talouskasvusta, jossa toki siinäkin, jos avaa sen 0,9 prosenttia, arvoisa hallitus, aika monta kymmenystä tulee esimerkiksi hävittäjähankinnoista, joissa tietty verokertymä nostaa kyseisen kvartaalin kehitystä. Toki siellä voi olla aitoa vienninkin kasvua, mutta näin kaupasta ennen vastanneena ministerinä kyllä siellä saattaa olla kotimaasta ihan vaikka kovien pakkasten sähkön hinnan nousu, mikä saattaa heiluttaa sitä yhtä kvartaalia. Mutta oli tai ei, pääasia on tietysti se, että luvut ovat positiivisia. Kuten kollegat, itsekin tässä salissa olen usein todennut, että tulostaulu ei valitettavasti valehtele.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Mutta takaisin siihen kysyntään ja takaisin suhteessa tähän ulkopoliittiseen ja turvallisuuspoliittiseen ilmapiiriin ja keskusteluun, että jollei Eurooppaan, Pohjoismaihin ja Suomeen synny aitoa kysyntää, niin eihän se kasvu ole silloin mahdollista. Ja silloin, jos meillä ei ole kysyntää, pitää mennä Euroopan ulkopuolelle, ja siinä me olemme luvattoman heikkoja tänä päivänä. Me jopa rajaamme itseltämme markkinoita. Me jopa suljemme suurlähetystöjä markkinoilla, missä on kasvua, jolloin me itse asemoimme itsemme siihen rajoitetun kasvun maailmaan. Siinä tietysti yritysjohtajakin joutuu miettimään, millaisia tuotteita minä kehitän, millaisia palveluita, miksi minä lähtisin maailmalle tai miksi minä investoisin tulevaisuuteen, jos se viesti valtiovallaltakin on sellainen.

Arvoisa puhemies! Takaisin itse tähän päivän agendaan. Minä toivoisin toki sitä, että me ei nyt katsottaisi vain tämän hallituksen tai edellisen hallituksen tai tulevan hallituksen maailmaa vaan että me pitkällä aikavälillä nyt esimerkiksi tulevan hallituksen ja miksei nykyisenkin toimesta katsottaisiin tätä vielä enemmän yhteispohjoismaisesti. Minä olen esittänytkin yhteisiä hallitusohjelmaelementtejä. Se on itsestäänselvyys ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, mutta miksi se ei olisi energiassa, taloudessa, investoinneissa, työmarkkinoissa tai logistiikassa? Me teemme jo paljon hyvin samalla tavalla, mutta emme sitten kuitenkaan tee. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.19 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tästä hallituksen talouspolitiikasta ja tietysti tästä liiallisesta alijäämämenettelystä, johon se on johtanut. Kyllähän se on osoitus talouspolitiikan epäonnistumisesta.

Hallitus on koko vaalikauden ajan perustellut talouspoliittisia valintojaan velkasuhteen vakauttamisella, työllisyyden vahvistamisella ja kasvun vauhdittamisella. Tämän selonteon mukaan hallitus on sopeuttanut julkista taloutta suoraan yli 6,5 miljardilla, mutta me tiedämme, että valtiovarainvaliokunnalle julkisen talouden suunnitelman käsittelyn yhteydessä toimitetuissa lisäselvityksissä tämän nettosopeutuksen määrän arvioidaan olevan vain 2,8 miljardia euroa vuoden 2027 tasolla. Kun ne kaikki leikkaukset, joita hallitus on todella tehnyt, ovat osuneet varsin kipeästi moneen suomalaiseen, niin tavallaan myös tätä myöten on pohja pudonnut pois niiden perustelulta. Näyttääkin siltä, että tämä hallituksen epäonnistunut talouslinja uhkaa siirtää merkittävän lisäsopeutuspaineen seuraavalle vaalikaudelle.

Ehkä se iso ongelma tässä hallituksen veropolitiikassa on se, että... Veropolitiikka on keskeinen osa hallituksen talouslinjan epäjohtonmukaisuutta. Hallitus perustelee kovia leikkauksia julkisen talouden vaikealla tilanteella, mutta samanaikaisesti se on tehnyt päätöksiä, jotka heikentävät julkisen talouden tulopuolta. Julkisen talouden näkökulmasta hallituksen linja on siten varsin ristiriitainen. Nämä varmat verotulojen menetykset hyväksytään kyllä heti, mutta niiden vastapainoksi esitetään hyvin epävarmoja tulevia hyötyjä. Tietystikään tässä tilanteessa, jossa Suomi on liiallisen alijäämän menettelyssä, velkasuhde jatkaa kasvuaan ja seuraaville vuosille uhkaa kohdistua uusia sopeutustoimia, julkista taloutta heikentäville veronalennuksille ei ole kestävä perustetta.

Tässä on aiemmissa puheenvuoroissa hyvin käyty läpi näitä yksittäisiä hallituksen veronalennuspäätöksiä, ja niistä tietysti kaikkein merkittävin kooltaan on tämä päätös alentaa yhteisöverokantaa 18 prosenttiin. Se yksinään heikentää julkista taloutta välittömästi 830 miljoonalla eurolla, ja nämä hallituksen perustelut siihen... Kasvu- ja

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

työllisyysvaikutukset ovat hyvin epävarmoja ja toteutuisivat parhaimmillaankin viiveellä. Kyllä on sanottava, että jos hallitus ottaisi tämän velkasuhteen vakauttamisen ja alijäämämenettelyn vakavasti, niin se luopuisi tästä yhteisöveron alentamisesta. Kaiken kaikkiaan vastuullinen veropolitiikka vahvistaisi veropohjaa, lisäisi ohjausta päästöjen ja luonnonvarojen ylikulutuksen vähentämiseen ja turvaisi hyvinvointivaltion rahoitusta oikeudenmukaisella tavalla, mutta valitettavasti hallitus ei tätä vastuullista veropolitiikkaa ole harjoittanut.

Vihreät pitävät tärkeänä, että tämä alijäämämenettely ei saa johtaa epäonnistuneen leikkauspolitiikan jatkamiseen. Hallituksen leikkaukset ovat nyt kohdistuneet muun muassa sosiaaliturvaan, sosiaali- ja terveystalouteen, järjestöjen ennaltaehkäisevään työhön, kuntiin, koulutukseen ja viranomaisten toimintakykyyn. Nämä eivät ole vain menokohteita vaan yhteiskunnan toimintakyvyn, työllisyyden, osaamisen, tuottavuuden, turvallisuuden ja pitkän aikavälin julkisen talouden kestävyysedellytyksiä. Nämä lyhyen aikavälin säästöt voivat kasvattaa tulevia kustannuksia, jos ne lisäävät köyhyyttä, palvelutarvetta, syrjäytymistä, osaamisvajetta, käsittelyaikoja tai investointien viivästymistä, kuten nyt näyttää myös tapahtuvan.

Vihreiden mielestä on tärkeää, että me vahvistamme julkista taloutta kestävästi. Se ei todellakaan onnistu, jos samalla heikennetään veropohjaa ja leikataan niistä rakenteista, joista työllisyys, tuottavuus, osaaminen, investoinnit ja ihmisten toimintakyky syntyvät. Vihreä vaihtoehto perustuisi muun muassa veropohjan vahvistamiseen, ympäristölle haitallisten tukien karsimiseen, päästöjä ja luonnonvarojen ylikulusta vähentävään verotukseen, osinkoverouudistuksen uudistamiseen sekä ansio- ja pääomatulojen verotuksen perusteettomien erojen kaventamiseen. Vihreät ovat myös esittäneet määräaikaista maanpuolustusveroa kattamaan puolustusmenojen kasvupaineita.

Kaiken kaikkiaan tämä liiallisen alijäämän menettely osoittaa, että hallituksen talouspolitiikka ei ole saavuttanut keskeisiä tavoitteitaan. Julkisen talouden vahvistaminen on välttämätöntä, mutta sitä ei pidä tehdä tavalla, joka heikentää veropohjaa, kasvattaa eriarvoisuutta, leikkaa tulevan kasvun edellytyksiä tai siirtää kustannuksia seuraaville vuosille. Suomi tarvitsee talouspolitiikkaa, joka vahvistaa julkista taloutta oikeudenmukaisesti, lisää kestävä kasvua, turvaa hyvinvointivaltion perustan ja hyödyntää aktiivisesti EU-sääntöjen mahdollistaman liikkumatilan, puolustuksen, energiasäilytyksen ja vihreän siirtymän investointeihin.

Niinpä kannatankin edustaja Hyrkön täällä aiemmin tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa aika päättyä, mutta edustaja Lohi vielä, ja sen jälkeen keskeytämme tämän keskustelun. — Olkaa hyvä.

16.25 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Heti alkuun haluan kannattaa edustaja Kallin tekemää vastalauseen 2 mukaista lausumaehdotusta.

Sitten vielä kaksi näkökulmaa tähän taloudenhoitoon ja hallituksen talouspolitiikkaan. Ensimmäinen lähtee siitä, että Euroopan keskuspankki ja Federal Reserve System käyttävät talousanalyysissään yleensä malleja, jotka pohjautuvat uuskeynesiläiselle ajattelulle, ja senhän keskiössä on se, että harjoitettaisiin niin sanottua vastasyklisiä talouspolitiikkaa: silloin kun kansantaloudessa menee heikosti, on laskusuhdanne, valtio pyrkii finanssipolitiikassa tukemaan sitä niin, että löysätään vähän veropolitiikkaa, ja silloin on finanssipolitiikka tiukempaa, kun on noususuhdanne.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Mitä tekee Orpon hallitus? Silloin kun sen aloittaessa talous lähti laskemaan, niin se leikkasi kotitalousvähennystä. Nyt kun taloudesta on tullut myönteisiä lukuja, kotitalousvähennystä korotetaan. Taloustieteen perusajattelun näkökulmasta tähän menee ihan päinvastoin kuin mitä olisi viisasta tehdä. Sinänsä kotitalousvähennyksen jatkuva heiluminen ei ole tietenkään viisasta. Olisi järkevää, että sillä olisi joitain pitkäjänteisiä käyttäytymisvaikutuksia, niin että se olisi aina vakaalla tasolla, mutta jos sitä muutetaan, niin silloin kannattaisi muuttaa ihan keskeisten talousteorioiden perusteella niin, että se olisi vastasyklistä, eikä niin kuin nyt on tehty, mikä tavallaan voimistaa talouden syklejä. Silloin kun menee heikosti, niin ollaan vielä heikennetty, kiristetty. Alkuun kiristettiin ja kerrottiin ihmisille, että nyt tehdään tiukkaa politiikkaa, ja sitten kun saatiin pikkusen piristymään, niin aletaankin löysäämään ja jaetaan veroja miljarditolkulla eteenpäin. Tämä ei ole viisasta politiikkaa, ja nyt me nähdään sen seuraukset.

Miksi on erityisen vahingollista, että hallitus tekee sellaisen poliittisen liikkeen, että se pukkaa samansuuruisen sopeutustarpeen yhdelle vuodelle kuin mitä se on koko neljän vuoden aikana itse tehnyt — siis tulevalle hallitukselle? Siis se laittaa 2,7 miljardin laskun kirjekuoreen ja lähettää sen seuraavalle hallitukselle: hoitakaa tämä yhtenä vuonna, vuonna 28, jotta tarkkailuluokallakaan ei toimita huonosti, ettei tule seuraamuksia Suomelle. Itse on kyennyt tekemään neljän vuoden aikana saman ja pukkaa seuraavalle hallitukselle, että tekkää yhden vuoden aikana. Miksi tämä on erityisen vahingollista? Sen takia, että kun meillä on vaalit 2027 ja keväällä tai kesällä tulee uusi hallitus, niin sillä ei ole aikaa kuin muutama kuukausi valmistella niitä sopeutustoimia, jotka pitäisi saada toteutettua 2028, jolle vuodelle tämä hallitus politiikallaan on tuollaisen perinnön jättämässä. Se on muuten niin huono perintö, että siitä ei mene perintöveroa. Siinä mielessä se on ainoa positiivinen puoli.

Mutta miksi se on vahingollista? Siksi että se keinovalikoima supistuu muuten niin valtavan pieneksi. Pitää tehdä semmoisia, jotka voidaan muutamassa kuukaudessa valmistella. Veropäätöksiäkin varmaan joitakin tehdään, mutta nekin pitää valita niin, että ne saadaan nopeasti voimaan. Voiko enää tehdä vahingollisempaa liikettä? Ei varmaan voi tehdä, tai ehkä me tullaan vielä näkemään. Toivottavasti ei.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.29.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.17.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 18 käsittelyä. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

18.17 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi on joutunut EU:n tarkkailuluokalle, ja Suomen talouden haasteet eivät ratkea yhdessä vaalikaudessa, vaan sopeutustoimia tarvitaan myös tulevilla vaalikaudella.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Orpon—Purran hallituksen perintö tulevalle vaalikaudelle on sysimusta. On aivan kohtuutonta, että Purran perintönä Suomelta edellytetään 2,7 miljardin euron sopeutustoimia vuonna 2028, kun tämä hallitus on kyennyt samansuuruisiin säästötoimiin koko vaalikautena eli neljän vuoden aikana. Leikkauksia tältä hallitukselta on riittänyt, mutta verokomponentti on huutanut poissaolollaan. Tulevalla vaalikaudella tarvitaan molempia: paitsi sopeutustoimia myös veronkorotuksia sopivassa suhteessa.

Talouden tasapainottamisen rinnalla tarvitsemme toimia, jotka vahvistavat ennen kaikkea työllisyyttä, investointeja ja talouskasvua.

Tässä tilanteessa on syytä jättää yhteisöveron alennus tekemättä. Tämä säästäisi 830 miljoonaa euroa. Kansainvälisesti vertaillen Suomessa on jo nykyisellään alhainen yhteisöverokanta, ja se on varsin kilpailukykyinen. Tämä on tehoton toimi, josta on syytä luopua.

Lopuksi haluan toivottaa, arvoisa puhemies, sekä toveri Skinnarille että virkakunnalle oikein hyvää juhannusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Skinnari.

18.18 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnari jatkaa vielä hetken taloudesta. Sanoin jo tänään aikaisemminkin, että tämä Suomen talouskeskustelu liittyy minun mielestäni mitä suurimmassa määrin meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja EU-politiikkaan. Eivät nämä ole erillisiä saarekkeita. Jos suomalaiset yritykset ovat viimeisten vuosien aikana kasvaneet kolme prosenttia, kun verrokkit kahdeksan, niin emmehän me voi kasvaa. Nämä ovat meidän 20 suurinta pörssiyhtiötä, ja samaan aikaan me iloitaan 0,9 prosentista, joista iso osa on F-35-hävittäjien tuoteveroja ja tiettyjä muita, vaikka sähkönhintaan, liittyviä asioita.

Meidän ei kannata hirveästi piiloutua niiltä tosiasioilta. Pitäisi katsoa sitä tulostaulua ja pitäisi katsoa niitä faktoja, mutta samalla, niin kuin äsken sanoin, kuunnella maailmaa, sitä, mitä maailma sanoo, mitä Suomi voi tehdä, mitä Suomi voi tuottaa. Ja kun minä keskustelen minun kollegoideni kanssa globaalisti ympäri maailmaa, niin valitettavasti aika moni on sanonut, että en minä enää tule Suomeen, kun ei siellä ole mitään tarjottavaa. Tämä maailma on muuttunut tosi paljon, ihan 5—10 vuoden aikana, ja meillä on sellainen kuvitelma, että me ollaan johtajia joissain asioissa. Valitettavasti kilpailu on maailmalla todella kovaa. Kiina ja Yhdysvallat pelaavat ihan eri säännöillä, ja Afrikka tulee menemään todella kovaa.

Eli kun me puhutaan velkajarrusta, niin meillä ei ole sitä kaasua eikä meillä ole kytkintä. Mario Draghi on jo monta kertaa sanonut, että ei Eurooppa voi jatkaa tällä tavalla, jos Eurooppa haluaa selviytyä, mutta silti me vain jatkamme samalla tavalla. Kysymys kuuluu: mihin tämä kaikki johtaa ja mikä on se isompi pitkän aikavälin visio, ja se visio ei ole huhtikuun 27 eduskuntavaalit tai edes seuraava hallitus. Tämä keskustelu Suomessa on nyt valitettavasti todella ohutta, ellei olematonta. Toivoisin ja haluaisin, että sitä keskustelua käydään, koska muuten Suomi ei enää ole kauaa Suomi, kun katsoo tätä leikkuria, mihin Oy Suomi Ab ja suomalaiset joutuvat.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle merituulivoiman kiinteistö- ja tuloverotusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 29/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 18/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja, jaoston puheenjohtaja Heikkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 **Janne Heikkinen kok** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotuksen muuttamattomina sekä 1. ja 2. lakiehdotuksen valiokunnan muutosehdotusten mukaisina.

Hallituksen esitys sisältää neljä lakimuutosta. Kiinteistöverolailla ja verontilityslaila säädetään uusi kiinteistöverotus Suomen talousvyöhykkeelle. Arvostamislakiin lisätään merituulivoimaloille kevennetty jälleenhankinta-arvo, 35 prosenttia rakennuskustannuksista nykyisen 75 prosentin sijaan. Tuloverolakiin lisätään uusi 8 b §, jolla varmistetaan lain soveltaminen talousvyöhykkeellä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Sääntelyn selventäminen on välttämätöntä investointivarmuuden turvaamiseksi jo ennen kuin talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden kilpailutukset käynnistyvät. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen kahta muutosta.

Ensimmäinen on sisällöllinen. Valiokunta katsoo, että kuntien jako-osuuden Suomen talousvyöhykkeen kiinteistöverosta tulee olla hallituksen esittämää suurempi. Merituulivoimahankkeista aiheutuu alueellisia haittoja rannikkoalueen kunnille, merenkululle, kalastolle, kalastukselle ja ympäristölle, ja alueellisen hyväksyttävyyden varmistaminen edellyttää riittävää kompensatiota. Valiokunta ehdottaa, että kuntien jako-osuus on 30 prosenttia ja valtion jako-osuus 70 prosenttia. Muutos toteutetaan verontilityslain 16 a §:ssä.

Toinen muutos on teknisempi. Valiokunta ehdottaa selvennystä lähimmän kunnan määrittämistapaan kiinteistöverolain 26 §:ssä ja verontilityslain 16 c §:ssä. Alkuperäinen sanamuoto johti kuntarajojen ristiriitaan Merenkurkun alueella. Uudessa muotoilussa lähimpänä kuntana pidetään sitä kuntaa, joka Suomen aluevesien ulkorajaan rajoittuvan kuntarajan etäisyys rakennuksesta tai rakennelmasta on lyhin.

Valiokunta kiinnittää mietinnössä huomiota myös kolmeen seikkaan, jotka eivät johda muutosehdotuksiin mutta joita on perusteltua seurata:

Liittymisjohtokuntien asemaa on syytä seurata lain toimeenpanon yhteydessä, sillä kunta, jonka kautta järeä voimalinja kulkee, voi kärsiä merkittävistä haitoista ilman jako-

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

osuutta. Mitoitusta 35 prosentista tarkastellaan komission edellyttämällä tavalla tulevaisuudessa.

Tuloverolain 8 b §:llä on valiokunnan käsityksen mukaan merkitystä myös muiden tuloverotusta koskevien lakien tulkinnassa, koska tuloverolaki on alan yleislaki.

Ahvenanmaan kuntien asema talousvyöhykkeen kuntien jako-osuudessa on ratkaistu itsehallintolain toimivaltajaon perusteella. Valiokunta pitää perusteltuna, että kysymystä tarkastellaan osana Ahvenanmaan itsehallintolain uudistamista.

Kunnioitettu puhemies! Valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy mietinnön mukaiset lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Hänninen.

16.33 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalta katsottuna merituulivoima ei ole vain osa energiaomavaraisuuttamme, se on hyvin konkreettinen mahdollisuus meidän rannikkomme kunnille, työllisyydelle sekä koko maan sähköntuotannolle. Meillä Perämerellä tuulee tasaisesti, tilaa on, ja rannikkokunnissa osataan jo nyt elää energiahankkeiden kanssa. Mutta yksi asia on tähän asti ollut epäselvä: kuka maksaa verot, kenelle ne tulevat, ja millä pelisäännöillä näitä hankkeita Suomeen ylipäätään kannattaa rakentaa. Juuri tätä haluamme nyt selkeyttää.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä laitetaan perusasiat kuntoon. Jos rakennetaan tuulivoimaa Suomen merille, niin siitä maksetaan verot Suomeen. Sekä kiinteistöverot että tuloverotus ulotetaan selkeästi myös Suomen talousvyöhykkeelle. Tämä ei ole veronkorotus tavalliselle ihmiselle eikä kunnalle tuleva lasku. Tämä on sitä, että suuret, kalliit investoinnit osallistuvat yhteisten menojen rahoittamiseen samalla tavalla kuin muuallakin Suomessa. Samalla merituulivoiman kiinteistöverotusta kevennetään niin, että se on samassa suhteessa maatuulivoiman kanssa. Nykyisellään merelle rakennettava voimala on ollut verotuksen takia selvästi kalliimpi, vaikka se tuottaa sähköä tasaisemmin. Se ei ollut järkevää eikä reilua. Kyse on siis ennen kaikkea epäreilun kilpailun kitkemisestä ja lakien selkeyttämisestä.

Arvoisa puhemies! Monelle pohjoispohjanmaalaiselle tärkeä kysymys on, mitä hyötyä tästä jää paikallisesti sinne, missä hankkeet oikeasti näkyvät. Tämän esityksen myötä vastaus on selvä. Osa verotuotoista ohjataan rannikkokunnille, niille kunnille, joiden edustoilla voimalat pyörivät, joiden satamia, teitä ja sähköverkkoa käytetään ja joihin vaikutukset myös kohdistuvat. Tämä on tärkeä oikeudenmukaisuuskysymys. Jos merelle rakennetaan, ei ole oikein, että kaikki hyöty katoaa jonnekin muualle.

Siksi valtiovarainvaliokunnan keskeinen arvio on, että sääntelyn selkeyttäminen Suomessa on välttämätöntä, jotta merituulivoimahankkeiden verokohtelu on ennakoitavaa ja investointiympäristö vakaa. Samalla se pitää perusteltuna verotuksen yhdenmukaistamista maatuulivoiman kanssa sekä kuntien osuuden kasvattamista, jotta hankkeiden alueellinen hyväksyttävyyden vahvistuu. Pohjois-Pohjanmaan pienille ja keskisuurille kunnille tämä voi pitkällä aikavälillä tarkoittaa merkittäviä tuloja ilman, että kuntalaisten veroja tarvitsee korottaa.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä sanoa, että tämä ei ole nopean voiton hanke. Merituulivoima rakentuu hitaasti vuosien työnä, mutta jos pelisääntöjä ei tehdä nyt selväksi, hankkeet eivät etene ollenkaan. Tällä esityksellä Suomi antaa signaalin, että tänne

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

kannattaa investoida, että verotus on ennustettavaa, reilua ja pitkäjänteistä ja että puhdas sähkö, huoltovarmuus ja alueellinen hyöty kulkevat käsi kädessä. Pohjois-Pohjanmaalle tämä tarkoittaa mahdollisuutta työhön, tuloihin ja siihen, että olemme mukana rakentamassa koko Suomen energiatulevaisuutta, emme sivustaseuraajina vaan tekijöinä. Siksi katson, että tämä hallituksen esitys on perusteltu ja tarpeellinen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

16.38 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! För mig är det helt obegripligt att man behandlar Åland och åländska kommuner på ett annat sätt än kommuner i riket. Det här är inte ett rättvist förslag. Det är rätt att kommuner får en andel av den här fastighetsskatten, men om det skulle byggas vindkraftverk i den ekonomiska zonen precis utanför en åländsk kommuns gräns, inom synhåll från den åländska kommunen men långt ifrån fasta Finland, skulle pengarna enligt det här förslaget ändå gå till den fastländska kommunen, trots att man inte ens ser projektet. Det här är orättvist. Tänk om man skulle ha föreslagit att Mellersta Österbotten, Österbotten, Egentliga Finland, Nyland skulle få en del av fastighetsskatten, men inte Satakunta. Satakunta eller kommuner där skulle lämnas utanför. Det skulle också vara en orättvisa, och det är exakt det som händer i det här lagförslaget, när Åland blir utanför.

Därför har det varit viktigt att grundlagsutskottet har granskat den här saken, och en majoritet av de sakkunniga i grundlagsutskottet konstaterade att man med hänvisning till självstyrelselagen inte kunde inkludera de åländska kommunerna på samma sätt som kommunerna i riket. Jag var av en annan slutsats än majoriteten i grundlagsutskottet och lämnade därför en avvikande åsikt med stöd av sakkunnigutlåtanden som professor Olli Mäenpää, justitierådet Gustav Bygglin och den tidigare föredraganden i Ålandsärenden i justitieministeriet Sten Palmgren lämnade till grundlagsutskottet.

För mig är det viktigt att poängtera att grundlagsutskottet bär ansvar för att Ålands självstyrelse som helhet och självstyrelsesystemet fungerar, och det är också riksdagens uppgift. Självstyrelselagen är tydlig i det avseendet att någon, antingen staten eller självstyrelsen, ska ha lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet. Befogenheter får inte falla mellan stolarna på grund av självstyrelsen. Trots det leder nu lagförslaget och denna tolkning av dess förhållande till självstyrelselagen just till ett sådant slutresultat. Å ena sidan anses de åländska kommunerna inte ha rätt till utdelning från den exklusiva ekonomiska zonen på samma sätt som kommunerna på fastlandet, och å andra sidan har Åland inte lagstiftningsbehörighet att själv föreskriva om egen beskattning i den exklusiva ekonomiska zonen. Det här skapar ett slags återvändsgränd som leder till ett rättsligt vakuum, ett juridiskt ingenmansland, åtminstone så länge som den nuvarande självstyrelselagen är i kraft. Därför är det viktigt att man i samband med revideringen av självstyrelselagen också reglerar behörighetsfördelningen mellan staten och Åland i fråga om den exklusiva ekonomiska zonen på samma sätt som i de övriga självstyrande områdena i de nordiska länderna, det vill säga Färöarna och Grönland.

Enligt självstyrelselagen ska statsrådet samråda med självstyrelsen i ärenden som är av särskild betydelse för landskapet. Det har man inte gjort i detta fall. Risken med att sådana samråd uteblir är att helhetsbilden suddas ut och att det saknas förståelse för hur de föreslagna lösningarna påverkar självstyrelsesystemet. Om granskningen begränsas snävt i

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

ett enskilt delområde kan det vara svårt att gestalta dess konsekvenser för systemet som helhet. Det ökar risken för inkonsekvenser, varvid självstyrelselagen i vissa situationer tolkas snävt och i andra situationer mycket brett. Därför är det viktigt att statsrådet upprätthåller en enhetlig helhetsbild av lagstiftningsprojekt som påverkar Åland och självstyrelsen.

För tillfället är utkastet till ny självstyrelselag på utlåtanderunda. Det har funnits konkreta förslag på bordet om hur den exklusiva ekonomiska zonen ska regleras mellan självstyrelsen och riket. Grundlagsutskottet och finansutskottet uppmanar nu båda regeringen att fortsätta förhandlingarna med Åland. Det är viktigt att regeringen tar fasta på den här saken och att man använder det som stöd för att man ska lösa den här frågan då självstyrelselagen nu ska revideras, om man får med det i förslaget till självstyrelselag som ska ges till riksdagen den kommande hösten.

Arvoisa rouva puhemies! Itsehallintolaki on selkeä siinä, että jollakin, joko valtiolla tai itsehallinnolla, on oltava lainsäädäntö- ja hallintovaltaa. Toimivaltuudet eivät saa jäädä uupumaan itsehallinnon vuoksi. Tästä huolimatta nyt esitetty lakiehdotus ja tämä tulkinta itsehallintolain suhteesta johtavat juuri tällaiseen lopputulokseen. Yhtäältä ahvenanmaalaisille kunnille ei esityksessä katsota kuuluvan oikeutta talousvyöhykkeen kunnalliseen osuuteen samalla tavoin kuin Manner-Suomen kunnille. Toisaalta Ahvenanmaalla ei ole lainsäädäntövaltaa säätää omasta verotuksesta talousvyöhykkeellä. Tämä luo eräänlaisen umpikujan, joka johtaa oikeudelliseen tyhjiöön ainakin niin kauan kuin nykyinen itsehallintolaki on voimassa. Tämän vuoksi on keskeisen tärkeää, että itsehallintolain uudistamisen yhteydessä säädellään myös talousvyöhykettä koskevan toimivallan jaosta valtion ja Ahvenanmaan välillä vastaavalla tavalla kuin muilla Pohjoismaiden itsehallintoalueilla, Färsaarilla ja Grönlannissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.44 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Merituulivoimalla on merkittävä rooli päästöttömän sähköntuotannon lisäämisessä, Suomen energiaomavaraisuuden vahvistamisessa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Ennakoitava ja tarkoituksenmukainen sääntely- ja verotusympäristö on välttämätön edellytys sille, että Suomeen syntyy merituulivoimahankkeita sekä niihin liittyviä muita investointeja. Hallituksen esityksellä selkeytetään Suomen talousvyöhykkeen kiinteistö- ja tuloverotusta sekä saatetaan merituulivoimaloiden verorasitus yhdenmukaisemmaksi maatuulivoimaloiden verotuksen kanssa. Tämä tavoite on kannatettava. Nykytilassa merelle ja maalle rakennettujen tuulivoimaloiden verotusarvot eivät ole oikeassa suhteessa niiden tuotannolliseen arvoon nähden, mikä on heikentänyt merituulivoiman asemaa.

Hallituksen alkuperäisen esityksen mukainen ratkaisu, jossa valtion jako-osuus Suomen talousvyöhykkeen kiinteistöverosta olisi 80 prosenttia ja kuntien osuus 20 prosenttia, on perusteltu. Sen sijaan käsittelyn edetessä täällä eduskunnassa tätä jako-osuutta muutettiin niin, että kunnan osuus on 30 prosenttia ja valtion 70. Sitä perusteltiin sillä, että kuntaan aiheutuu haittoja ja tämä suurempi vero-osuus ikään kuin korvaisi näitä. Tässähän peilataan ikään kuin maatuulivoimaan tämän osalta, mutta jos mietitään maatuulivoimaa ja merituulivoimaa, niin näitähän ei voi samalla tavalla verrata, sillä nämä merituulivoimat sijoituvat Suomen talousvyöhykkeelle, joka on kuntien alueen ulkopuolinen merialue,

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

eikä siihen esimerkiksi kohdistu samanlaisia kunnallisia tehtäviä kuin kunnan omalla alueella toteutettaviin hankkeisiin. Sen takia katsomme kyllä, että olisi ihan perusteltua pitää tämä hallituksen esityksen mukainen vero-osuusjako, elikkä niin, että valtion osuus olisi se 80 prosenttia ja kunnan 20 prosenttia. Todellakin se tavallaan verrannollisuus maatuulivoimaan on hyvin erilainen, koska maatuulivoima todellakin vaikuttaa ihan eri tavalla siihen kuntaan, kunnan alueeseen ja myös kunnan tehtäviin liittyen nyt vaikka infraan tai alueiden käyttöön ja yhdyskuntarakentamiseen, kuin sitten tämä Suomen talousvyöhykkeellä sijaitseva merituulivoima, koska tämä talousvyöhyke on todellakin kansainvälinen, kuntien alueen ulkopuolinen merialue. Sen sijaan valtiolla siellä on sekä vallankäyttöoikeuksia että velvollisuuksia ja tehtäviä, ja siinäkin mielessä se, että tuo valtion osuus todellakin säilytettäisiin siinä 80 prosentissa, olisi todellakin ollut perusteltua, kuten oli tämä hallituksen alkuperäinen esitys, mutta sitä nyt sitten valiokuntakäsittelyssä muutettiin.

No, sitten ehkä laajemminkin tästä merituulivoimasta ja tuulivoimasta kaiken kaikkiaan: Kyllähän nyt tämänkin muutoksen jälkeen maa- ja merituulivoiman verokohteluun jää eroja, joita olisi syytä arvioida myöhemmin uudelleen osana merituulivoiman kokonaisvaltaista edistämistä. Hallituksen esityksen lausuntopalautteessa on tuotu esiin sekä verotuksen yhdenmukaistamisen ja selkeyttämisen tarve että merituulivoiman rakennuskustannuksiin, tekniseen kehitykseen ja verorasitukseen liittyviä näkökohtia. Verotuksen tulee kohdella uusiutuvan energian tuotantomuotoja johdonmukaisesti mutta samalla tunnistaa niiden erilaiset olosuhteet, kustannusrakenteet ja julkisen vallan roolit. Mielestämme merituulivoiman edistämisen ei tule perustua pelkästään yksittäisiin lainsäädäntömuutoksiin, vaan Suomeen tarvittaisiin kansallinen merituulivoimavisiio. Sen tulisi koota yhteen merituulivoiman tavoitteet, luvituksen ja merialuesuunnittelun kehittäminen, sähköverkon ja muun infran tarpeet, investointiympäristön ennakoitavuus sekä verotuksen pitkäjänteinen tarkastelu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.49 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen sähkönkulutus kasvaa, ja me olemme sikäli onnellisessa asemassa, että me ollaan tehty sähköenergian tuotannon osalta viisaita ratkaisuja. Meillä on puhdasta sähköenergian tuotantoa, 95-prosenttisesti puhdasta sähköä. 40 prosenttia siitä tulee ydinvoimalla, noin 28 prosenttia tuulella, 16 prosenttia vedellä ja sitten biolla loput, niin että ollaan sillä tasolla. Me ollaan hyvässä tilanteessa tässä mielessä.

Nyt kun tässä tuulivoiman rakentaminen on aika lailla hiljaista ollut viime aikoina, niin on erittäin hyvä, että me avaamme näitä reittejä ja luomme ennustettavuutta tuulivoimainvestoinneille. Tälläkin veroratkaisulla näytetään se, minkälainen verokohtelu tuulivoiman osalta on, kun sitä rakennetaan, ja se on tässä hyvä asia. Meidän pitää edesauttaa niitä hankkeita myös tällä tavalla.

Toinen asia, joka tässä on tärkeä energiahuollon kannalta, liittyy siihen, että meillä on eri puolilla Suomea erilaiset tuuliolosuhteet. On hyvä, että niitä on joka puolella Suomea, ja merellä yleensä tuulee tasaisemmin. Se pienentää säätövoiman tarvetta myös tätä kautta, jos me saadaan tuulivoimaa vietyä merelle. Tuulivoiman rakentaminen merelle on varmasti kalliimpaa kuin maalle rakentaminen, ja siinä mielessä ymmärrän tämän kevennetyn jälleenhankinta-arvoasian, mikä tässä esityksessä on.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Eli mielestäni tämä tuo verotukseen ennustettavuutta ja voi katsoa, että tällä edesautetaan hankkeille investointivarmuutta. Meillä ei ole käytännössä yhtään tämäntyyppistä voimalaitosta vielä. Toivoisin, että nämä lähtevät liikkeelle. Tämä on hyvä esitys siihen tahtotilaan nähden ja sähköenergian tulevaan tarpeeseen nähden. Me tarvitsemme siihen voimalaitoksia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 29/2026 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 114/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 **Janne Heikkinen kok** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana. Asiaa on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa. Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi energiaveron palautusta ammattimaisille maatalouden harjoittajille ja vesiviljelijöille määräaikaikaisesti. Lähi-idän kriisi on nostanut polttoaineiden hintoja rajusti, eikä yksikään maanviljelijä ole voinut siihen vaikuttaa. Tuotantopanosten kustannusten nousu on iskenyt suoraan maanviljelijöiden arkeen.

Käytännössä lisäpalautusta maksetaan kevyestä polttoöljystä neljä senttiä litralta. Tuki kohdentuu traktoreiden, kuivureiden ja muiden työkoneiden polttoaineisiin sekä lämmitykseen. Lähes 99 prosenttia lisäpalautuksesta koskee kevyttä polttoöljyä ja sitä korvaavia biopolttoöljyjä. Lisäpalautus maksetaan kahdessa erässä, yhteensä noin 20 miljoonaa euroa vuosina 2026 ja 2027. EU:n sääntely asettaa tuelle katon. Energiaverodirektiivin vähimmäisvero on maataloudelle kevyen polttoöljyn osalta 2,1 senttiä litralta, eikä verotaso saa palautuksen jälkeen alittaa tätä rajaa. Tuki on nyt EU:n sallimassa maksimissa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Maatalouden heikko kannattavuus on huolestuttanut valiokuntaa jo useita vuosia, ja Lähi-idän kriisi on heikentänyt tilannetta edelleen. Kyse on oikeasta kriisitoimesta tilanteessa, johon viljelijät eivät ole itse voineet vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.54 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys maatalouden energiaveron lisäpalautuksesta on pieni mutta merkityksellinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta. On tärkeää nähdä, että huoltovarmuus ei ole vain varastoja tai kriisisuunnitelmia vaan se on myös sitä, että kotimainen ruuantuotanto on kannattavaa ja kykenee toimimaan myös kriisiaikoina. Suomalainen maatalous on viime vuosina ollut kovassa paineessa. Polttoaineiden hinnannousu erityisesti Lähi-idän kriisin vaikutuksesta on nostanut tuotantokustannuksia nopeasti. Maataloudessa käytettävän kevyen polttoöljyn rooli on keskeinen, koska se on välttämätöntä traktoreissa, kuivureissa ja muissa tuotannon kannalta kriittisissä toiminnoissa. Siksi tämä esitys on perusteltu.

Arvoisa puhemies! Esityksen tarkoituksena on vastata energian hinnannousun aiheuttamaan tilanteeseen. Se tarjoaa määräaikaisen lisätuen energiaveron palautukseen tälle ja ensi vuodelle. Kyse ei ole pysyvästä tukijärjestelmän muutoksesta vaan kohdennetusta kriisitoimesta, jolla helpotetaan tilannetta nyt, kun paine on suurimmillaan.

Valtiovarainvaliokunta pitää esitystä perustellusti tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Maatalouden kannattavuus on jo pitkään ollut huolenaihe, ja kustannusten nousu on heikentänyt tilannetta entisestään. Tässä tilanteessa on tärkeää turvata tuotannon jatkuvuus.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden näkökulmasta kysymys on hyvin konkreettinen. Jos tilat eivät selviä kustannuspaineista ja tuotanto vähenee, myös Suomen omavaraisuus heikkenee. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain taloudesta tai tuesta vaan kysymys on myös huoltovarmuudesta ja kokonaisturvallisuudesta. Kyse on siis hallitusta, tarpeellisesta ja sääntöjen mukaisesta tukitoimesta. Siksi myös valiokunnan johtopäätös on selkeä: Esitys on tarpeellinen, hyvin kohdennettu ja oikeasuhtainen vastaus akuuttiin tilanteeseen. Se tukee maatalouden toimintaedellytyksiä ja samalla vahvistaa Suomen huoltovarmuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

16.58 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen maatalous ja kotimainen ruoka ovat elintärkeitä. Ilman ruokaa kuolemme nälkään. Hallitus auttaa suomalaista viljelijää korvaamalla 20 miljoonalla eurolla kuluja, jotka ovat aiheutuneet polttoaineiden hinnannoususta. Tämä energiaveron lisäpalautus maksetaan viljelijälle polttoöljyn ja sitä korvaavien biopolttoöljyjen kulutuksen perusteella. Tämä on oikeanlaista politiikkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Mutta mitä ihmettä? Kun katselin tuota valtiovarainvaliokunnan pöytäkirjaa, niin siellä tuotiin esille, että vasemmistoliitto on jättänyt vastalauseen, jossa esitetään hylättäväksi tätä hallituksen esitystä, ja SDP:n edustaja on valiokunnassa kannattanut tätä vastalauseetta. Mutta sitten äänestyksessä tämä vastalause kuitenkin hävisi. Maanviljelijöiden ja kaikkien suomalaista ruokaa arvostavien kannattaa kyllä pysähtyä hetkeksi miettimään sitä, että meillä on tällä hetkellä gallupjohdossa puolue, joka koettaa viedä leipää suomalaisten suusta montaa eri kautta. Sosiaalidemokraatit esittivät vaihtoehtobudjetissaan tälle vuodelle jopa leikkauksia suomalaisen maatalouteen.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tässä vasemmiston vastalauseessa tätä hallituksen esitystä vastustetaan siksi, että tässä on kyse fossiilisten polttoaineiden käytön tuesta. Ehkä, arvoisa rouva puhemies, kaikki eivät ymmärrä sitä, että esimerkiksi traktorit ja puimurit ja monet muutkin koneet siellä maataloudessa eivät toimi ilman polttoaineita. Niiden ansiosta meillä täällä eduskunnan pöydissäkin on viljaa, kasviksia, lihaa, maitotuotteita.

Ehkä sekin voi olla joidenkin vaikea ymmärtää, että ylipäätäänkin kotimaista ruokatuotantoa kyllä kannattaa vaalia ja edistää, koska voi olla tilanne, että ulkomailta ruokaa ei yksinkertaisesti saa. Meidän on aivan välttämätöntä pitää kotimainen ruuantuotanto kunnossa. Pahimmassa tapauksessa, jos kaikki rajat ovat kiinni ja Itämeri on kiinni ja meille ei ulkomailta voi ruokaa tuoda, arvoisa rouva puhemies, täällä voisi käydä sillä tavalla kuin mitä olemme kuulleet karmaisevia kuvauksia suurista nälkävuosista, kun suomalaiset kulkivat kerjuulla, kerjäsivät ruokaa ja ihmisiä joukoittain kuoli nälkään. Ei ruoka ole itsestäänselvyys.

Emme missään tapauksessa voi tuudittautua ulkomailta tuotujen ruokien varaan. Jos tänne suurella rahtilaivalla tuodaan avokadoa tai riisiä Aasiasta, niin kyllähän se näin on, että tällainen iso rahtilaiva jo yksin kuluttaa polttoöljyä saman määrän, minkä tuhannet suomalaiset maatalouskoneet ehkä kuukausien aikana kuluttavat. Jos sitä hiilijalanjälkeä nyt lasketaan ruuan osalta, niin kun se ruoka tuodaan ulkomailta, on aivan selvää, että se on myöskin ympäristön kannalta huomattavasti huonompi valinta. Meidän täytyy suosia kotimaista lähiruokaa. Suomalainen ruoka ylipäätäänkin on tutkitusti hyvin laadukasta, se on hyvin ympäristöystävällisesti tuotettua, verrataanpa sitä minkä tahansa muun maan ruuantuotantoon. Meillä maanviljelijät ovat jo tähän mennessä tehneet todella paljon sen eteen, että suomalainen ruoka on puhdasta ja ympäristöystävällisesti tuotettua.

Niin kauan kuin näitä fossiilisia polttoaineita on välttämätöntä käyttää, niin kauan niitä pitää sitten käyttää. Emme me voi lyödä kotimaista maataloutta alas sen takia, että kun muualla käytetään näitä fossiilisia polttoaineita, niin me emme ikään kuin sitten niitä käyttäisi — ja sitten toisimme kuitenkin sen ruuan ulkomailta, missä ruoka on tuotettu fossiilisten polttoaineiden avulla.

Tämän takia ja näiden seikkojen takia tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä ja kannatettava. Perussuomalaiset puolustavat suomalaista ruokaa ja suomalaista viljelijää aina, ja siksi tuemme tätäkin hallituksen esitystä erittäin jyrkästi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.02 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuuskriisi on todellinen ja vakava ongelma. Viljelijöiden toimeentulo, kotimainen ruuantuotanto ja huoltovarmuus edellyttävät politiikkaa, joka vahvistaa maatalouden pitkän aikavälin toimintaedellytyksiä. Tukea ei kuitenkaan pidä rakentaa tavalla, joka lisää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista tai heikentää kannusteita siirtyä kohti vähäpäästöisempiä ratkaisuja. Tämän esityksen ongelmana on, että tuki kohdistuu polttoöljyn käyttöön. Käytännössä kyse on siten fossiilisen energian käytön tukemisesta tilanteessa, jossa maatalouden pitäisi päinvastoin saada tukea energiatehokkuuden parantamiseen, polttoöljyn käytön vähentämiseen ja uusiutuviin ratkaisuihin siirtymiseen ja omavaraisuuden lisäämiseen.

Esitystä perustellaan määräaikaisena ja poikkeukselliseen tilanteeseen liittyvänä toimena. Todellisuudessa tämä on kuitenkin jo viides kerta, kun maatalouden energiaveron

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

palautusta on korotettu poikkeusperusteilla kymmenen viime vuoden aikana. Tietysti sinänsä se tuki on ollut perusteltua, koska on ollut erilaisia kriisitilanteita, jolloin meillä on pitänyt olla joku väline, jolla tukea maataloustuottajia, mutta ongelma on se, että tämä on ollut se väline, jota on käytetty, elikkä ollaan nimenomaan käytetty tätä energiaveron palautusta välineenä, jolloin se tuki on mennyt fossiilisen polttoaineen tukemiseen ja fossiilisen riippuvuuden lisäämiseen. Itse asiassa tässä esityksessä itsessäänkin todetaan se, että tästä syntyy se ongelma, että toistuvasti käytettynä tällainen tuki ei enää näyttäydä aidosti kertaluontoisena kriisitoimena, ja se luo maatalouden toimijoille odotuksen siitä, että polttoaineiden hinnan noustessa energiaveron palautusta korotetaan myös tulevaisuudessa. Tämä voi vaikuttaa investointipäätöksiin ja vähentää kannusteita vähentää polttoöljyn kulutusta tai siirtyä pois fossiilisista polttoaineista.

Näistä syistä emme pidä tätä esitystä tarkoituksenmukaisena. Maataloutta on perusteltu tukea, mutta fossiilisten polttoaineiden käyttöön sidottu lisäpalautus ei ole kestävä tapa vastata alan kannattavuuskriisiin. Sen sijaan tukemiseen on etsittävä keinoja, jotka vahvistavat alan kannattavuutta ja huoltovarmuutta ilman, että samalla ylläpidetään fossiiliriippuvuutta. Tukea tulisi kohdentaa esimerkiksi energiatehokkuuteen, kotimaiseen uusiutuvaan energiaan, sähköistymiseen, biokaasuun ja muihin ratkaisuihin, jotka vähentävät tilojen energiakustannuksia pysyvästi ja tukevat samalla ilmastotavoitteita sekä omavaraisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

17.06 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heikkinen hyvin esitteli tämän esityksen, jossa esitetään maatalouden energiaveron palautusta tilapäisesti korotettavaksi neljällä sentillä litralta vuosina 2026—2027. Esittely oli sikälikin erinomainen, että siinä korostettiin, että viljelijät — maailman puhtaimman ruuan tuottajat, suomalaiset viljelijät — ovat joutuneet tilanteeseen, johon eivät ole itse voineet ollenkaan vaikuttaa. Polttoaineiden ja lannoitteiden hinnannousun syyt ovat maailmalla, ja tässä suomalainen viljelijä on täysin hinnannottajana, ei pysty tähän tilanteeseen omin toimin vaikuttamaan.

Edellisessä puheenvuorossa edustaja Mikkonen otti kantaa ja perusteli vihreiden kielteistä suhtautumista tähän viljelijöitten tilannetta helpottavaan esitykseen toteamalla, että tämä tukee tai jatkaa fossiiliriippuvaisuutta ja pitäisi päästä fossiilivapaampaan tuotantoon. Sinänsä ajatus siitä, että fossiiliriippuvaisuutta maataloudessa pystyttäisiin laskemaan tai vähentämään, on erittäin kannatettava, mutta en malta olla toteamatta omakohtaisesti tähän asiayhteyteen, että kun aloin luomuviljelijäksi tavanomaisesta viljelystä, niin polttonesteiden kulutus kasvoi. Tämän tuen merkitys omalla tilallakin kasvoi, koska esimerkiksi rikkakasvien torjumiseen ei ollut enää käytettävissä kemiallisia yhdisteitä eikä niitä halunnutkaan käyttää, joten tämä kasvinsuojelu tehdään mekaanisin toimenpitein, mikä useassa tilanteessa tarkoittaa sitä, että pellolla pitää käydä useamman kerran käsittelemässä kasvustoa, sitä hyvää kasvustoa, ja sen kasvua edesauttamassa. Eli voisi ajatella, että on jonkunasteinen ristiriita siinä, että jos ja kun toivottavasti halutaan edistää luomutuotantoa, niin sitten taas polttoaineiden kustannuksia, mikä on siis iskenyt luomutiloihin suhteessa ehkä vielä kovempaa kuin tavanomaisiin tiloihin, ei oltaisi nyt valmiita kompensoimaan.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Polttoaineiden ja lannoitteiden todella rajusti nousseet hinnat ovat erittäin merkittävästi vaikuttaneet etenkin suomalaisten kasvinviljelytilojen kannattavuuteen — kasvinviljelytiloihin, joista suuri osa on ollut kannattavuusahdingossa jo ennen näitä hinnannousuja. Tällä esityksellä ollaan erittäin hyvin kohdentamassa tämä vuosittainen kymmenen miljoonaa euroa tiloille, joilla tuotetaan suomalaista ruokaa, koska tämä tuki kohdistuu käytettyihin polttonesteisiin ja siten se kohdistuu suoraan tuotantoon. Myös tämä järjestelmä, jota kautta tämä veronkevennys kohdistetaan, on erittäin sujuva ja vähän byrokratiaa sisältävä. Tälle siis täysi tuki, että polttonesteiden vero lasketaan tähän EU-minimiin, niin kuin tässä nyt ollaan tilapäisesti tekemässä.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen ongelma, joka erityisesti kasvinviljelytiloilla korostuu ja kannattavuutta heikentää, on kohonneet lannoitteiden kustannukset. Itse asiassa juuri tänään niin eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnassa kuin suuressa valiokunnassa käsiteltiin komission ehdotusta yhteisen maatalouspolitiikan asetusten muuttamisesta, jolla viljelijöille kompensoitaisiin Lähi-idän kriisin aiheuttamaa lannoitteiden hintojen nousua. Aamun maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemisessa jäi hieman auki se, kannattaako Suomen hallitus ja valtioneuvosto kaikkia komission ehdottamia toimenpiteitä, joista siis keskeisimmät ovat EU:n maatalouden tukien maksatusten mahdollinen aikaistaminen sekä tilapäinen kriisituki tähän lannoitteiden kohonneita hintoja kompensoimaan. Tämä maksatusaikatauluasia oli selkeämmin hallituksen kannoissa ilmaistu, mutta tämä tilapäinen kriisituki jäi auki. Onneksi suuren valiokunnan kuulemisessa iltapäivällä tähän asiaan saatiin lisää selvyttä ja vaikuttaa siltä, että hallitus kannattaa kaikkia näitä komission keinovalikoimassa olevia ehdotuksia, joilla viljelijöitten ahdinkoa tulnaisiin helpottamaan. Olisi äärimmäisen tärkeää, että nämä kohonneet lannoitteiden hinnat pystyttäisiin huomioimaan.

Ikävää tässä tilanteessa, tässä ehdotuksessakin, on se, että tämä vaikutusmekanismi on niin auttamattoman hidaskäyttöinen. On erittäin todennäköistä, että jos hallitus toimii ripeästi, niin nopeimmillaan tätä tilapäistä kriisitukea päästäisiin maksamaan tämän vuoden lopussa, ehkä ensi vuoden alussa, ja sehän on selvää, että silloin tästä satokaudesta kaikki kustannukset ovat jo langenneet.

Mutta vahva tuki hallituksen linjalle, jolla on ilmaistu, että myös tätä tilapäistä kriisitukea voisi olla valmius maksaa, ja täysi tuki sille, että se tilapäinen kriisituki tullaan maksamaan täysimääräisenä. Tukimekanismin on sellainen, että EU:lta tulee pohjakriisituki, jonka päälle sitten jäsenmaalla on mahdollisuus maksaa kansallista tukea jopa 200 prosenttia, jolloin siitä pienestäkin miljoonapotista, mikä EU:lta todennäköisesti on tulossa, voi saada kasaan ihan merkittävän kokoisen kriisipaketin suomalaisille kasvinviljelijöille.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä sanoilla kannatan lämpimästi tätä tilapäistä energiaveron alennusta suomalaisille maataloille, ja kannustan hallitusta kovasti pääsemään eteenpäin näissä muissa hankkeissa ja ehdotuksissa, joilla suomalaisen ruuantuotannon kannattavuutta pikaisesti pystyttäisiin parantamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

17.13 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa äsken meidän ryhmämme varapuheenjohtaja ja maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, meidän maatalousosaaja edustaja Viljanen totesi, niin keskusta tukee erittäin voimakkaasti tätä

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

ratkaisua, ja tästä voi kiittää hallitusta. Tämähän on sellainen tukimekanismi, jota on käytetty aiemminkin. Tämä on puutteistaan huolimatta kuitenkin hallinnollisesti varsin kevyt ja yksinkertainen tapa auttaa maatiloja kustannuskriiseissä. Myös viime kaudella tätä käytettiin, silloin kun nämä asiat olivat meidän vastuullamme ja kun alkoi Ukrainan sota, Venäjän hyökkäys.

Rouva puhemies! Tämä on hyvä asia. Mutta sitten jos katsotaan näitä rakenteellisia asioita, niin tämähän on aina sellainen jatkuva keskustelu, että milloinkaan päästään maataloudessa jatkuvista kriiseistä ja jatkuvista kriisituista siihen, että oikeasti se ruuan tuottaminen suomalaisille ja meidän pitäminen leivässä, maidossa, lihassa ynnä muussa olisi kannattavaa yritystoimintaa — milloin siihen päästäisiin? Yksi sellainen systeeminen järjestelmämuutos, joka toisi aidosti kilpailukykyä ja kannattavuutta suomalaisille tiloille ja erityisesti niille tiloille, jotka ovat investoineet, investoivat, kehittävät tilojaan ja ovat päätoimisia viljelijöitä, maatalousyrittäjiä, olisi se, että me pääsisimme eroon maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveroista.

Ruotsissahan ei ole maatalouden tuotantorakennuksilla kiinteistöveroakaan, ja luulen, että kaikki tässä salissakaan eivät tiedä sitä, että itse asiassa monissa kunnissa suurimpia kiinteistöveron maksajia ovat itse asiassa maatilat. Ne ovat todella huikeita summia, puhutaan kymmenistä tuhansista euroistakin, kun on uusia tuotantorakennuksia, isoja navettoja, isoja broilerihalleja ja vastaavia. Olen odotellut tässä entisenä maatalousministerinä koko kauden ajan, milloinkaan Orpon hallitus tälle asialle jotakin tekisi, eritoten sen takia, että tämä oli perussuomalaisilla erittäin voimakkaasti ennen vaaleja esillä. Muistelen, että vaikkapa edustaja Mäenpää taisi tästä ihan lakialoitteenkin tehdä viime kaudella. Olisi mukava kuulla tänään tai jossakin muussa istunnossa siitä, milloinkaan perussuomalaiset ja kokoomus ja muutenkin Orpon hallitus tekevät tälle isolle, rakenteelliselle, pysyvälle asialle jotakin.

Vielä varmemmaksi vakuudeksi päätän, rouva puhemies, puheenvuoroni siihen, että mielestäni pitää löytää unionin kanssa yhdessä sellainen tapa, jolla me saadaan poistettua maatalouden tuotantorakennuksilta kiinteistövero Ruotsin tapaan, ja sillä tavalla juuri tuettua niitä laajentavia, nuorempia yrittäjiä ja annettua pysyvää helpotusta ja pysyvää kilpailukykyä meidän suomalaiselle maataloudellemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

17.15 **Henrik Wickström r:** Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Kiitos kaikille, myöskin opposition edustajille, näistä kannustavista puheenvuoroista. Haluan omasta puolestani kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja ennen kaikkea jaostoa hyvin nopeasta ja ripeästä asian käsittelystä.

Kuten tässä on tullut jo hyvin esiin tämän lyhyen debatin aikana, tämä kyseinen muutos on todella tervetullut ja aiheellinen huomioiden viljelijöiden tilanteen tällä hetkellä, koska tosiasia on se, että se energiakustannuksen nousu, mikä tässä on ollut viime kuukausina, ei johdu meidän viljelijöistä vaan aivan muista asioista, joten sen takia on hyvin tärkeää, että myöskin viljelijät saavat tukea. Tämä linkittyy hyvin myöskin niihin kaikkiin muihin uudistuksiin, joita on tehty tämän hallituskauden aikana, millä tavoin on haluttu vahvistaa ennen kaikkea viljelijöiden asemaa, joten sen takia pidän tätä asiaa hyvänä.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

På alla sätt och vis är det fantastiskt fint att vi nu har fått det här beskedet ganska fort också från finansutskottet, eftersom den här lagen kom hit enbart för några veckor sedan. Jag är glad att finansutskottet snabbt tog tag i det här och att vi också får det behandlat innan sommarsemestrarna.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

17.17 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen varsin nopeasti tehty esitys liittyen siihen, että maatalousharjoittajat, viljelijät saavat energiaveron lisäpalautusta, on oikein tervetullut. Maailmantilanne on muuttunut ja öljyn hinta on noussut, ja se näkyy polttoaineiden hinnoissa, ja tietenkin energiaa, öljyä tarvitaan siellä erilaisissa maatalouskoneissa. Tietäen viljelijöiden muutenkin varsin tukalan tilanteen ja hyvin pienet katteet tämä tulee todella tarpeeseen. Toivottavasti tällä myös estetään ehkä joidenkin viljelijöiden lopettaminen työssään. Eli oikein tärkeä muutos, ja tämän lisätalousarvion yhteydessä katetaan nämä kustannukset, mitä tästä aiheutuu.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 114/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 16/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.18 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Olemme tärkeän asian äärellä. Tämä esitys koskee hyvinvointialueiden rahoituksen ydintä. Kyse ei ole teknisestä säädöspaketista vaan rahoitusperiaatteesta, jolla turvataan perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut koko maassa. Esityksen tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua ja kehittää rahoitusmallia hallitusti. Hyvinvointialueiden rahoituksen määräytyminen ei saa johtaa siihen, että palvelujen saatavuus, yhdenvertaisuus tai alueellinen oikeudenmukaisuus vaarantuvat. Vaikka meillä olisi Suomessa taloudellisesti hyvin tiukkaa, siitä huolimatta palvelut eivät saa vaarantua.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan, että hyvinvointialueiden rahoituksen kasvua hillitään ja rahoitusta jaetaan aiempaa tavoitteellisemmin. Se on tarpeellista Suomen nykyisessä taloustilanteessa. Jatkossa valtio korvaisi osan palvelutarpeen

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

kasvusta, mikä tarkoittaa, että alueiden on itse etsittävä ratkaisuja vastata palvelutarpeen kasvuun omalla toiminnallaan. Samalla rahoitukseen tehdään usean vuoden aikana harkittuja sopeutuksia ja vanhaan järjestelmään jääneitä pysyviä siirtymätukia puretaan vähitellen. Emme tee ikäviä päätöksiä siksi, että se olisi hauskaa. Teemme niitä siksi, että ratkaisujen hyvinvointialueilla ja niiden rahoituksessa tulee vastata todellisuutta. Esimerkiksi vuoden 2022 tilanteeseen perustuvat pysyvät siirtymätasaukset eivät enää vastaa nykyistä todellisuutta, jossa alueiden väestö, kustannukset ja palvelurakenne ovat eriytyneet nopeasti. Sen vuoksi on perusteltua, että pysyvien siirtymätasauksen määrää vähennetään asteittain ja ennakoitavasti vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin todettava myös, että palvelutarve ei kasva prosenttiosuuksina, se kasvaa ihmisinä: ikääntyvinä, monisairaina, syrjäytymisen riskissä elävinä ihmisinä. Kun rahoitus kasvun osalta jää jälkeen todellisesta tarpeesta, paine siirtyy väistämättä palveluverkkoon, henkilöstöön ja hoitopäsyyn. Tämä on riski, joka on tunnistettava jo lakia säädettäessä. Siksi tässä esityksessä rahoitusmalliin lisätään myös turvaelementti, jolla estetään äkilliset rahoitustason laskut yksittäisillä alueilla. Positiivista on myös se, että rahoituksen tarveperusteisuus säilyy. Kun rahoituksen laskentaa muutetaan vastaamaan paremmin todellista palvelutarvetta, rahoituksella katetaan myös todellista hoitoa. Rahoituksen tulee perustua niihin kustannuksiin, jotka todella jäävät hyvinvointialueiden vastuulle.

Arvoisa puhemies! Myös hallintovaliokunta katsoo, että esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, koska se yhdistää kustannusten kasvun hillinnän ja perustuslain mukaisten palvelujen turvaamisen vaikeassa taloustilanteessa. Valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että rahoitusmalliin sisältyy turvaavat mekanismit, kuten lisärahoitus ja vähimmäisrahoituksen turvaava tasaus, jolla varmistetaan palvelujen saatavuus kaikilla alueilla. Samalla valiokunta edellyttää, että rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistus valmistellaan ripeästi, jotta järjestelmästä saadaan pitkäjänteisesti oikeudenmukainen ja toimiva. Siksi työemme ei lopu tähän lakiin. Hyvinvointiyhteiskunta syntyy turvallisuudesta, taloudesta ja terveydestä, ja tähän myös meidän tulee pyrkiä. — Kiitos, arvoisa puhemies, ja erinomaista juhannusta kaikille!

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

17.24 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme soterahoituslakia ja soterahoitusmallia, joka on siis tehty edellisen hallituksen, Marinin hallituksen, aikana. Kuten kaikki tiedämme, se on hyvin monimutkainen ja moniulotteinen ja siinä on paljon muuttuvia tekijöitä, mutta kaikessa monimutkaisuudessaan siinä on ollut kuitenkin logiikkaa, miten se toimii. Tämä esitys on välttämätön tehdä tässä vaiheessa, koska rahoituslain 7 §:n mukaan joka neljäs vuosi tätä mallia on päivitettävä ja se on nyt tänä vuonna.

No, tässä päivityksen yhteydessä on tehty sitten joitakin muutoksia. Yksi tärkeä osa on tarvetekijät, eli tarvetekijät on huomioitu, mutta siellä on osittain niitä muutettu. Nythän tässä päädyttiin sellaiseen ratkaisuun, että hyvin vähän, vain pieniä muutoksia tehdään, mutta toisaalta siellä on tehty sellaisia muutoksia, jotka eivät ole ihan pieniä, riippuen tietenkin, millä alueella ollaan.

Samalla tässä esityksessä on haluttu saada säästöjä valtiolle, julkisen talouden säästöjä, niin että kun kasvuprosentti on ollut aikaisemmin 80 prosenttia, niin tässä se on nyt 60

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

prosenttia, ja tämä tulee suhteessa kaikille alueille. Eli säästää tällä tavoitellaan, mutta edelleenkin kuitenkin rahoitus kasvaa kaikilla alueilla.

Tässä ongelmana tämän rahoitusmallin osalta on nyt se, että vaikka ne säästöt tehdään, niin siinä, miten ne jakaantuvat sitten eri alueille, on käytetty vähän semmoisia ennakoimattomia ja arvaamattomia muuttujia vähän sen mukaan, miten se rahoitus aina minkäkin muuttujan osalta muuttuu. Näin ollen tässä rahoituksessa aluekohtaiset vaikutukset vaihtelevat merkittävästi. Eli vuonna 27 ehdotetut muutokset vähentäisivät rahoituksen kasvua erityisesti Helsingin kaupungissa, Länsi-Uudellamaalla ja Keski-Uudellamaalla, ja taas Etelä-Karjalassa, Keski-Pohjanmaalla, Kymenlaaksossa, Kanta-Hämeessä, Kainuussa, Lapissa, Keski-Suomessa, Pohjois-Suomessa, Päijät-Hämeessä ja Satakunnassa rahoituksen kasvuprosentti olisi suurempi kuin voimassa olevan lain mukaisesti. Kun tarkastellaan vuosia 26—29, niin nämä muutokset, mitä tässä esitetään, vähentävät rahoituksen kasvua eniten juurikin Helsingissä, Länsi-Uudellamaalla, Keski-Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla, eli alueilla, joilla väestö kasvaa.

Me käsitelimme tätä rahoitusmallia sosiaali- ja terveystaloudessa hyvin huolellisesti, ja meillä oli kymmeniä asiantuntijoita, ja todettiin valiokunnassa, että julkisen talouden tilanne edellyttää merkittäviä säästötoimia, ja lähtökohtaisesti pidettiin tärkeinä näitä toimia, joilla saadaan julkisen talouden tilaa parannettua, eli sinällänsä säästötoimia hyväksyttiin. Toki osa hyvinvointialueista ja oppositiosta näitä vastustikin.

Erityisesti vastustettiin tietenkin näitä säästöjä, mutta sitten kiinnitettiin huomiota siihen, että säästö kohdistuu erityisesti niihin alueisiin, joilla rahoitus kasvaa, ja tähän tarkoittaa sitä, että se kohdistuu niihin alueisiin, missä väestö kasvaa. Valiokunta painottikin, että tarveperustaan nojaavan rahoituksen oikeutus perustuu siihen, että sen mukaisesti myös saadaan ne tarvittavat palvelut. Jos katsotaan vain kasvuprosenttia ja vähennetään sieltä alueelta, missä on suurin kasvuprosentti, niin sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että me vähennämme myöskin niitten ihmisten tarvittavaan palveluun laitettun rahan määrää. No, toki samalla nyt on tarkoitus tehokkuutta kasvattaa. Sitä pitää tehdä jokaisella alueella, mutta erityisesti vakavaa huomiota kuitenkin kiinnitettiin siihen, että tässä esityksessä pintapuolisesti perehdyttiin siihen, miten lakisäätöiset palvelut saadaan turvattua.

Kun me olemme tätä rahoitusmallia käsitelleet, ja uskoisin, että sama asia myös hallintovaliokunnassa, me ollaan keskitytty rakenteeseen ja rahoitukseen ja meiltä puuttuu se arvio palveluista. Kun me mietitään eri alueiden rahoituksen riittävyyttä, niin kyllähän lähtökohtana pitäisi olla se, miten ne palvelut toteutuvat sillä alueella, ja se jää tässä nyt täysin huomiotta. Eli jatkossa olisi kyllä todella tärkeätä saada nähtäväksi se, miten ne palvelut toteutuvat. Nyt saattaa olla niin, että siellä alueella, mikä on kaikkein suurimmissa vaikeuksissa tai siellä niin sanotusti talouden häntäpäässä, ollaan tyytyväisiä palveluihin ja palvelut toimivat ja sitten niillä alueilla, mitkä näyttävät taloudellisesti hyvässä kunnossa, taas palvelut eivät toimi. — Otan tässä seuraavan puheenvuoron, koska tämä on niin laaja asia ja aika alkaa loppumaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

17.31 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Keskustelemme tosiaan nyt lakimuutoksesta liittyen hyvinvointialueen rahoitukseen, ja

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

tässä asiakokonaisuudessa ovat mukana myöskin muutokset tähän saaristolaisuuskriteeriin, joka on ollut oma osansa tässä kokonaisuudessa.

Mutta jos mennään asiaan, on ymmärrettävä, että kun Suomen julkisen talouden tilanne on heikko, niin myöskin hyvinvointialueiden tulee miettiä, millä tavalla kustannushillintää saadaan edistettyä. STM:n menot, otettuna mukaan kaikki, mitä menee sosiaali- ja terveyspalveluihin, ovat kokonaisuudessaan kuitenkin yksi kolmasosa koko valtion budjetista, ja on sanomattakin selvää, että myöskin tulevaisuudessa ja tulevallakin vaalikaudella joudutaan pohtimaan tarkoin, millä tavalla kustannuskehitystä saadaan sotepuolella hillittyä.

Jos mennään itse tähän esitykseen, niin olin mukana, aivan kuten edustaja Laiho, käsittelemässä tätä kokonaisuutta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja huoleni tässä kohtaa nimenomaan ehkä liittyy siihen, millä tavalla osa näistä säästöistä kohdentuu. Tähän asti ja myöskin silloin, kun tämä rahoitusmalli hyväksyttiin, kun soteuudistus, lakikokonaisuus, hyväksyttiin täällä eduskunnassa noin tasan viisi vuotta sitten, ajatuksena on ollut se, että kannustetaan hyvinvointialueita etupainotteisesti sopeuttamaan talouttaan ja kehittämään toimintaansa. Tämä työ on edennyt vaihtelevasti monella hyvinvointialueella. Nyt kuitenkin on todettava, että moni hyvinvointialue on parantanut viime vuosina vauhtiaan myöskin, mitä tulee palveluiden kehittämiseen, mikä on todella hyvä asia. Mutta kuitenkin tässä pohjaesityksessä on se, että niiden alueiden, jotka ovat onnistuneesti sopeuttaneet omaa talouttaan ja myöskin kehittäneet toimintaansa huomioiden sen alkuperäisen rahoituslain, rahoitus heikkenee tässä suhteellisesti eniten.

Arvoisa rouva puhemies! Se, miksi itse näen, että tämä on ongelmallista, liittyy nimenomaan tulevaisuuteen, koska kun tällä viikolla esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella aluehallitus käsittelee budjettiraamia tulevalle vuodelle, niin siellä selkeästi on linjaus siitä, että ei kannata enää lähteä samalla tavalla sopeuttamaan kuin nyt. Tämä on nimenomaan se pelko, mikä tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa nostettiin hallintovaliokunnalle esiin, että mikäli rahaa lähdetään aktiivisesti viemään pois niiltä alueilta, jotka ovat tehneet vastuullista talouspolitiikkaa, niin se ei sitten pitkällä tähtäimellä kuitenkaan ehkä johda siihen toivottuun lopputulemaan.

Se, mikä tässä isona haasteena kuitenkin kokonaisuudessaan on, on se, että jos katson tätä koko asiantuntijalausuntomateriaalia, jonka me saimme, niin riippumatta siitä, miltä alueelta tulee, kaikki alueet kokivat yhden yhtenäisen asian, ja se oli se, että tässä rahoitusmallissa riittää korjattavaa, joten sen takia pidän äärimmäisen tärkeänä sitä, että nyt tätä uudistamistyötä kiirehditään. Siitä tuli myöskin lausumaesitys hallintovaliokunnalta, mutta pidän tärkeänä, että heti siinä kohtaa, kun tämä niin sanottu soteparlamentaarinen työryhmä on saanut oman työnsä valmiiksi, meillä olisi jo riittävän kattava pohja, jotta sitten seuraavalla vaalikaudella voidaan tehdä perusteellinen esitys siitä, millä tavalla tätä rahoitusmallia tulisi kehittää.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa esiin tästä lausunnosta, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta teki hallintovaliokunnalle, vielä sen asian, että se, mistä kannetaan edelleen huolta, on se, että on totta, että tämä rahoitusmalli on järkevä ja että sen täytyy perustua tähän tarveperusteisuuteen, mutta haasteita tulee siinä, millä tavalla me saadaan nimenomaan sitä painopistettä siirrettyä ennalta ehkäiseviin palveluihin. Tässä tulevat nimenomaan ehkä sosiaalipalvelut esille. Tässä oli myöskin, kun katsoo lausuntopalautetta, hyvin erilaisia näkemyksiä hyvinvointialueiden välillä, koska on selkeästi nähtävissä se, että vaikkapa niillä alueilla, joilla väestömäärä kasvaa, on paljon

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

enemmän lapsia suhteutettuna moneen ikääntyneempään alueeseen, jolloin käytännössä rahoitusta tarvittaisiin näillä kasvavilla alueilla juuri nyt hoitamaan tiettyjä haasteita, mitä syntyy esimerkiksi lasten ja nuorten keskuudessa. Tässä on selkeä yksi haaste, koska tämä rahoitusmalli laahaa hieman perässä, koska nämä tiedot eivät perustu suoraan tähän nykytilanteeseen.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä tästä esityksestä nostaa esiin sen asian, mikä myöskin tässä hallintovaliokunnan lausunnossa todetaan, että tähän rahoituslakiin on nyt rakennettu niin sanottu tasausmalli, tai on myöskin käytetty termiä ”perälautamalli”, joka johtaa siihen, että mikään alue ei voi menettää rahaa. On ymmärrettävää, että tällainen on haluttu luoda tässä kohtaa, koska on haluttu huolehtia siitä, että millään alueella ei tule äkillisiä rahoitusongelmia, mutta toisaalta tämä voi sitten pidemmällä tähtäimellä johtaa vääristymään, koska kun nimenomaan rahoituksen pitäisi liikkua sen palvelutarpeen mukaan, niin tällainen perälautamalli ei ole optimaalinen siinä. Sen takia toivon, että myöskin tästä hallintovaliokunnan mietinnössä olevasta kohdasta liittyen siihen, että tämän perälautamallin pitäisi olla todellakin väliaikainen, pidetään kiinni.

Arvoisa rouva puhemies! Loppuun voin sanoa sen, että jos katsoo myöskin sitä lausuntopalautetta, mikä tuli hyvinvointialueilta, niin kyllä on todettava se, että riippuen siitä, miltä alueelta kysyy, palaute on erilaista. Tässä tulee myöskin meille tänne eduskuntaan pohdittavaksi ehkä semmoinen enemmän laajempi ja fundamentaalisempi asia, mikä on tulevaisuudessa se paras malli rahoittaa sosiaali- ja terveyspalvelut, koska me nähdään nyt selkeästi, että se suurin haaste tällä hetkellä on se, että alueet eriytyvät todella, todella nopeasti. Tämä oli haaste jo silloin kunta-aikana, ja osittain tämä oli myöskin syy siihen, miksi tämä soteuudistus tehtiin. Mutta tässä kohtaa on nähtävä, kun viisi vuotta on mennyt siitä, kun tämä laki hyväksyttiin, että tämä eriytymiskehitys ei ole pysähtynyt, ja sen asian ratkaisemiseksi täytyy tehdä edelleen töitä, myöskin tulevalla vaalikaudella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

17.38 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä muutetaan hyvinvointialueitten rahoitusmallia tavalla, joka käytännössä vähentää alueiden käytettävissä olevaa rahoitusta tulevina vuosina. Esityksen tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua, mutta samalla se siirtää kasvavaa painetta henkilöstöön ja hyvinvointialueen palveluihin. Julkista taloutta on hoidettava vastuullisesti, mutta talouden tasapainottaminen ei kuitenkaan saa tapahtua sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksella. Jokaisella ihmisellä on oikeus saada tarvitsemansa hoito-, hoiva- ja pelastustoimen palvelut asuinpaikasta riippumatta. Esityksessä palvelutarpeen kasvua huomioidaan nykyistä vähemmän hyvinvointialueiden rahoituksessa, ja samalla hallitus tavoittelee kymmenien ja myöhemmin satojen miljoonien eurojen säästöjä alueiden rahoituksesta. Tämä lisää riskiä sille, että alueet joutuvat tekemään uusia leikkauksia palveluihin, pidentämään hoitojonoja ja vähentämään henkilöstöä, ja näitä yt-menettelyjä onkin jo hyvinvointialueilla ympäri maata käynnissä.

Hyvinvointialueiden rahoituksen on perustuttava todelliseen palvelutarpeeseen. Ikääntyvä väestö, kasvavat hoidon tarpeet ja alueelliset erityispiirteet eivät katoa säästötavoitteita kirjaamalla. Päinvastoin, jos ongelmiin ei puututa ajoissa, kustannukset kasvavat myöhemmin entistä suuremmiksi. Hyvinvointialueiden rahoitusratkaisujen lähtökohtana tuleekin olla palveluiden turvaaminen ja perusoikeuksien toteutuminen.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Talouden kestävyyttä on vahvistettava uudistamalla palveluita ja parantamalla niiden vaikuttavuutta, ei heikentämällä ihmisten oikeutta hoitoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

17.40 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tästä sotien rahoitusmallista, jota tällä hetkellä käsittelemme, nostan esille kannustavuuselementin. Valiokunnan kuulemisessa tuotiin esiin huoli siitä, että rahoituslain muutokset kohdistuvat epäedullisemmin niihin hyvinvointialueisiin, joiden talous on tasapainossa. Tämä tuo hankalan kuvion tulevaisuutta ajatellen, jos rahoitusmalli ei kannusta hyvinvointialuetta tekemään sellaisia toimenpiteitä, joilla talous saadaan tasapainoon ja mahdollisimman vahvaksi, vaan enemmänkin kannustetaan siihen, ettei päästä taloudellisesti tasapainoon. Se on tässä suuri huoli, jonka jaan myöskin siitä, mitä edustaja Wickström toi esille.

Valiokuntakin korosti sitä, että rahoituslain muutokset eivät saa heikentää hyvinvointialueiden kannustimia huolehtia toimintansa kustannusvaikuttavuudesta. Mikäli rahoitusta vähennetään ilman selkeitä ja tosiasioihin nojautuvia perusteita lähtökohtaisesti niiltä hyvinvointialueilta, joiden talous on tasapainossa, voi tämä heikentää taloudellisesti vastuullisen toiminnan kannattavuutta. Tämä voi johtaa siihen, ettei hyvinvointialueiden kannata sopeuttaa toimintaansa.

Miten tätä rahoitusmallia sitten tulisi tehdä niin, että ne alueet, jotka ovat vaikeuksissa, saisivat riittävän rahoituksen? Itse asiassa tämänhetkisessä rahoitusmallissa meillä on monia eri elementtejä, joilla tämä voitaisiin tehdä. Siellä on se alijäämän kattamisenmenettelyn pidentäminen, jota tämä hallitus onkin käyttänyt. Sitten siellä on myös mahdollisuus lisärahoitukseen, ja siellä on myöskin arviointimenettelymahdollisuus. Näitäkin tämä hallitus on tehnyt. Tässä vaiheessa, kun koko tämä meidän sote-järjestelmä hakee paikkaansa ja myöskin alueet kehittävät omaa toimintaansa, itse näen, että olisi ollut järkevää mennä sillä vanhalla mallilla auttaen sitten niitä alueita, jotka ovat ahdingossa ja jotka tarvitsevat sitä lisätukea.

Tämä tie on nyt valittu, ja tällä nyt mennään. Mutta on tärkeätä, että jatkossa, kun tätä rahoitusmallia kehitetään, nämä huomioidut tulevat huomioituiksi. Nythän on menossa erilaisia kehittämissyhteistyöryhmiä. Meillä THL tietenkin näitä tarvetekijöitä arvioi, ja erityisen tärkeitä ovat nimenomaan nämä sosiaalihuollon tarpeet, jotka ovat aivan riittämättömästi tällä hetkellä meidän rahoitusmallissa huomioituina.

Eryteisesti voimakkaan väestönkasvun alueilla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta lisää muun muassa rikokseen syyllistyneiden lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä palvelutarpeeseen vastaaminen, joka edellyttää moniviranomaisyhteistyötä muun muassa poliisin kanssa. Poliisi toi kuulemisessa vahvan huolen siitä, että tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, jotta nämä lapset ja nuoret myös saadaan sieltä ohjattua palveluiden piiriin. Sosiaalihuollon palveluita tarvitsevat myös esimerkiksi neurokirjon lapset, jotka ovat saattaneet saada sen diagnoosin yksityisellä puolella mutta tarvitsevat sosiaalipalveluita, jotka sitten tulevat hyvinvointialueen puolelta. Nyt hyvinvointialue ei saa sitten lainkaan rahoitusta heistä, jos sitä diagnoosia ei ole tehty julkisella puolella.

Sanon vielä tästä eriytymisestä. Se on todella huoli, mikä on noussut esille: alueet eriytyvät. Mutta tässäkin kohtaa meidän pitäisi miettiä, millä tavalla se eriytyminen tapahtuu. Puhutaanko me taloudellisesta eriytymisestä, vai puhutaanko me palveluiden

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

eriytyemisestä: siitä, että ihmiset eivät saa palveluita? Minun mielestäni tässä on kaksi aivan eri asiaa. Sen takia se, että vain taloudellista eriytymistä lähdetään paikkaamaan lisärahoituksella, ei ole järkevää.

Me nähdään tämä sama ilmiö myöskin koulu- ja opetuspuolella. Kun lapset ovat vähentyneet alueelta, niin sitten pitää miettiä, millä tavalla ne palvelut järjestetään, jotta se raha riittää kaikille. Totta kai pitää huolehtia myöskin siitä, että on pitkän etäisyyksien alueita ja muita tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, että kustannukset ovat kalliimmat.

Vielä yksi asia, mikä nousi, oli valmiuden ja varautumisen näkökulma. Käytännössähän nämä hyvinvointialueet omasta rahoituksestaan tämän varautumisen ja valmiuden rahoittavat. Tässä kansainvälisessä muuttuneessa ympäristössä meidän pitäisi kyllä joiltain osin myöskin miettiä, mitkä alueet kantavat sitten suurempaa vastuuta valmiudesta ja varautumisesta tai yliopistosairaaloiden rahoituksesta. Sitä pitäisi saada jollakin tavalla kuitenkin ehkä erillisvaylällä pikemmin kuin suoraan hyvinvointialueille annetun rahoituksen kautta.

Eli jatkossa rahoitusmallin kehittäminen on tehtävä niin, että alueiden rahoitus on oikeudenmukaista, tietoon pohjautuvaa, pitkäjänteistä ja ennustettavaa. Lisäksi ennalta ehkäisevän sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävän työn painoarvoa tulee vahvistaa rahoitusmallissa. Olemme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tehneet kaksi lausumaa, jotka liittyvät tämän rahoitusmallin päivittämiseen. Ehdotimme, että... — Sopiiko, puhemies, että sanon nämä lausumat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sopii.

Kiitos. — ...tämä rahoitusmalli päivitetäisiin vuoden 28 loppuun mennessä niin, että saataisiin se uusi malli käyttöön vuoden 29 alusta. Tämä perustui siihen, että meillä on näitä arviointeja. Meillä on riippumaton selvitysryhmä nyt menossa, sitten THL teki arviointia, ja meillä on parlamentaarinen työryhmä. Tämän lausuman hallintovaliokunta otti sitten lopulliseen mietintöönsä, paitsi että se pidensi sitä yhdellä vuodella eli siinä yhteydessä, kun myöskin se päivitys tehdään tähän koko rahoitusmalliin, eli vuoteen 2030 mennessä.

Sitä lausumaa hallintovaliokunta ei ottanut mukaan, että tästä tasausmallista tulisi luopua. Sehän sanotaan kyllä siellä, että se on väliaikaiseksi tehty, mutta luontevaa olisi, että tässä yhteydessä, kun tämä rahoitusmalli nyt uudistetaan ja se on voimassa viimeistään vuonna 2030, olisi selkeäsanaisesti sanottu, että myöskin tästä tasausmallista tullaan siinä yhteydessä luopumaan. Olisin toivonut sen verran rohkeutta, että myöskin tämän lausuman olisi hallintovaliokunta ottanut sinne mietintöönsä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

17.48 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Haluan vielä sanoa muutaman sanan liittyen itse näihin palveluihin:

Olisi todella hienoa, että kun me puhutaan tästä rahoituksesta, niin fokuksessa olisivat nimenomaan palvelut ja palveluiden saatavuus ja millä tavalla suomalaiset eri hyvinvointialueilla saavat sitten oikeasti palveluita. Kun on puhuttu monta kertaa julkisuudessa siitä, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on ollut talouden mallioppilas, niin haluan ottaa tällaisen konkreettisen esimerkin, että Länsi-Uudellamaalla on vaikeinta

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

saada tällä hetkellä kotihoitoa, eli kriteerit siihen, että pääsee kotihoiton piiriin, ovat sanotaanko tiukimmat koko Suomessa, kun taas monella muulla alueella ne ovat löyhemmät. Se, miksi haluan tuoda tämän asian esiin, johtuu juuri siitä, että kun samaan aikaan sanotaan — niin kuin on tullut esiin esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnoissa — että Länsi-Uudeltamaalta voidaan vähentää rahoitusta, kun rahoitus kuitenkin kasvaa, niin se ei ihan sitten pidä paikkaansa, kun katsoo taas palveluiden näkökulmasta. Myöskin Länsi-Uudellamaalla löytyisi kehitettävää, mitä liittyy juuri sosiaalipalveluihin, kuten ikääntyneiden palveluihin ja myöskin lasten ja nuorten sekä perheiden palveluihin.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tähän viitaten ottaa myöskin toisen esimerkin esiin, koska itse tulen harvaan asutulta seudulta Uudeltamaalta ja viimeksi tänään olin yhteydessä erääseen rouvaan, joka totesi, että hän sairastaa syöpää ja nykyään syöpähoidot ovat Helsingissä. Osittain tämä linjaus on tehty siitä syystä, että on jouduttu karsimaan myöskin HUSissa palveluita, niin että enää ei pääse Raaseporissa saamaan kevyitä syöpähoitoja, jolloin kyseisen rouvan täytyy mennä usean kerran viikon aikana Hangosta Helsinkiin, mikä on siis 126 kilometrin matka yhteen suuntaan — eli viiden minuutin hoito, 250 kilometriä, useita kertoja viikossa. Tätä voi vaikkapa verrata siihen, että Varsinais-Suomessa löytyy esimerkiksi Loimaalla ja Uudessakaupungissa sairaalayksikkö, ja Loimaalta Turkuun on 66 kilometriä eli vajaa tunti. Kemistä Rovaniemelle on lyhyempi matka kuin Hangosta Helsinkiin. Se, miksi haluan sanoa tämän, johtuu siitä, että yleensä ajatellaan, että täällä Uudellamaalla löytyvät kaikki palvelut, mutta se ei ihan pidä paikkaansa. Meillä löytyy myöskin erilaisia alueita, ja tiedän vahvasti sen, että tällä hetkellä myöskin esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla on todella vahva halu huolehtia siitä, että myöskin harvaan asutuilla seuduilla olisi palveluita saatavilla. Jotta tähän pystytään, niin se edellyttää sitä, että rahoitus on oikeudenmukaista huomioiden myöskin sen, millä tavalla palvelut toteutuvat muualla Suomessa.

Värderade fru talman! Jag tror som sagt kanske inte att den här finansieringslagen kommer att vara slutfärdig med det här. Tvärtom, det kommer att krävas en hel del uppdateringar, men det jag själv personligen framför allt hoppas på är att den bedömning som i framtiden görs när det kommer till välfärdsområdenas finansiering ska bygga på rättvisa och också på att tjänsterna ska vara på jämlik nivå i hela landet. Just som jag sade här tidigare kan man säga att till exempel i Västra Nyland har många tjänster centraliserats till Helsingfors, vilket har belastat speciellt patienttryggheten för flera invånare.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä kohtaa haluan kiittää tästä hyvästä keskustelusta ja toivottaa kaikille läsnäolijoille oikein hyvää ja rauhallista juhannusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

17.52 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itse toimin Lapin hyvinvointialueen valtuuston puheenjohtajana, ja Lapin hyvinvointialue oli ensimmäisiä hyvinvointialueita, jotka nimettiin tähän arviointimenettelyyn Keski-Suomen ja Itä-Uudenmaan kanssa. Siinä suhteessa olen toiminut koko valtuuston kanssa vähän kuin miinanpolkijoina tässä järjestelmässä, että miten tämä arviointimenettely toimii.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Lapin hyvinvointialueella arviointiryhmä sai nyt kesäkuussa työnsä päätökseen. Kotoisammin Lapha nimettiin arviointimenettelyyn vuosi sitten vakavien taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Alijäämää oli kertynyt 180 miljoonaa euroa, ja näitten alijäämien syntymisen syynä oli poikkeuksellisen korkea inflaatio ja palkkaratkaisu sekä vuokratyövoiman menojen kasvu. No, laki velvoittaa kattamaan nämä alijäämät tämän vuoden loppuun mennessä, ja Laphalla oli vaikeuksia tehdä tämä lain edellyttämässä aikataulussa. Arviointiryhmä laati toimenpideohjelman ja esityksiä palveluiden turvaamiseksi ja talouden tasapainottamiseksi. Esitykset koskivat erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon, sosiaali- ja pelastustointia sekä yhteistoiminta-alueen työn tiivistämistä. Päättäjät onnistuivat virkamiesvalmistelun pohjalta tekemään tarvittavat päätökset talouden tasapainottamiseksi ja talouden oikealle uralle saamiseksi hyväksymällä taloussuunnitelman vuosille 26—31.

Arviointimenettelyn aikana aluevaltuuston päätösvaltaa oli lain nojalla rajusti kavennettu. Se ei saanut tehdä päätöksiä, jotka olivat arviointiryhmän esitysten vastaisia tai taloudellisia päätöksiä, joilla olisi merkittäviä tai pitkäaikaisia vaikutuksia hyvinvointialueen talouteen tai jotka syventäisivät entisestään Laphan alijäämää. Kun rahat tulevat valtiolta eikä Orpon—Purran hallitukselta ollut lisärahoitusta saatavissa, menot ja tulot oli saatava tasapainoon kotikutoisin toimenpitein. Arviointimenettelyn aikana valtuutetut joutuivat tekemään erittäin raskaita päätöksiä supistaessaan Länsi-Pohjan sairaalan erikoissairaanhoidon ja lopettamalla vuodeosastoja. Lapissa on vuodeosastoja vähennetty 50 prosenttia siitä, kun hyvinvointialueet aloittivat. Jaoin tätä tuskaa valtuutettujen kanssa, eikä yksikään valtuutettu tehnyt näitä päätöksiä kevein sydämin.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla on ollut varmistaa, että perustuslain takaamat riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut tulevat Lapissa turvatuiksi. Johtopäätöksensä arviointiryhmä myönsi Lapille lisäaikaa alijäämien kattamiseen vuoteen 31 saakka. Tämä oli tärkeää, jotta saamme aikaa tehdä sopeutustoimet pitkäjänteisesti eikä palveluja tarvitse leikata hallitsemattomasti. Arviointiryhmä ei myöskään esittänyt valtiovarainministeriölle aluejakoselvittäjän asettamista, vaan sitä, että Lapin hyvinvointialue pystyy nykyisten vastuiden puitteissa jatkamaan itsenäisesti toimintaansa. Arviointimenettely päättyi, mutta ministeriöt seuraavat talouden ja sopeuttamistoimenpiteiden toteutumista, joten tiukka valtionohjaus jatkuu. Muutoin ohjat saadaan arviointimenettelyn jälkeen takaisin valtuuston käsiin.

Se, että Lapista muodostui ylipäänsä oma hyvinvointialue, ei ollut itsestäänselvää, vaan se oli poliittinen päätös. Jos Lapha olisi yhdistetty Pohteeseen, sen pinta-ala olisi kattanut 51 prosenttia Suomen pinta-alasta. Tämä olisi todennäköisesti johtanut entistä suurempaan keskittämiseen sekä palveluiden ja päätöksenteon etäännyttämiseen. Myös nuppilukukohtainen rahoitus olisi alentunut.

Menettelyn aikana olen kokenut rahoituslain erittäin epäreiluksi esimerkiksi siirtymätasauksen osalta. Siirtymätasaus leikkaa meiltä kymmeniä miljoonia euroja rahoitusta, ja emme oikeastaan koskaan pääse sitä alijäämää kattamaan, koska tämä siirtymätasaus syö rahat. Orpon—Purran hallitus istui tämän vaalikauden käsiensä päällä eikä ryhtynyt muuttamaan rahoituslakia riittävästi, ja muutokset ovat olleet lähinnä kosmeettisia. Toivottavasti seuraava hallitus korjaa nämä lain valuviat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

17.57 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Nostan tässä edustaja Ojala-Niemelän esille nostaman arviointimenettelyn, jossa on siis ollut kolme aluetta: Itä-Uusimaa, Lapin hyvinvointialue ja Keski-Suomen hyvinvointialue. Lähtökohtaisesti, mitä olen kuullut niistä kokemuksista, niin kuin sanoitte, se on rankka toimenpide, koska silloin viedään sitä poliittista päätösvaltaa. Mutta siitä ollaan oltu kuitenkin positiivisesti yllättyneitä, että ne ovat menneet hyvässä hengessä, ja sieltä on tullut myöskin ratkaisuehdotuksia ja sellaisia, millä on päästy eteenpäin menemään ja saatu lisää aikaa ja saatu ulkopuolisen silmin sitä asiaa tarkasteltua, mikä joskus voi olla ihan tarpeen.

Mutta se asia, mistä halusin oikeastaan alkujaan puhua, liittyy siihen, että kun tätä rahoitusta katsotaan vain valtiovarainministeriön näkökulmasta, niin silloin me katsomme vain sitä rahoitusta. Sitten STM:lle kuuluvat ne palvelut, ja meidän pitäisi parantaa sitä synergiaa niiden välillä, ja sitä tarvitaan myös alueilla. Itse näkisin, että esimerkiksi tässä arviointimenettelyssä tehdään juuri sitä, että pakotetaan katsomaan se talous ja toiminta yhdessä ja tekemään sen mukaisia ratkaisuja. Sitä me nimenomaan tarvittaisiin myöskin koko tässä lakikehikossa ja päätöksenteossa, että valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö tekisivät aidosti yhteistyötä niin, että ne limittyisivät toisiinsa. Me ei koskaan saada palveluita riittävän hyväksi, jos ne eivät kohtaa myöskin sen rahoituksen kanssa ja eivät ole linjassa keskenään. Se on todettu valiokunnassakin. Niin kuin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin, meillä on taloudellisesti erittäin hankalassa tilanteessa olevia hyvinvointialueita, joitten palvelut toimivat erinomaisesti ja joitten asiakkaat ovat siellä tyytyväisiä. Toivon, että jatkossa sitten, seuraavalla hallituskaudella, tähän oikeasti kiinnitetään huomiota, että tarvitaan riittävää ohjausta mutta myös riittävää keskinäistä yhteistyötä myös ministeriön tasolla.

Sitten lopuksi vielä tästä siirtymätasauksesta. Olen aivan samaa mieltä, että se on hankala. Se on myöskin meillä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Mehän emme olleet maksajina emmekä saajina vaan nollatasossa sen siirtymätasauksen osalta, mutta siitä huolimatta nyt tässä tilanteessa joudumme siitä siirtymätasauksesta maksupuolelle, ja sekään ei tunnu reilulta. Tässä on tavoitteena tämän siirtymätasauksen osalta myöskin, että jollain aikavälillä siitä luovuttaisiin.

Kiitoksia hyvästä keskustelusta, ja toivotan myös kaikille hyvää juhannusta — ehkä puhemieskin pääsee juhannuksen viettoon kohta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

18.00 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä todeta sen verran, että on selvää, että tämä oli valtava, Suomen suurin, hallinnollinen uudistus, jossa puristettiin nämä palvelut siis yli 200:sta sosiaali- ja terveystalouden järjestäjistä 21:n järjestämisvastuulle. Tässä rahoituslaissahan laitettiin loppukaneetti, että tätä uudistusta on seurattava ja toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jos tämä ei toteudu, mutta valitettavasti näin ei ole käynyt. Eli kyllä tässä voi sanoa, että valtiovalta ja hallitus ovat aikailleet liian pitkään tämän kanssa, niin että tässä suistuttiin sille tielle, mille Lapin hyvinvointialuekin joutui.

No, nyt on nimetty kolme uutta aluetta — Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa ja Kymi — tähän mukaan. Toivon tietenkin, että tältä osin tähän rahoituslakiin saataisiin seuraavalla vaalikaudella myös semmoinen remontti, että toimenpiteestä tulisi kestävä. On totta, kuten edustaja Laiho tässä edellä totesi, että kyllä tämä taloudenpitoa on jännevöittänyt, kun ministeriöstä on ollut sitä sparrausapua tässä talouden kuntoon saattamisessa.

Pöytäkirja PTK 69/2026 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 56/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

22. Muu asia: Valtioneuvoston asetus eräiden pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntämisen keskeyttämisestä

Muu asia M 1/2026 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 8/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 22.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

23. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 22.6.2026 klo 12.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt toivotan kaikille oikein hyvää juhannusta, virkakunnalle ja kansanedustajille ja heidän perheilleen. Toivotaan sitä, että pysytään pinnalla. Hyvää juhannusta!

Täysistunto lopetettiin klo 18.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi: